

فصل نامه مدیریت و چشم انداز آموزش

مؤسسه مدیریتی فکر نو اندیش

دوره اول، شماره ۱، پاییز ۱۳۹۸

این نشریه در پایگاه های زیر نمایه می شود:

بانک اطلاعات نشریات کشور: www.magiran.com

پایگاه سویلیکا: https://www.civilica.com/Journal-JR_JMEPJ.html

لیست مسترژورنال (ICI World of Journals):

<https://journals.indexcopernicus.com/>

نمایه اکادیمیا ایندکس (ResearchBib):

<http://journalseeker.researchbib.com/>

فهرست بندی مجلات پژوهشی (DRJI):

<http://olddrji.lbp.world/JournalProfile.aspx?jid=۷۸۲۱-۲۶۷۶>

پایگاه ارزیابی تحقیقات و انتشارات (publons):

<https://publons.com/researcher/۳۳۶۴۹۰۱/journal-of-management-and-educational-perspective/>

ضرب تاثیر عمومی (GeneralImpactFactor):

<http://generalimpactfactor.com/searchresults.php>

فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش

دوره ۱، شماره ۱، پاییز ۱۳۹۸

صاحب امتیاز: مؤسسه مدیریتی فکر نواندیش

مدیر مسئول: دکتر مهدی خداپرست

سردبیر: دکتر سعید علیزاده

مدیر داخلی: خانم فهیمه نظافت

ویراستار فارسی: آقای جواد مهربان

ویراستار انگلیسی: آقای روشن میردامنصورپناهی

ترتیب انتشار: فصلی

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

نشانی: ایران، مازندران، چالوس، خیابان شریعتی، بعد از گلشن ۱، ساختمان خداپرست،

طبقه ۱، کد پستی ۴۶۶۱۶۶۸۱۸۷

تلفن: ۰۱۱ - ۵۲۲۱۱۴۴۴ - ۰۹۱۱۸۹۱۲۵۳۹ - ۰۱۱ - ۵۲۲۱۱۴۴۴ دورنگار: ۰۱۱ - ۵۲۲۱۱۴۴۴

سامانه دریافت مقالات: <http://www.jmep.ir/>

رایانامه: fekrenoandish.jmep.ir@gmail.com

این نشریه دارای مجوز به شماره ۸۵۶۱۲ مورخ ۹۸/۵/۱۴ از اداره کل مطبوعات داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می باشد.

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

اعضای هیئت تحریریه

دکتر سعید علیزاده.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب
دکتر سید جواد مرتضوی امیریاستادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس
دکتر مجتبی معظمی.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال
دکتر محمد هادی منصور لکوری.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دکتر جواد سلیمانپور.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن
دکتر سید رسول تودار.....استادیار ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

داوران این شماره

دکتر سعید علیزاده.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب
دکتر سید جواد مرتضوی امیریاستادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس
دکتر مجتبی معظمی.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال
دکتر محمد هادی منصور لکوری.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دکتر جواد سلیمانپور.....استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن
دکتر سید رسول تودار.....استادیار ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن
حمیدرضا نژادلر..... دانشجوی دکتری خط مشی گذاری ،دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری ، ایران
سرور حسن زاده.... دانشجوی دکتری،علوم تربیتی وروانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحداسلامشهر

هدف و موضوع

هدف اصلی فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش (وابسته به موسسه مدیریتی فکر نو اندیش)، انتشار نتایج پژوهش‌ها، آراء و اندیشه‌های فرهیختگان در زمینه‌های مدیریت، مدیریت آموزشی، تربیتی و علوم شناختی در حوزه علوم انسانی است. بر این اساس، این فصلنامه، مقاله‌هایی با موضوع‌های جدید و روزآمد که منشأ پیشرفت جامعه دانش محور بر پایه تحقیق و پژوهش با محوریت مدیریت، مدیریت آموزش، علوم تربیتی و شناختی در علوم انسانی باشد را در قالب مقاله-های پژوهشی اصیل به چاپ می‌رساند.

شیوه ارسال مقاله

سامانه الکترونیکی فصلنامه به آدرس اینترنتی <http://www.jmep.ir/> برای دریافت، بررسی و داوری مقاله‌ها به منظور استفاده همه استادان، دانشجویان و دانش‌پژوهان گرامی آماده خدمات رسانی است.

ترتیب تنظیم مقاله‌ها

- ۱- عنوان: خواهشمند است در انتخاب عنوان دقت لازم صورت گیرد و عنوان متناسب با اهداف اصلی پژوهش باشد. تعداد کلمات موجود در عنوان بیش از ۱۵ کلمه نباشد.
- ۲- چکیده فارسی: با حداکثر ۳۵۰ کلمه به صورت تک بند، شامل: زمینه^۱: در یک جمله (۲/۵ سطر تایپی)؛ هدف^۲: ترجیحاً یک جمله؛ روش پژوهش^۳: حداکثر سه جمله؛ یافته‌ها^۴: حداکثر شش جمله؛ نتیجه‌گیری^۵: حداکثر سه جمله؛ و کلیدواژه(گان)^۶: حداکثر شش واژه اصلی موجود در عنوان، اهداف و سؤالات باشند.
- ۳- مقدمه^۷: متضمن پیشینه و مطالعات انجام شده مرتبط، حداقل دارای ۱۰ استناد مستقل (بدون تکرار). مطلوب است که بند نخست، سخنی از خود نویسنده/ نویسندگان باشد.
- ۴- روش پژوهش^۸: در یک بند به موضوع پژوهش، روش، جامعه آماری، گروه نمونه، ابزار گردآوری داده‌ها، روایی و پایایی ابزار پژوهش اشاره شود.
- ۵- یافته‌های پژوهش^۹: یافته‌ها همراه با حداکثر ۵ جدول، نمودار و شکل، با ارایه آمار و ارقام به فارسی، متضمن: (۱) توصیف و (۲) تحلیل داده‌ها.

-
1. background
 2. objective
 3. method
 4. findings/result
 5. conclusion
 6. key words
 7. introduction
 8. method
 9. findings

۶- بحث و نتیجه‌گیری^۱: حداکثر دو بند؛ در بند اول (در قسمت بحث) پژوهشگر، یافته‌های خود را با یافته‌های دیگر پژوهشگران مورد مقایسه قرار می‌دهد، استناد می‌کند و به طور دقیق مشخص می‌کند که تا چه حد یافته‌های او در راستای یافته‌های دیگران است یا با آنها مغایر است؛ در قسمت بعدی، نتیجه‌گیری با توجه به چهار عامل: (۱) جمع‌بندی یافته‌ها، (۲) آینده‌نگری، (۳) تعمیم و (۴) پیشنهاد، تدوین شود.

۷- منابع (فارسی و انگلیسی): به صورت الفبای نام خانوادگی نویسنده(گان) آثار علمی تنظیم گردد و منابع فارسی قبل از منابع لاتین آورده شوند.

۸- چکیده انگلیسی (تا ۳۵۰ کلمه / و مطابق با چکیده فارسی).

نکته‌های مهم

- ◆ خواهشمند است منابع را مطابق با الگوی ای. پی. ای^۲ (شیوه نامه انجمن روان‌شناسی آمریکا) و و به صورت نویسنده- تاریخ، که خلاصه‌ای از آن بر روی وب سایت مجله قرار گرفته است تنظیم شود. استندهای انگلیسی و فارسی درون متن به صورت انگلیسی مانند: (Brown, 2010) و (Zandian, et al, 2018) آورده شوند.
- ◆ فهرست منابع مقاله باید به ترتیب الفبایی نام خانوادگی و نام نویسنده / نویسندگان، تاریخ انتشار، عنوان کامل اثر، نام و نام خانوادگی مترجم، ناشر و محل چاپ در پایان مقاله آورده شود (در ارجاعات منابع، فقط عنوان کتاب‌ها، دست‌نوشته‌ها و عنوان فصل‌نامه‌ها مورب^۳ شود). چگونگی قرار گرفتن هر یک از این اجزا در وب سایت مجله و در بخش شیوه نامه APA گفته شده است. منابع فارسی برگردان شده آخر مقاله، در انتهای هر منبع، داخل پرانتز کلمه (In Persian) آورده شود.
- ◆ چکیده‌های انگلیسی مقاله نیز باید حداکثر در بیست سطر فرستاده شود.
- ◆ نام نویسنده یا نویسندگان، مدرک تحصیلی، درجه علمی، نشانی دقیق پستی، شماره تلفن و پست الکترونیکی در هنگام ثبت نام بر روی سایت و صفحه اول مقاله، حتماً قید شود.
- ◆ مسئولیت محتوای مقاله بر عهده نویسنده یا نویسندگان مقاله است.
- ◆ هیئت تحریریه در قبول، رد و یا ویرایش مقاله‌های ارسالی آزاد است.
- ◆ از ارسال هم‌زمان مقاله به نشریات دیگر خودداری شود.
- ◆ مقاله، حداکثر در بیست صفحه با نرم افزار ورد ۲۰۰۷ یا ۲۰۰۳ با قلم بی زر^۴ و اندازه ۱۳ و نوع قلم^۵ تیترها، بی زر^۶ با اندازه ۱۴ درشت^۱ باشد. اندازه قلم انگلیسی درون متن ۱۱ و نوع قلم Times New Roman باشد.

1. discussion & conclusion
2. APA
3. Italic
4. B zar
5. font
6. B zar

محورهای تخصصی فصلنامه

مدیریت، مدیریت آموزشی، علوم شناختی، علوم تربیتی و آموزشی

• مدیریت

- بالندگی سازمانی در نظام های آموزشی
- رهبری در امر آموزش
- یادگیری سازمانی در سازمان های آموزشی
- مدیریت تحول سازمانی در سازمان های آموزشی
- مدیریت تغییر و نوآوری در نظام های آموزشی
- مدیریت منابع انسانی در نظام های آموزشی
- مدیریت مؤسسات آموزشی
- پاسخ گویی و مسئولیت پذیری مدیران
- تحقیق، توسعه (آر. اند. دی)^۱ و نوآوری فناورانه در سازمان های آموزشی
- ساختار سازمانی متناسب با رشد و توسعه خلاقیت و نوآوری در سازمان های آموزشی
- فرهنگ سازمانی رشد دهنده خلاقیت و نوآوری در سازمان های آموزشی
- ویژگی های سازمان های خلاق و نوآور در سازمان های آموزشی
- کیفیت و بهره وری در سازمان های آموزشی
- توسعه و تحول، مهندسی مجدد و تعالی سازمانی.
- نوآوری و فناوری اطلاعات سازمان های آموزشی
- مدیریت دانش در سازمان های آموزشی و کتاب خانه ها
- کارآفرینی سازمانی در سازمان های آموزشی و سازمان های آموزش محور

• مدیریت آموزشی

- آموزش عالی
- نوآوری آموزشی از جنبه های علم مدیریت
- رویکرد جامعه شناختی به آموزش و پرورش
- خلاقیت و نوآوری، کارآفرینی و مدیریت آموزشی، برنامه ریزی آموزشی و برنامه ریزی درسی و تکنولوژی آموزشی
- امور تربیتی
- آموزش دبستان و پیش دبستان
- آموزش دوره متوسطه
- برنامه درسی و رشد مهارت های اجتماعی
- تفکر اجتماعی در آموزش و پرورش
- روش های تدریس مطالعات اجتماعی

1. Bold
2. R & D

- آموزش تفکر نقادانه^۱ و آموزش تفکر فلسفی
- اندیشه پردازی و آثار علمی- تخیلی در علوم مختلف.
- کاربرد علمی- تخیلی در برنامه‌های آموزشی و درسی مدارس و دانشگاه‌ها.
- کاربرد علمی- تخیلی در پژوهش به عنوان بخشی از روش تحقیق علمی.
- آموزش خلاق و برنامه درسی خلاق

• علوم شناختی

- روان‌شناسی تربیتی
- علوم شناختی جهت آموزش بهتر
- خلاقیت‌شناسی تربیتی و مدیریتی
- نتایج مطالعات و پژوهش‌های انجام شده درباره خلاقیت و نوآوری آموزشی از دیدگاه‌ها و جنبه‌های روان‌شناسی.
- فرهنگ نوآوری، ویژگی‌های جامعه خلاق و فرهنگ خلاق برای دانشجویان و دانش‌آموزان
- خلاقیت و نوآوری از دیدگاه‌های روان‌شناسی شناختی، روان‌شناسی رشد، روان‌شناسی یادگیری، روان‌شناسی شخصیت، روان‌شناسی تربیتی و غیره.
- انواع رویکردها و برنامه‌های آموزش تفکر برای مقاطع مختلف سنی و تحصیلی
- مفاهیم و نظریه‌های نوین هوش (مانند هوش‌های چندگانه، هوش هیجانی و ...).

- و سایر موضوعات مربوط به مدیریت، مدیریت آموزشی، تربیتی و علوم شناختی در سازمان‌های آموزشی

فهرست مطالب

نقش کیفیت آموزش‌های ضمن خدمت در رفتار شهروندی سازمانی معلمان مقطع متوسطه
(عباداله هادی پور)..... ۱

بررسی عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی در دانش‌آموزان
(سمیه مختار زاده بازرگانی؛ سعید علیزاده)..... ۱۵

تأثیر رهبری تحول‌آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده (مورد مطالعه: دانشگاه‌های علمی-
کاربردی غرب استان مازندران)
(مهدی خداپرست)..... ۳۱

رابطه بین سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی دانش‌آموزان دوره متوسطه
(جواد سلیمانپور)..... ۴۵

تحلیل استنادی مآخذ تولیدات علمی منتشرشده اعضای هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تنکابن در پایگاه‌های آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی، و اسکایپوس
(سید رسول تودار)..... ۶۳

رابطه عدالت سازمانی و تعهد سازمانی با پاسخ‌گوئی مدیران در دانشگاه آزاد اسلامی
(مطالعه موردی: واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی غرب استان مازندران)
(ابا صلت نورایی)..... ۸۵

نقش میانجی سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه
در دانشجویان
(سرور حسن زاده)..... ۱۰۳

بررسی عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی در دانش آموزان

سمیه مختار زاده بازرگانی^۱

سعید علیزاده^۲

فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۵/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۸/۷/۲۶

چکیده

انتخاب رشته تحصیلی یکی از مهم ترین تصمیم هایی است که دانش آموزان در دوران تحصیل خود می گیرند به طوری که می تواند سرنوشت شغلی و آینده شغلی آنان را رقم بزند. مطالعه حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر انجام شد. روش پژوهش حاضر توصیفی بود و جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر سال دوم دبیرستان، در حال تحصیل در سه رشته ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی دبیرستان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بود. ۲۰۰ نفر از جدول کرجسی و مورگان به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این مطالعه پرسشنامه محقق ساخته عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون t تک نمونه ای و آزمون فریدمن انجام شد. یافته های این مطالعه نشان داد نظر دبیر و مشاور تحصیلی، علاقه دانش آموز، سوابق تحصیلی،

۱. کارشناس ارشد علوم تربیتی، گرایش برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، ایران.

s92.mokhtarzadeh@gmail.com

۲. استادیار، عضو هیات علمی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، تهران، ایران

نظر خانواده و استعداد تحصیلی در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است ($P < 0/05$). همچنین مؤلفه نظر خانواده دارای بالاترین رتبه و مؤلفه نظر دبیر و مشاور تحصیلی دارای پایین ترین رتبه است.

کلیدواژه‌ها: گرایش تحصیلی، انتخاب رشته، خانواده، محیط تحصیل.

مقدمه

انتخاب رشته دوران متوسطه، یکی از انتخاب‌های مهم و اثرگذار در زندگی است؛ انتخابی که جهت بسیاری از اتفاقات و فعالیت‌های زندگی دانش آموزان را تعیین می‌کند (Rezapour, Shafi'i, 2013). در یک فرایند تصمیم‌گیری، دانش آموزان ممکن است به وسیله والدین، بستگان و معلمان دبیرستان یا دوستان تحت تأثیر قرار گیرند (Badavar Nahandi, Taghizadeh khanqah, 2019). چاپمن (1974) معتقد است که انتخاب رشته تحصیلی با توجه به مجموعه‌ای از ویژگی‌های درونی داوطلب با عوامل بیرونی مرتبط است. مطابق نظریه وی، انتخاب رشته تحصیلی بر اساس عوامل درونی شامل علاقه و سطح آرزوهای فردی، نگرش، توانایی و عملکرد تحصیلی و نیز عوامل بیرونی از قبیل وجود داشتن افراد مهم در زندگی فرد مثل خانواده، دوستان و مشاوران تحصیلی و مکان و سطح آموزش انجام می‌شود (Tang & Seng, 2016). خانواده، به‌ویژه پدر و مادر در امر تحصیل فرزندان از قبیل انتخاب هدف‌ها، گرایش‌ها و انتخاب رشته تحصیلی آن‌ها دخالت می‌کنند. گاه این دخالت‌ها مثبت و در پیشرفت و جهت‌گیری صحیح فرزندان مؤثر است و گاهی موجب انتخاب نادرست و شکست می‌شود (Parand, Yadegarzadeh, Khodaei, 2013). معمولاً خانواده‌ها دوست دارند فرزندان‌شان در رشته‌ای تحصیل کنند که مورد علاقه خودشان است و گاهی اوقات با حمایت‌های مالی بسیار، سعی می‌کنند فرزندان‌شان در رشته‌هایی تحصیل کنند که بیشتر مورد قبول جامعه است. تأثیر خانواده بر انتخاب رشته تحصیلی و انتخاب شغل توسط اسپلت و

فریمن^۱ (۱۹۸۵) بررسی شد و عوامل تأثیرگذار را موقعیت جغرافیایی، ژنتیک، پس‌زمینه خانواده، وضعیت اقتصادی خانواده، شغل والدین و سبک‌های نگرش به شغل والدین و ترکیب خانواده شناسایی کردند (Maghsoud Gardavan, Abdollahi, 2017). آداموتی و سوییت^۲ (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای دریافتند الگوهای انتخاب رشته ریاضی و علوم با قومیت و پیشینه خانوادگی مرتبط است. بنابراین، عامل خانواده اثر قابل توجهی در تصمیم‌گیری‌های شغلی داشته (Lazarus, Mohammed & Adigun, 2013) و انتظارات شغلی پدر و مادر و نوجوانان و تعانس شغلی پدر و مادر، نقش مهمی در آرمان‌ها و اقدامات شغلی نوجوانان دارد (Sawitri, Creed, & Zimmer-Gembeck, 2013). از سویی دیگر، افراد آگاهی که در زمینه‌های آموزشی یا شغلی نقش مرجع دارند، از جمله منابع مهمی هستند که دانش‌آموزان برای انتخاب رشته خود می‌توانند به آن‌ها مراجعه کنند. وقتی افراد خود را برای انجام کاری ناتوان می‌بینند، با این امر روبه‌رو می‌شوند که بهتر است از اطلاعات افراد دیگر استفاده کنند (Maghsoud Gardavan, Abdollahi, 2017). از جمله این افراد، مشاوران و معلمان مدرسه هستند. گروه همسالان و همکلاسی‌ها را هم می‌توان جزو افراد مهم قلمداد کرد که احتمالاً نقش مهمی در انتخاب رشته ایفا می‌کنند. شفیع‌آبادی (۲۰۱۷) معتقد است بسیاری از دانش‌آموزان در دنباله‌روی از گروه همسالان خود بدون هیچ آگاهی از یک‌رشته تحصیلی وارد آن می‌شوند و بعد از گذشت چند سال درمی‌یابند که هیچ علاقه یا استعدادی در آن رشته ندارند. بنابراین، علاقه شخصی را نیز می‌توان یکی دیگر از عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی قلمداد کرد. تحقیقات نشان داده‌اند که علاقه شخصی عامل اصلی برای انتخاب رشته تحصیلی است و حتی مؤثرترین عامل در انتخاب رشته به شمار می‌رود (Badavar Nahandi, Taghizadeh, 2019). تحقیقات مربوط به عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی عمری پنجاه‌ساله دارد و محققان در طول این دوره عوامل تعیین‌کننده‌ای مانند ویژگی‌های فردی، خانوادگی و

1. Splete & Freeman

2. Adamuti-Trache, Sweet

شغلی را شناسایی کرده‌اند. مطالعات قبلی به تعیین عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی پرداخته‌اند. محمدی، فلاحی خوشکتاب، راهگوی و حسینی (2019) در مطالعه‌ای نشان دادند بیشترین عامل تأثیرگذار بر انتخاب گرایش تحصیلی مربوط به عوامل فردی، عوامل حرفه‌ای، عوامل محیطی - اجتماعی، عوامل فرهنگی و عوامل خانواده و دوستان بوده است.

سلمانی و صائمی (2018) به نقش راهنمایان و مشاوران، اولیا دانش‌آموز، علایق و انگیزه‌های دانش‌آموزان، همسالان و دوستان و وسایل ارتباط جمعی بر هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش‌آموزان پایه نهم تأکید کردند. بر اساس نتیجه مطالعه مظلومیان و اقتصادی (2017) موقعیت و خصوصیات فردی، وضعیت اقتصادی، توان علمی، وضعیت اجتماعی، محل دانشگاه و تبلیغات بیشترین تأثیر را در تصمیم‌گیری رشته تحصیلی دانش‌آموزان در کشورهای مختلف دارد (Mzlvmyan and aghtesadi., 2017). کوینتر و ادوارز (2011) در مطالعه‌ای نشان دادند در دسترس بودن فرصت‌های پیشرفت و تجربیات یادگیری تأثیرگذارترین عوامل بر انتخاب حرفه‌ای در میان دانش‌آموزان است (Quinter & Edwards, 2011). نتایج مطالعه (Perry, Liu & Pabian, 2010) نیز نشان داد حمایت معلم و پشتیبانی شغلی پدر و مادر در آماده‌سازی شغلی مؤثر است.

آنچه از پیشینه نظری و نتایج مطالعات قبل مشخص است این است که اگر دانش‌آموزان به صورتی درست و متعادل به یک رشته تحصیلی هدایت نشوند، موجب سرگردانی، اتلاف وقت و به هدر رفتن منابع جامعه می‌شود. اما از سویی دیگر اگر هدایت تحصیلی متناسب با شناخت توانایی‌ها و رغبت‌های افراد و نیازها و امکانات جامعه انجام شود، نظام آموزشی به صورتی شایسته و منظم در جهت هدف‌های پیش‌بینی‌شده پیش خواهد رفت (Rezapour Mirsaleh, Shafaei, Barati, 2017). انتخاب رشته دوران متوسطه، یکی از انتخاب‌های مهم و اثرگذار در زندگی است؛ انتخابی که جهت بسیاری از اتفاقات و فعالیت‌های زندگی دانش‌آموزان را تعیین می‌کند. امروزه به دلیل پیشرفت سریع علوم و فنون و نیاز کشورها، از جمله کشور عزیزمان به نیروی انسانی متخصص، بانشاط، علاقه‌مند و کارآمد، به‌علاوه سخت‌تر شدن

رقابت‌های بازار کار و تأمین مخارج، اهمیت انتخاب رشته‌ای که فرد را راضی و خشنود نماید و به او امکان فعالیت ارزشمند و هماهنگ با شخصیتش بدهد، بیشتر شده است. انتخاب رشته تحصیلی در دوره دبیرستان، مقدمه انتخاب رشته دانشگاهی و آموزش عالی و در نتیجه انتخاب شغل است. به همین دلیل باید رشته‌ای را برگزید که با تمام ویژگی‌های شخصیتی و امکانات و فرصت‌های فرد مطابقت داشته باشد و آینده او را از نظر درآمد و بازار کار، رضایت شغلی و محیط کاری مناسب تأمین کند (Rezapour, Shafi'i, 2013). تحقیق حاضر می‌تواند درک عمیق‌تر و غنی‌تری از مسئله فراهم آورد و پاسخی خواهد بود به این سؤال که عوامل مؤثر بر گرایش‌های انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان در شهرستان نوشهر کدام است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر سال دوم دبیرستان، در حال تحصیل در سه رشته ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی دبیرستان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ است که در سال اول دبیرستان معدل کل آنان بالای ۱۷ بوده است. جمعیت این افراد بر اساس آمار گرفته شده از آموزش و پرورش ۴۲۰ نفر است ($N=420$). از این تعداد ۲۰۰ نفر از جدول کرجسی و مورگان به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند.

به منظور جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در خصوص عوامل مرتبط با گرایش به انتخاب رشته تحصیلی از پرسشنامه محقق ساخته ۳۱ سؤالی استفاده شده است. این پرسشنامه بر مبنای مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای و در راستای جمع‌آوری اطلاعات در رابطه با موضوع تحقیق است. عوامل مؤثر و مرتبط با انتخاب رشته از ادبیات نظری و پیشینه پژوهش استخراج شد که گهگاه این عوامل در برخی پژوهش‌ها مشترک بودند. در کل ۹ عامل استخراج شد و بر اساس بسامد تکرار در پیشینه پژوهش و تحقیقات صاحب‌نظران و نظریه پردازان پنج عامل پرتکرار و با بسامد کاربرد بالا گزیده شد. به منظور تعیین اعتبار صوری و محتوایی پرسشنامه از نظر مختصصان امر

استفاده شد. پس از تهیه و تنظیم سؤالات بر روی ۴۴ نفر از گروه نمونه اجرا شد. تقریباً بعد از دو هفته مجدداً روی نمونه مورد نظر اجرا شد و از طریق روش ضریب آلفای کرونباخ ضریب پایایی محاسبه که ضریب حاصله به میزان ۰/۷۶۵ تعیین شد؛ این عدد نشان از اطمینان کافی از پایایی پرسشنامه دارد.

جدول ۱. تناظر گویه های پرسشنامه عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته و ضریب آلفای مؤلفه ها

مؤلفه ها	سؤالات متناظر	آلفای کرونباخ
نظر دبیر و مشاور	سؤالات ۱ تا ۵	۰/۷۲۶
علاقه دانش آموز	سؤالات ۶ تا ۱۲	۰/۷۸۴
خانواده	سؤالات ۱۳ تا ۲۴	۰/۸۳۷
سوابق تحصیلی	سؤالات ۲۵ تا ۲۷	۰/۷۳۴
استعداد	سؤالات ۲۸ تا ۳۱	۰/۷۴۸

تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون t تک نمونه ای و آزمون فریدمن انجام شد.

یافته های تحقیق

یافته توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش از طریق خروجی نرم افزار SPSS به دست آمده و تفسیر و تجزیه و تحلیل توصیفی شد.

جدول ۲. شاخص های توزیع مشاهدات مؤلفه های پژوهش

متغیرها	تعداد	انحراف معیار	چولگی	خطای استاندارد چولگی	کشیدگی
نظر دبیر مشاور	۲۰۰	۰/۴۰۳۸۰	- ۰/۱۰۹	۰/۱۷۲	۰/۵۹۶
علاقه دانش آموز	۲۰۰	۰/۴۶۹۵۳	۰/۱۲۸	۰/۱۷۲	۰/۳۶۳
خانواده	۲۰۰	۰/۴۸۹۲۳	۰/۲۰۵	۰/۱۷۲	۰/۰۶۸
سوابق تحصیلی	۲۰۰	۰/۶۶۲۲۶	۰/۱۴۴	۰/۱۷۲	- ۰/۰۲۳
استعداد تحصیلی	۲۰۰	۰/۶۶۳۹۳	- ۰/۳۵۳	۰/۱۷۲	۱/۰۹۶

همان‌طور که در جدول ۲ به‌صورت یافته‌های پژوهشی حاصل شده بیشترین انحراف معیار مربوط به مؤلفه استعداد تحصیلی است که نشان از پراکندگی بیشتر این مؤلفه نسبت به سایر مؤلفه‌ها است و کمترین مقدار انحراف معیار مربوط به مؤلفه نظر دبیر مشاور است و در نتیجه کمترین مقدار پراکندگی مربوط به این مؤلفه است.

برای اینکه بتوانیم آزمون مناسب آماری را برای سؤالات پرسشنامه به تفکیک مؤلفه‌های آن بیابیم لازم است مروری بر تعداد سؤالات هر مؤلفه داشته باشیم. متغیر نظر دبیر و مشاور تحصیلی در پرسشنامه شامل ۵ سؤال است که سؤالات ۱ الی ۵ را شامل می‌شود. مؤلفه علاقه دانش‌آموز در پرسشنامه شامل ۷ سؤال است که سؤالات ۶ الی ۱۲ را شامل می‌شود. مؤلفه نظر خانواده در پرسشنامه شامل ۱۲ سؤال است که سؤالات ۱۳ الی ۲۴ را شامل می‌شود. مؤلفه سوابق تحصیلی در پرسشنامه شامل ۳ سؤال است که سؤالات ۲۵ الی ۲۷ را شامل می‌شود. مؤلفه استعداد تحصیلی در پرسشنامه شامل ۴ سؤال است که سؤالات ۲۸ الی ۳۱ را شامل می‌شود.

جدول ۳. شاخص‌های مرکزی سؤالات مؤلفه‌های تحقیق

ردیف	مؤلفه	سؤال	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین
۱	نظر دبیر و مشاور تحصیلی	مشاور مدرسه چندین بار در خصوص رشته موردنظرم نظرخواهی کردند و نظر آن‌ها چندان مطابق نظر من نبود.	۱	۵	۴/۱۵
۲		رشته موردعلاقه‌ام را نتوانستم به سبب نظر مشاور انتخاب کنم.	۲	۵	۴/۱۰
۳		مشاور معتقد بود که رشته‌ای پیشنهاد می‌دهد که با توجه به نمرات و سطح علمی برایم مناسب است.	۱	۵	۳/۸۵
۴		به نظر مشاورم تا آنجا که مطابق با میل و علاقه‌ام بود توجه کردم.	۱	۵	۲/۹۹
۵		نظر دبیران در طول سال‌ها تحصیل در انتخاب رشته‌ام مؤثر بود.	۲	۵	۴/۱۰
۶		به این رشته علاقه دارم گفتم حتماً می‌توانم.	۲	۵	۴/۰۷
۷	علاقه دانش‌آموز	به دلیل دستیابی به شغل موردنظرم و آرزوهایم این رشته را انتخاب کردم.	۱	۵	۳/۸۸
۸		از سال‌ها قبل این رشته را دوست داشتم.	۱	۵	۳/۶۶
۹		تمام تلاش خود را کردم رشته موردعلاقه‌ام انتخاب شود و به	۲	۵	۳/۶۵

نظرات دیگران توجه نکردم.				
۴/۳۱	۵	۱	در طی سال‌های قبل تلاشم مبنی بر آن بود که نمرات لازم را برای ورود به رشته موردعلاقه‌ام کسب کنم.	۱۰
۳/۳۱	۵	۲	علاقه دارم به رشته‌ام چون درس خاصی از آن را دوست دارم.	۱۱
۳/۱۶	۵	۱	فکر می‌کنم از طریق این رشته بتوانم شغل موردعلاقه‌ام را در آینده بیابم.	۱۲
۳/۳۲	۵	۲	اگر صلاح خودم باشد، به حرفشان گوش می‌کنم، طبق شرایط و نمرات خودم و هر چیزی که علاقه نداشته باشم تحت تأثیرش قرار نمی‌گیرم.	۱۳
۳/۸۶	۵	۲	نگرش اطرافیان نیز تا حدودی بر انتخاب من تأثیرگذار بود.	۱۴
۳/۲۲	۵	۱	رقابت با افراد هم‌سن و سالم در اقوام و خانواده در انتخاب من تأثیرگذار بود.	۱۵
۲/۸۸	۵	۱	تا اندازه‌ای که به ضرر نباشد به نظرات پدرم توجه کردم چون او که نمی‌خواهد بجای من درس بخواند، موفقیت خودم مهم است پس چیزی که خودم می‌خواهم را انتخاب می‌کنم.	۱۶
۳/۵۷	۵	۱	چون پدرم بیشتر تجربه دارد بهتر می‌داند چه چیزی خوب است ولی اگر چیزی که علاقه نداشته باشم بگویند قبول نمی‌کنم.	۱۷
۳/۳۳	۵	۱	اهمیتی به نظر خانواده‌ام ندادم زیرا وقتی علاقه‌ای نداشته باشم موفق نمی‌شوم.	۱۸
۳/۳۰	۵	۱	اگر چیزی به غیر از نظر خودم بگویند وقتی می‌دانم موفق نمی‌شوم چرا باید گوش کنم.	۱۹
۳/۳۱	۵	۱	اگر چیزی بگویند که علاقه‌ای نداشته باشم قبول نمی‌کنم چون نمی‌توانم موفق شوم.	۲۰
۳/۴۷	۵	۲	۵۰٪ به نظرشان اهمیت می‌دهم.	۲۱
۳/۳۶	۵	۱	نظر پدر و مادرم برایم مهم‌تر است.	۲۲
۳/۳۳	۵	۱	خانواده‌ام تأثیر زیادی روی انتخاب رشته من نداشتند.	۲۳
۳/۶۴	۵	۱	به نظر پدر و مادرم خیلی اهمیت می‌دهم.	۲۴
۳/۷۵	۵	۲	به نظرم سوابق تحصیلی بیشتر از علاقه‌ام در انتخاب رشته‌ام تأثیرگذار بود.	۲۵

۳/۲۶	۵	۱	مشاور مدرسه چندین بار در خصوص تأثیر سوابق تحصیلی در انتخاب رشته با من صحبت کرد.	۲۶
۳/۱۶	۵	۱	متأسفانه میزان اثرگذاری سوابق تحصیلی به حدی بود که نتوانستم رشته موردعلاقه‌ام را انتخاب نمایم.	۲۷
۳/۱۱	۵	۱	تأثیر نتایج آزمون استعداد بر روی انتخاب رشته‌ام بسیار زیاد بود.	۲۸
۳/۱۲	۵	۱	معلمان بارها در خصوص استعدادم در رشته موردنظر صحبت کردند.	۲۹
۳/۶۶	۵	۱	با توجه به نمراتم متوجه شدم در درس‌های خاصی استعداد دارم.	۳۰
۳/۶۵	۵	۱	فکر می‌کنم می‌توانم با توجه به استعدادم در درس‌های رشته انتخابی‌ام آینده شغلی موفق‌تری داشته باشم.	۳۱

با توجه به نتایج جدول ۳، بیشترین مقدار میانگین در مؤلفه نظر دبیر و مشاور تحصیلی، مربوط به گویه «مشاور مدرسه چندین بار در خصوص رشته موردنظرم نظرخواهی کردند و نظر آن‌ها چندان مطابق نظر من نبود» و کمترین مقدار میانگین مربوط به گویه «به نظر مشاورم تا آنجا که مطابق با میل و علاقه‌ام بود توجه کردم» است. بیشترین مقدار میانگین در مؤلفه علاقه دانش‌آموز مربوط به گویه «در طی سال‌های قبل تلاش منی بر آن بود که نمرات لازم را برای ورود به رشته موردعلاقه‌ام کسب کنم» و کمترین مقدار میانگین مربوط به گویه «فکر می‌کنم از طریق این رشته بتوانم شغل موردعلاقه‌ام را در آینده بیابم» است. بیشترین مقدار میانگین در مؤلفه نظر خانواده مربوط به گویه «نگرش اطرافیان نیز تا حدودی بر انتخاب من تأثیرگذار بود» و کمترین مقدار میانگین مربوط به گویه «تا اندازه‌ای که به ضررم نباشد به نظرات پدرم توجه کردم چون او که نمی‌خواهد بجای من درس بخواند، موفقیت خودم مهم است پس چیزی که خودم می‌خواهم را انتخاب می‌کنم» است. بیشترین مقدار میانگین در مؤلفه سوابق تحصیلی مربوط به گویه «به نظرم سوابق تحصیلی بیشتر از علاقه‌ام در انتخاب رشته‌ام تأثیرگذار بود» و کمترین مقدار میانگین مربوط به گویه «متأسفانه میزان اثرگذاری سوابق تحصیلی به حدی بود که نتوانستم رشته موردعلاقه‌ام را انتخاب نمایم» است. بیشترین مقدار میانگین در مؤلفه استعداد تحصیلی مربوط به گویه «با توجه به نمراتم متوجه شدم در درس‌های خاصی استعداد دارم» و

کمترین مقدار میانگین مربوط به گویه «تأثیر نتایج آزمون استعداد بر روی انتخاب رشته‌ام بسیار زیاد بود» است.

برای آزمون نرمال بودن مؤلفه‌های پژوهش، از روش کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. جدول زیر شامل آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و سطح معنی‌داری مؤلفه‌های پژوهش است.

جدول ۴. شاخص توصیفی و آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مؤلفه‌های پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	سطح معناداری
نظر دبیر و مشاور تحصیلی	۳/۸۴۲۰	۰/۴۰۳۸۰	۰/۱۴۱	۰/۰۰۰۱
علاقه دانش‌آموز	۳/۷۲	۰/۴۶۹۵۳	۰/۱۱۵	۰/۰۰۰۱
نظر خانواده	۳/۳۸۱۷	۰/۴۸۹۲۳	۰/۰۵۲	۰/۲
سوابق تحصیلی	۳/۳۹۳۳	۰/۶۶۲۲۶	۰/۱۲۹	۰/۰۰۰۱
استعداد تحصیلی	۳/۳۸۷۵	۰/۶۶۳۹۳	۰/۱۰۷	۰/۰۰۰۱

آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای مؤلفه نظر دبیر و مشاور تحصیلی برابر با ۰/۱۴۱ و سطح معنی‌داری برای آن برابر با ۰/۰۰۰۱ به‌دست آمده است. آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای مؤلفه علاقه دانش‌آموز برابر با ۰/۱۱۵ و سطح معنی‌داری برای آن برابر با ۰/۰۰۰۱ به‌دست آمده است. آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای مؤلفه سوابق تحصیلی برابر با ۰/۱۲۹ و سطح معنی‌داری برای آن برابر با ۰/۰۰۰۱ به‌دست آمده است. آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای مؤلفه استعداد تحصیلی برابر با ۰/۱۰۷ و سطح معنی‌داری برای آن برابر با ۰/۰۰۰۱ به‌دست آمده است. بنابراین، با توجه به اینکه سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است لذا داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند. بنابراین، برای بررسی اینکه آیا نظر دبیر و مشاور تحصیلی، علاقه دانش‌آموز، سوابق تحصیلی و استعداد تحصیلی در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است استفاده از آزمون دو جمله‌ای منطقی است.

آمارهٔ آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای مؤلفه نظر خانواده برابر با $0/052$ و سطح معنی داری برای آن برابر با $0/2$ به دست آمده است. بنابراین، باتوجه به اینکه سطح معنی داری بیشتر از $0/05$ است لذا داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. بنابراین، برای بررسی اینکه آیا نظر خانواده در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است استفاده از آزمون پارامتریک تی تک نمونه‌ای منطقی است.

جدول ۵. نتیجه آزمون دوجمله‌ای مؤلفه‌های نظر دبیر و مشاور تحصیلی، علاقه دانش آموز، سوابق تحصیلی و استعداد

تحصیلی

گروه‌ها	تعریف گروه	تعداد	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معنی داری
نظر دبیر و مشاور تحصیلی	گروه اول گروه دوم	≤ 3 > 3	۴ ۱۹۶	$0/02$ $0/98$	$0/50$ $0/0001$
علاقه دانش آموز	گروه اول گروه دوم	≤ 3 > 3	۹ ۱۹۱	$0/05$ $0/96$	$0/50$ $0/0001$
سوابق تحصیلی	گروه اول گروه دوم	≤ 3 > 3	۶۷ ۱۳۳	$0/34$ $0/67$	$0/50$ $0/0001$
استعداد تحصیلی	گروه اول گروه دوم	≤ 3 > 3	۷۲ ۱۲۸	$0/36$ $0/64$	$0/50$ $0/0001$

با توجه به نتایج جدول ۵ میانگین مؤلفه نظر دبیر و مشاور تحصیلی برابر $3/842$ است و با توجه به اینکه ۲ درصد (۴ نفر) مخالف (کمتر از ۳) و ۹۸ درصد (۱۹۶ نفر) موافق (بیشتر از ۳) هستند. در نتیجه نظر دبیر و مشاور تحصیلی در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است. میانگین مؤلفه علاقه دانش آموز برابر $3/72$ است و با توجه به اینکه ۵ درصد (۹ نفر) مخالف (کمتر از ۳) و ۹۵ درصد (۱۹۱ نفر) موافق (بیشتر از ۳) هستند. در نتیجه علاقه دانش آموز در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است. میانگین مؤلفه سوابق تحصیلی برابر $3/3933$ است و با توجه به اینکه ۳۴ درصد (۶۷ نفر) مخالف (کمتر از ۳) و ۶۷ درصد (۱۳۳ نفر) موافق (بیشتر از ۳) هستند. در نتیجه سوابق تحصیلی

در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است. میانگین مؤلفه استعداد تحصیلی برابر ۳/۳۸۷۵ است و با توجه به اینکه ۳۶ درصد (۷۲ نفر) مخالف (کمتر از ۳) و ۶۴ درصد (۱۲۸ نفر) موافق (بیشتر از ۳) هستند. در نتیجه استعداد تحصیلی در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است.

جدول ۶. نتیجه آزمون t تک نمونه‌ای جهت مؤلفه نظر خانواده

نظر خانواده	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا
	۱۱/۰۳۳	۱۹۹	۰/۰۰۰۱	۰/۳۸۱۶۷	۰/۳۱۳۴	۰/۴۴۹۹

با توجه به نتایج جدول ۶، میانگین مؤلفه نظر خانواده برابر ۳/۳۸۱۷ است و با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است، لذا میانگین با مقدار مورد آزمون تفاوت معناداری دارد همچنین کران پایین و بالا هر دو مثبت است، لذا میانگین مؤلفه مورد نظر از مقدار مورد مقایسه بیشتر است. در نتیجه نظر خانواده در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است.

جدول ۷ و توضیحات متعاقب آن نشان‌دهنده رتبه مؤلفه‌های عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی با استفاده روش فریدمن است.

جدول ۷. نتیجه آزمون فریدمن مؤلفه عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی

مؤلفه	میانگین	میانگین رتبه	رتبه	سطح معناداری آزمون
نظردبیر مشاور	۳/۸۴۲	۳/۹	۵	۰/۰۰۰۱
علاقه دانش آموز	۳/۷۲	۳/۶۲	۴	۰/۰۰۰۱
خانواده	۳/۳۸۱۷	۲/۴۲	۱	۰/۰۰۰۱
سوابق تحصیلی	۳/۳۹۳۳	۲/۴۷	۲	۰/۰۰۰۱
استعداد تحصیلی	۳/۳۸۷۵	۲/۵۹	۳	۰/۰۰۰۱

با توجه به اینکه هر قدر میانگین رتبه به ۱ نزدیک باشد نشان از آن است که پاسخ نظر دهندگان تمایل به اعداد بالاتر داشته است لذا مؤلفه «خانواده» دارای بالاترین رتبه و مؤلفه «نظر دبیر مشاور» دارای پایین ترین رتبه است.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد نظر دبیر و مشاور تحصیلی، علاقه دانش آموز، سوابق تحصیلی، نظر خانواده و استعداد تحصیلی در گرایش انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان شهرستان نوشهر مؤثر است. این یافته همسو با مطالعه اسپلت و فریمن (1985) به نقل از (Maghsoud Gardavan, Abdollahi, 2017) است که عوامل تأثیرگذار بر انتخاب رشته تحصیلی و انتخاب شغل دانش آموزان را موقعیت جغرافیایی، ژنتیک، پس زمینه خانواده، وضعیت اقتصادی خانواده، شغل والدین و سبک های نگرش به شغل والدین و ترکیب خانواده شناسایی کردند. در همین راستا (Adamuti-Trache & Sweet, 2014) و (Lazarus, et al, 2013) دریافتند عامل خانواده اثر قابل توجهی در تصمیم گیری های شغلی دارد. در تبیین این یافته می توان گفت انتظارات شغلی پدر و مادر و نوجوانان و تجانس شغلی پدر و مادر نقش مهمی در آرمان ها و اقدامات شغلی نوجوانان دارد (Sawitri, et al, 2014) انتظارات شغلی پدر و مادر، تجانس حرفه ای پدر و مادر با نوجوانان موجب شکل گیری آرمان های شغلی دانش آموزان و اقدامات حرفه ای آنان می شود. از سویی دیگر، خودمختاری در انتخاب رشته موجب ایجاد انگیزه و علاقه در دانش آموزان می شود و حمایت و مذاکره متقابل پدر و مادر به خودمختاری بیشتر در انتخاب رشته منجر می شود. بنابراین، تشویق والدین و ایجاد تغییر واضح و روشن از نظر طول دوره تصمیم گیری شغلی در انگیزه یادگیری و تعیین سرنوشت فرزندان در تصمیم گیری شغلی نقش دارد. نتایج این مطالعه نشان داد نظر دبیر و مشاور تحصیلی بر انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان مؤثر است. این یافته همسو با مطالعه سلمانی و صائمی (2018)

است که بر نقش راهنمایان و مشاوران در هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش آموزان پایه نهم تأکید کردند. درواقع، اثرات حمایت معلم موجب جهت گیری در انتخاب رشته و آماده سازی شغلی دانش آموزان می شود. در همین راستا نتایج مطالعه (Perry et al, 2010) نشان داد حمایت معلم در آماده سازی شغلی دانش آموزان مؤثر است. نتایج این مطالعه نشان داد علاقه دانش آموزان بر انتخاب رشته تحصیلی آن ها مؤثر است. این یافته همسو با مطالعه (mohammadi et al, 2019) است که نشان دادند بیشترین عامل تأثیرگذار بر انتخاب گرایش تحصیلی مربوط به عوامل فردی بوده است. سلمانی و صائمی (2018) نیز بر نقش علایق و انگیزه ها بر هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش آموزان تأکید کردند. علاقه به عنوان یکی از مهم ترین عوامل در پیشرفت و ترقی در شغل به شمار می رود. در این بین، بهترین منبع کسب اطلاعات شغلی گوش دادن به سخنرانی صاحبان مشاغل است. زیرا با ایجاد علاقه، آن ها را در جهت انتخاب رشته تحصیلی درست و متناسب با سلايق شخصی هدایت می کنند. نتایج این مطالعه نشان داد سوابق و استعداد تحصیلی دانش آموزان بر انتخاب رشته تحصیلی آن ها مؤثر است. این یافته همخوان و در جهت تأیید یافته پژوهش مظلومیان و اقتصادی (۱۳۹۷) است مبنی بر اینکه موقعیت و خصوصیات فردی و توان علمی بیشترین تأثیر را در تصمیم گیری رشته تحصیلی دانش آموزان در کشورهای مختلف دارد (Mzlvmyan, S and aghtesadi, 2017).

از آنجایی که هر پژوهش با محدودیت هایی مواجه است، مطالعه حاضر نیز با این محدودیت مواجه بود که فقط در حوزه جغرافیایی شهر نوشهر انجام پذیرفته است. بنابراین، لازم است این پژوهش در سطح کشوری بررسی شود؛ چراکه بدین سان امکان بررسی عوامل مختلف مؤثر در جهت گیری رشته تحصیلی با توجه به اقلیم های فرهنگی میسر می شود. پیشنهاد می شود جهت گیری تحصیلی و حرفه ای در دانش آموزان از همان سال های آغازین تحصیل در مدرسه شروع شود و با گردش های علمی جهت آشنایی با مشاغل، دعوت از صاحبان مشاغل و

تجارب حرفه‌ای آنان همراه باشد. بدیهی است این مهم، با همکاری دانشگاه و مدرسه و امکان بازدید دانش آموزان از مراکز دانشگاهی تسهیل می‌شود.

Reference

- Adamuti-Trache, M., & Sweet, R. (2014). Science, Technology, Engineering and Math Readiness: Ethno-linguistic and gender differences in high-school course selection patterns. *International Journal of Science Education*, 36(4), 610-634
- Badavar Nahandi, Y., Taghizadeh khanqah, V. (2019). Accounting Major Choice in Iranian Universities. *Empirical Research in Accounting*, 8(3), 93-118. doi: 10.22051/jera.2017.16129.1714. (In Persian)
- Lazarus, K., Mohammed, O., & Adigun, O. (2013). Family and teacher factors as determinant of career decisions among adolescents with hearing impairment in Ogun State, Nigeria. *Journal of Education and Practice*, 4, 161-168.
- Mzlvmyan, S and aghtesadi M., (2017). A comparative study of the factors influencing students' choice of degree in different countries, National Conference of Modern Iranian and World Research in Psychology, Educational Sciences and Social Studies, Shiraz, Islamic Azad University of Zarghan Branch - Shoushtar University of Applied Sciences, https://www.civilica.com/Paper-PESLSBT01-PESLSBT01_080.html. (In Persian)
- Maghsoud Gardavan, A; Abdollahi, D, (2017). What field do you choose and why? Investigating Factors Affecting Students' Choice of Degree. The growth of social science education. 20 (1). 57-54. (In Persian)
- mohammadi N, Fallahi-khoshknab M, rahgoy A, hosseini M. (2019). Investigation factors affecting Academic tendency in Master student of Nursing in Students of Tehran University of Medical Sciences in. 3 JNE.; 8 (4):1-8. URL: <http://jne.ir/article-1-981-fa.html>. (In Persian)
- Parand, C; Yadegarzadeh, Gh; Khodaei, A, (2013). Field selection, future choice. Tehran: Iran Education Assessment Organization. ISBN: 9789642670499 (In Persian)

- Perry, J. C., Liu, X., & Pabian, Y. (2010). School engagement as a mediator of academic performance among urban youth: The role of career preparation, parental career support, and teacher support. *The Counseling Psychologist*, 38(2), 269-295.
- Quinter, M., & Edwards, K. (2011). Factors influencing students career choices among secondary school students in Kisumu Municipality, Kenya. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 2(2), 81-87.
- Rezapour Mirsaleh Y, Shafaei M, Barati S. (2017). Investigating of students' awareness, availability and using of Informational Recourse in discipline selection. *journal of counseling research*. 2017; 15 (60):60-83.URL: <http://irancounseling.ir/journal/article-1-488-fa.html>. (In Persian)
- Rezapour, S., Shafi'i, R. (2013). Factors Affecting Students' Field of Study. The first international conference on the political epic (with an approach to Middle East developments) and the economic epic (with an approach to management and accounting). Roudehen, Islamic Azad University Roudehen Branch. (In Persian)
- Salmani, MR, Sayemi, H. (2018). Investigating the Factors Affecting Academic Guidance and Degree Selection Ninth grade students in Sari city, National Conference on New World Achievements in Education, Psychology, Social and Cultural Studies, Khoi, Islamic Azad University of Zarghan - Allameh Khoi Higher Education affiliated to Ministry of Science and Technology. https://www.civilica.com/Paper-PSYCONF01-PSYCONF01_399.html. (In Persian)
- Shafiabadi, A. (2017). Career guidance and career choice theories. Tehran: Growth. (In Persian)
- Sawitri, D. R., Creed, P. A., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2014). Parental influences and adolescent career behaviours in a collectivist cultural setting. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 14(2), 161-180.
- Tang, L. C., & Seng, C. (2016). Factors influence students' choice of accounting major in Cambodian universities. *Asian Review of Accounting*, 24(2), 231-251.

تأثیر رهبری تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده (مورد مطالعه: دانشگاه‌های علمی- کاربردی غرب استان مازندران)

مهدی خداپرست^۱

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۵/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۸/۱۰

چکیده

در دنیای پیچیده و پویای کنونی، سازمان‌ها در صورتی می‌توانند مزایای رقابتی خود را حفظ کنند که به صورت موجودیتی واحد و یکپارچه بتوانند یادگیری سریع‌تری نسبت به رقبای داشته باشند. هدف مطالعه حاضر بررسی تأثیر رهبری تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده در دانشگاه‌های علمی- کاربردی غرب استان مازندران بود. جامعه آماری پژوهش شامل ۲۲۰ نفر از کارکنان دانشگاه‌های علمی- کاربردی استان مازندران است. نمونه مورد مطالعه ۱۳۶ نفر از این افراد بود که بر اساس نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه ابعاد سازمانی یادگیرنده واتکینز و مارسیک (1996) و پرسشنامه رهبری تحول آفرین ب‌اس و اولیو (2000) بود.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت منابع انسانی، مدیر عامل موسسه مدیریتی فکر نو اندیش، چالوس، ایران.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون انجام شد. نتایج نشان داد ترغیب ذهنی، نفوذ آرمانی، انگیزش الهام‌بخش و ملاحظات فردی بر توسعه سازمان یادگیرنده در دانشگاه‌های علمی - کاربردی غرب استان مازندران تأثیر مثبت دارند. همچنین سبک رهبری تحول‌آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده در دانشگاه‌های علمی - کاربردی غرب استان مازندران تأثیر مثبت دارد.

کلیدواژه‌ها: سازمان یادگیرنده، رهبری تحول‌آفرین، دانشگاه علمی - کاربردی.

مقدمه

یکی از ویژگی‌های اساسی سازمان‌های جدید، شکل‌گیری آن‌ها بر مبنای یادگیری است. (Therone, 2002) و (Schon & Argyris, 1978) برای اولین بار مفهوم یادگیری سازمانی^۱ را مطرح و بر تعاملات و پشتیبانی‌های گروهی و فردی تأکید بسیار نمودند (Shabani, A., Nosoochi, M., Saadat, R., & Rajaeipoor, S., 2018). توسعه دانش جدید یا بینشی که پتانسیل‌هایی را برای تحت تأثیر قرارداد رفتار دارد، تحت عنوان یادگیری سازمانی تعریف شده (Hu, B, 2014) و فرایند پویای خلق دانش و انتقال آن به جای مورد استفاده و مورد نیاز است (Lyles, M. A. 2014). شکل‌گیری سازمان‌ها بر مبنای یادگیری باعث به وجود آمدن مفهوم سازمان یادگیرنده شده است. سازمان یادگیرنده^۲ یا فراگیر یک الگوی تغییر یافته برای سازمان‌ها و راهی نوین برای اندیشیدن درباره سازمان، در عصر دانش است (Goldard, 2018). سازمان‌های یادگیرنده را به تعبیری دیگر، می‌توان سازمان‌های دانش‌آفرین نامید، سازمان‌هایی که در آن‌ها خلق دانش و آگاهی‌های جدید، ابداعات و ابتکارات یک کار تخصصی و اختصاصی نیست، بلکه نوعی رفتار همگانی و روشی است که همه اعضای سازمان بدان عمل می‌کنند (Alvani, 2018). سازمان یادگیرنده، الگوی منحصربه‌فردی ندارد و به‌واقع نوعی نگرش یا فلسفه جدید درباره سازمان‌هاست که نقش‌های

1. organizational learning
2. learning organization

اصلی را به عهده اعضای سازمان می‌گذارد (Li, Early, Mahrer, Klaristenfeld, & Gold, 2014). سازمان یادگیرنده پیوسته ظرفیت خود را برای خلق آینده توسعه می‌دهد. برای چنین سازمانی، فقط حفظ حیات کافی نیست و در آن یادگیری برای بقا یا آنچه یادگیری تطابقی نامیده می‌شود با یادگیری مولد درهم آمیخته می‌شود که ظرفیت خلاق بودن را افزایش می‌دهد. در چنین سازمانی نمی‌توان در زمینه یادگیری منفعل بود؛ چون یادگیری به گونه‌ای در بافت زندگی آن جاسازی شده است و آن سازمان را با محیط یادگیری مطلوب، کاملاً هماهنگ با اهداف سازمان توصیف می‌کند (Sanghe, Peter, 2014). از جمله عوامل تقویت‌کننده این روند، رهبری است (Asgari, ZarepourNasirabadi, Razaghi, 2014) رهبرانی تحول آفرین که با خلق چشم‌اندازهای نوین موجب تحول و نوآوری شده و با ایجاد تعهد و مسئولیت‌پذیری بقای سازمان و رشد آن را تضمین نمایند. رهبری تحول آفرین¹ که توسط (Burns, 1987) مطرح شده است، یک فرایند انگیزشی است که طی آن کارکنان تشویق می‌شوند به طور فعال در کار یک سازمان مشارکت داشته باشند (Kim, & Shin, 2017). رهبران تحول آفرین به منافع شخصی و ویژگی‌های فردی زیردستان علاقه نشان می‌دهند و این امر بر چشم‌انداز و رفتار کارکنان تأثیر می‌گذارد (Rowley, Kang, & Lim, 2016). آنان احساس اعتماد به نفس و احترام در پیروان خود ایجاد می‌کنند، به طور واضح بینش سازمان را بیان می‌کنند و ذهنیت پیروان را بهبود می‌بخشند (Liang, Chang, Ko, & Lin, 2017). بنابراین، رهبری تحول آفرین ماهیتاً فرایند ایجاد تعهد نسبت به اهداف سازمانی و توانمند کردن پیروان در جهت دستیابی به آن اهداف است (Bakhti, Gholipour, gudarzi, 2011). رهبران تحول گرا با الهام‌بخشیدن به پیروان خود، عملکردی فوق‌العاده در آنان برمی‌انگیزند. آنان همچنین پیروان خود را به لحاظ فکری تحریک می‌کنند که یک روش جدید برای تحقق اهداف سازمان پیدا کنند، از طرفداران خود حمایت فردی داشته و پذیرش اهداف گروه را برای ارتقاء همکاری در بین کارکنان تقویت می‌کنند (Ojha, Acharya, & Cooper, 2018). پژوهش‌های مرتبط با تأثیر رهبری

1 Transformational leadership

تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده نشان دادند رهبری تحول آفرین می تواند زمینه اجتماعی مناسبی برای توسعه یادگیری سازمانی فراهم سازد (Asgari, et al, 2014). همچنین بین سبک رهبری تحول آفرین و سازمان یادگیرنده (Amir Kabiri, Mohammadi, & Zarei, 2017) و یادگیری سازمانی (Ghuchani, RaziNejad, Kazemzadeh, 2017)؛ (Khorshid, 2015) و یادگیری سازمانی (Pashazadeh, 2015)؛ (Camps, & Rodríguez, 2011)؛ (Abazeed, 2018) رابطه وجود دارد. (Liang, et al, 2017) نیز بیان کردند که رهبران تحول آفرین در نتایج سازمانی با ارزش بالا و هویت سازمانی سهیم می باشند. در راستای اهمیت مطالعه حاضر لازم به ذکر است که دانشگاه یکی از مهم ترین ارکان بنیادین هرگونه تغییر، تحول و نوآوری است و تحقق اهداف عالی، استقلال، پیشرفت اجتماعی و اقتصادی از طریق فراگرد آموزش عالی فراهم است. دانشگاه هایی با ساختار سنتی و روش های انعطاف ناپذیر، توان لازم پاسخگویی به تغییرات لازم را ندارند. در نتیجه الزامی است که دانشگاه ها از ویژگی های سازمان های نوین غافل نباشند. دانشگاه ها و دانشکده ها باید به گونه ای مدیریت و رهبری شوند که اعتماد، توانمندسازی، مشارکت و یادگیری به عنوان فرهنگ و بخش طبیعی فعالیت های روزانه درآید. بنابراین در مطالعه حاضر تأثیر یکی از گونه های رهبری، یعنی رهبری تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده به شیوه ای معتبر و قابل اتکا در دانشگاه های علمی - کاربردی غرب استان مازندران تشریح می شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع روش همبستگی است و جامعه آماری آن کلیه کارکنان دانشگاه های علمی - کاربردی استان مازندران هستند (N=۲۲۰). بر اساس جدول (Krejcie, & Morgan, 1970) تعداد ۱۳۶ نفر با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

پرسشنامه ابعاد سازمان یادگیرنده: این پرسشنامه توسط (Watkins, & Marsick, 1996)

(1996) براساس یک مدل یکپارچه از سازمان یادگیرنده تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۴۳ سؤال و پنج گزینه است و هفت مؤلفه را در سه بعد می‌سنجد. این مؤلفه‌ها شامل یادگیری مستمر (سؤالات ۱ تا ۷)، پرسش و گفت‌وگو (سؤالات ۸ تا ۱۳)، یادگیری تیمی (سؤالات ۱۴ تا ۱۹)، دستگاه‌های ادغام‌شده (سؤالات ۲۰ تا ۲۵)، توانمندسازی (سؤالات ۲۶ تا ۳۱)، پیوند با سیستم (سؤالات ۳۲ تا ۳۷) و رهبری راهبردی (سؤالات ۳۸ تا ۴۳) است. این ۷ بعد در قالب سه بعد یادگیری فردی، گروهی و سازمانی در پرسشنامه مشخص شده‌اند. در مطالعه (Abbasi, Kaboli, Farmanian, 2013) اعتبار محتوای این پرسشنامه با نظر چند تن از استادان متخصص در زمینه فرهنگ سازمانی و سازمان یادگیرنده تأیید شد و برای تعیین ضریب پایایی پرسشنامه آلفای کرونباخ محاسبه شد. مقادیر آلفای به دست آمده بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۵ برآورد شد که حاکی از پایایی مناسب ابزار اندازه‌گیری است. در مطالعه حاضر پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد.

پرسشنامه رهبری تحول آفرین: این پرسشنامه توسط (Bass, & Avolio, 2000)

استفاده از ۲۰ گویه که از پرسشنامه چندعاملی رهبری گرفته شده است، اندازه‌گیری می‌شود. این پرسشنامه دارای چهار بعد ترغیب ذهنی (سؤالات ۱ تا ۵)، نفوذ آرمانی (سؤالات ۶ تا ۱۲)، انگیزش الهام‌بخش (سؤالات ۱۳ تا ۱۶) و ملاحظه فردی (سؤالات ۱۷ تا ۲۰) است و بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است. پایایی این ابزار در پژوهش‌های مختلف مورد تأیید قرار گرفته است. به عنوان نمونه در پژوهش حسینی و همکاران (۱۳۸۹) روایی این پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شد. در پژوهش (Ardalan, Ghanbari, zandi, 2015) پایایی پرسشنامه رهبری تحول آفرین بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹ بود. در مطالعه حاضر پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون و با استفاده از نرم افزار اسپاس انجام شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ۱ بیانگر شاخص‌های توصیفی مربوط به خرده مقیاس‌های سبک رهبری تحول آفرین (ملاحظات فردی، ترغیب ذهنی، نفوذ آرمانی و انگیزش الهام بخش) و توسعه سازمان یادگیرنده‌هاست.

جدول ۱. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	خطای استاندارد میانگین	دامنه تغییرات
ترغیب‌ذهنی	۱۳۶	۳/۶	۵	۴/۴۹۳۰	۰/۰۵۰۲۵	۱/۴
نفوذ آرمانی	۱۳۶	۳	۴/۸۶	۴/۱۰۳۰	۰/۰۵۰۵۰	۱/۸۶
انگیزش الهام بخش	۱۳۶	۱/۵	۵	۳/۸۶۳۴	۰/۰۷۵۹۹	۳/۵
ملاحظات فردی	۱۳۶	۲	۳/۷۵	۳/۲۰۶۴	۰/۰۵۲۳۴	۱/۷۵
توسعه سازمان	۱۳۶	۲/۴۲	۴/۷	۳/۶۴۶۸	۰/۰۵۴۹۱	۲/۲۸
سبک رهبری تحول آفرین	۱۳۶	۲/۹۵	۴/۵۵	۳/۹۷۳۳	۰/۰۴۱۵۷	۱/۶

همان‌طور که در جدول ۱ به صورت یافته‌های پژوهشی حاصل گردیده میانگین تمامی متغیرها از عدد ۳ (میانگین طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت) است که نشان از تمایل پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های متوسط، زیاد و خیلی زیاد است.

برای آزمون نرمال بودن متغیرها، از روش کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است.

جدول ۲ شامل آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و سطح معنی‌داری متغیرهای پژوهش است.

جدول ۲. شاخص توصیفی و آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	سطح معناداری
ترغیب‌ذهنی	۴/۴۹۳۰	۰/۴۶۵۹۷	۰/۱۶۴	۰/۰۸۸
نفوذآرمانی	۴/۱۰۳۰	۰/۴۶۸۲۷	۰/۱۲۹	۰/۱۲۷
انگیزش الهام بخش	۳/۸۶۳۴	۰/۷۰۴۶۷	۰/۲۱۶	۰/۰۹۴
ملاحظاتیفردی	۳/۲۰۶۴	۰/۴۸۵۳۶	۰/۱۸۱	۰/۱۲۴
توسعه‌سازمان	۳/۶۴۶۸	۰/۵۰۹۲۴	۰/۱۲۸	۰/۱۴۱
سبک‌رهبری تحول آفرین	۳/۹۷۳۳	۰/۳۸۵۵۲	۰/۱۲۲	۰/۲۸۵

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای تمامی متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است لذا داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. بنابراین، برای بررسی سبک رهبری تحول‌آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده سازمان اسناد و کتابخانه ملی از رگرسیون خطی منطقی است.

جدول ۳. جدول ضریب همبستگی پیرسون و ضریب تعیین مربوط به متغیرهای پیش‌بین و توسعه سازمان یادگیرنده

متغیر	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل یافته	خطای معیار ضریب تعیین	شاخص دوربین واتسون
ترغیب ذهنی	۰/۳۵۹	۰/۱۲۹	۰/۱۱۸	۰/۴۷۸۱۳	۱/۶۸۵
نفوذ آرمانی	۰/۳۹۷	۰/۱۵۷	۰/۱۴۷	۰/۴۷۰۲۶	۱/۶۶۸
انگیزش الهام‌بخش	۰/۴۳۰	۰/۱۸۵	۰/۱۷۵	۰/۴۶۲۵۶	۱/۸۸۷
ملاحظات فردی	۰/۵۳۹	۰/۲۹۰	۰/۲۸۲	۰/۴۳۱۶۲	۱/۵۸۸

ضریب همبستگی بین دو متغیر ترغیب ذهنی و توسعه سازمان یادگیرنده برابر با ۰/۳۵۹ و ضریب تعیین برابر با ۰/۱۲۹ به‌دست آمده که بنابراین ۱۲/۹ درصد از تبیین واریانس مربوط به توسعه سازمان یادگیرنده به تغییرات ترغیب ذهنی مربوط است. ضریب همبستگی بین دو متغیر نفوذآرمانی و توسعه سازمان یادگیرنده برابر با ۰/۳۹۷ و ضریب تعیین برابر با ۰/۱۵۷ به‌دست آمده که بنابراین ۱۵/۷ درصد از تبیین واریانس مربوط به توسعه سازمان یادگیرنده به

تغییرات نفوذآرمانی مربوط است. ضریب همبستگی بین دو متغیر انگیزش الهام بخش و توسعه سازمان یادگیرنده برابر با ۰/۴۳۰ و ضریب تعیین برابر با ۰/۱۸۵ به دست آمده که بنابراین ۱۸/۵ درصد از تبیین واریانس مربوط به توسعه سازمان یادگیرنده به تغییرات انگیزش الهام بخش مربوط می شود. ضریب همبستگی بین دو متغیر ملاحظات فردی و توسعه سازمان یادگیرنده برابر با ۰/۵۳۹ و ضریب تعیین برابر با ۰/۲۹۰ به دست آمده که بنابراین ۲۹ درصد از تبیین واریانس مربوط به توسعه سازمان یادگیرنده به تغییرات ملاحظات فردی مربوط است. مقدار آماره دورین - واتسون برای متغیرهای ترغیب ذهنی، نفوذآرمانی، انگیزش الهام بخش و ملاحظات فردی در فاصله توصیه شده (بین ۱/۵ الی ۲/۵) قرار دارد.

جدول ۴. آنالیز واریانس رگرسیونی مربوط به متغیرهای پیش بین و توسعه سازمان یادگیرنده

مدل	ضرایب	خطای معیار	ضرایب	آماره	سطح	آماره	سطح
	رگرسیونی	ضرایب	رگرسیونی	t	معنی	فیشر	معنی
	استاندارد نشده	رگرسیونی	استاندارد شده		داری		داری
مقدار ثابت	۱/۸۸۴	۰/۵۰۳		۳/۷۴۹	۰/۰۰۰۱	۱۲/۴۲۱	۰/۰۰۰۱
ترغیب ذهنی	۰/۳۹۲	۰/۱۱۱	۰/۳۵۹	۳/۵۲۴	۰/۰۰۰۱		
مقدار ثابت	۱/۸۸۷	۰/۴۵۰		۴/۱۷۴	۰/۰۰۰۱	۱۵/۶۷۵	۰/۰۰۰۱
نفوذآرمانی	۰/۴۳۱	۰/۱۰۹	۰/۳۹۷	۳/۹۵۹	۰/۰۰۰۱		
مقدار ثابت	۲/۴۴۷	۰/۲۸۰		۸/۷۵۴	۰/۰۰۰۱		
انگیزش الهام بخش	۰/۳۱	۰/۰۷۱	۰/۴۳۰	۴/۳۶۱	۰/۰۰۰۱	۱۹/۰۲۰	۰/۰۰۰۱
مقدار ثابت	۱/۸۳۵	۰/۳۱۳		۵/۸۶۷	۰/۰۰۰۱	۳۴/۳۲۲	۰/۰۰۰۱
ملاحظات فردی	۰/۵۶۵	۰/۰۹۶	۰/۵۳۹	۵/۸۵۸	۰/۰۰۰۱		

جدول ۴ شامل ضرایب مقدار ثابت و متغیر ترغیب ذهنی می باشد که به ترتیب برابر با ۱/۸۸۴ و ۰/۳۹۲ به دست آمده است. ضرایب مقدار ثابت و متغیر نفوذآرمانی نیز به ترتیب برابر با ۱/۸۸۷ و ۰/۴۳۱ به دست آمده است. ضرایب مقدار ثابت و متغیر انگیزش الهام بخش به ترتیب برابر با ۲/۴۴۷ و ۰/۳۱۱ به دست آمده است. ضرایب مقدار ثابت و متغیر ملاحظات فردی به

ترتیب برابر با $1/835$ و $0/565$ به دست آمده است که با توجه به مقدار آماره آزمون t و سطح معناداری حضور ضرایب رگرسیونی تأیید می شود.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیر رهبری تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده در دانشگاه های علمی - کاربردی غرب استان مازندران انجام گرفت. نتایج نشان داد سبک رهبری تحول آفرین بر توسعه سازمان یادگیرنده در دانشگاه های علمی - کاربردی غرب استان مازندران تأثیر مثبت دارد. این یافته همسو با یافته (Amir Kabiri, et al, 2017) است که نشان دادند رهبری تحول آفرین با توسعه یادگیری سازمانی رابطه دارد. در تبیین این یافته قابل ذکر است که یکی از ویژگی های سازمان یادگیرنده وجود آرمان مشترک برای دستیابی به آینده مطلوب سازمان است. رهبری تحول آفرین با تبیین چشم انداز و آینده مطلوب سازمان برای همه کارکنان به ترویج و اعتلای این آرمان مشترک کمک می کند. رهبر تحول آفرین با استفاده از ارتباطات الهام بخش، آینده مطلوب سازمان را برای کارکنان به تصویر می کشد و به تأمین نیازهای کارکنان و رشد و توسعه آنان توجه دارد و بدین ترتیب توانمندی و ظرفیت یادگیری کارکنان را افزایش می دهد. این یافته از این نظر همسو با مطالعه (Liang, et al, 2017) نیز هست که بیان کردند که رهبران تحول آفرین در نتایج سازمانی با ارزش بالا و هویت سازمانی سهیم می باشند. در همین راستا (Abazeed, 2018)، (Khorshid, & Pashazadeh, 2015) و (Ghuchani, et al, 2017) نیز نشان دادند بین رهبری تحول آفرین و یادگیری سازمانی رابطه وجود دارد. نتایج مطالعه حاضر همچنین نشان داد ترغیب ذهنی، نفوذ آرمانی، انگیزش الهام بخش و ملاحظات فردی بر توسعه سازمان یادگیرنده تأثیر دارد. درواقع اگر کارکنان به داشتن مدیر خود در سازمان افتخار کنند و بدانند مدیر برای اعتلای سازمان نهایت تلاش خود را می نماید و به گونه ای رفتار می کند که کارکنان برای او احترام قائل هستند در نتیجه کارکنان نیز برای شغل خود ارزش قائل شده و نسبت به آن اطمینان دارند. در صورتی که مدیران به

کارکنان خود اعتماد کنند و نشان دهند که در سازمان دارای قدرت رهبری هستند و همچنین ارزش‌های حاکم بر سازمان را برای کارکنان مشخص کنند و نیز کارکنان را به ارائه پیشنهاد و راهکار تشویق کنند و از کارکنان جهت بررسی مشکلات موجود در سازمان استفاده نمایند در نتیجه شخص کار را برای خود معنی دار می‌یابد و احساس می‌کند در سازمان از جایگاه مهمی برخوردار است. نتیجه اینکه تشویق یک سبک رهبری تحول‌آفرین که از اعضای سازمان حمایت کند، برای بهبود یادگیری ضروری است. این سبک رهبری، رهبر را قادر می‌سازد که خودش را آزادانه به یادگیری متعهد سازد، کارکنان را بر انگیزاند و هر کاری در توان و قدرت وی است، برای تفوق بر شک‌گرایی و دشواری‌های برونی که مانع یادگیری می‌شود، انجام دهد. سازمان یادگیرنده در عین اینکه بیانگر توسعه و رشد قابلیت سازمانی است، فرایند یادگیری ضمنی و تلویحی نیز هست که اغلب به صورت ناخواسته در سازمان‌ها جریان دارد. هدف از توسعه سازمان یادگیرنده نیز توانمندسازی مدیران و کارکنان سازمان‌ها برای مقابله با محیط پر تلاطم تجاری و برتری رقابتی و پویایی سازمان است. سازمان یادگیرنده سازمانی است که تمامی قدرت فکری دانش و تجربه سازمان را برای ایجاد تغییرات و بهبود مستمر برای توسعه در اختیار گرفته و برای آن مدیریت می‌کند. در تعریف سیستماتیک، یک سازمان یادگیرنده سازمانی است که با قدرت و به صورت جمعی یاد می‌گیرد و دائماً خودش را به نحوی تغییر می‌دهد که بتواند با هدف موفقیت مجموعه سازمانی به نحو بهتری اطلاعات را جمع‌آوری، مدیریت و استفاده کند.

این مطالعه با محدودیت‌هایی مواجه بوده است؛ از جمله اینکه تنها مؤلفه‌های سبک رهبری تحول‌آفرین مورد بررسی قرار گرفت. به طور مسلم، عوامل دیگری نیز بر توسعه سازمان یادگیرنده تأثیر می‌گذارند که می‌تواند از جمله عوامل اجتماعی و اقتصادی باشد. از جمله پیشنهادها قابل ارائه تشویق کارکنان برای بازبینی مروضات بنیادین و ترغیب آن‌ها به نگرشی نو نسبت به مسائل است تا با ارائه پیشنهادهای نوین برای بهبود امور اقدامات اساسی برای توسعه یادگیری سازمانی به عمل آید.

Reference

- Ardalan, M., Ghanbari, S., zandi, K. (2015). The mediatory role of employees participation in the relationship between Transformational leadership and readiness for organizational change. *Management Studies in Development and Evolution*, 24(77), 99-123. (In Persian)
- Amir Kabiri, A; Mohammadi, M & Zarei, M (2017). The Relationship between Transformational Leadership Style and Learning Organization Components (Case Study: ShahidRajaei Teacher Training University, Tehran). *International Conference on Applied and agile organizational management*. (In Persian)
- Abbasi, E., Kaboli, N., Farmanian, H. (2013). Study on Organizational Culture in Conservation Environment Organization: Use of Learning Organization Model. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 44(2), 317-328. doi: **10.22059/ijaedr.2013.36728**. (In Persian)
- Asgari, N; ZarepourNasirabadi, F; Razaghi, R, (2014). The Role of Transformational Leadership in the Development of Organizational Learning. *Journal of Research in Human Resources Management*, **6(2), 99-122**. http://hrmj.ihu.ac.ir/article_9965.html. (In Persian)
- Alvani, S M, (2018). public Management. Publishing, straw. (In Persian)
- Abazeed, R. A. M. (2018). Impact of transformational leadership style on organizational learning in the Ministry of Communication and Information Technology in Jordan. *International Journal of Business and Social Science*, 9(1).
- Bakhti, M, Gholipour, A, gudarzi, S, 2011. Transformational Leadership and Social Capital as Levers in team Effectiveness Development, *Journal of Public Administration Perspective*, Volume:2 Issue:7, 135-150. (In Persian)
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (2000). *MLQ, Multifactor Leadership Questionnaire sampler set: Technical report, leader form, rater form, and scoring key for MLQ form 5x-short*. Mind Garden.

- Burns, J.M. (1978). *Leadership*. New York, NY: Harper & Row.
- Camps, J., & Rodríguez, H. (2011). Transformational leadership, learning, and employability: Effects on performance among faculty members. *Personnel Review*, 40(4), 423-442.
- Ghuchani, F, RaziNejad, N; Kazemzadeh, P, (2017). The Relationship between Transformational Leadership Style and Human Resource Agility and Organizational Learning. Annual Conference on New Management Paradigms in the Field of Intelligence. (In Persian)
- Goldard, p; Hasani, E; Mahmoodi, H; Sharifi, M, (۲۰۱۸). The effect of learning organizations on organizational intelligence with the mediating role of intellectual capital variable. Resource Management in the Police Force. ۶(۴). ۵۹-۸۲. (In Persian)
- Hosseini, F., Rayej, H., Estiri, M., Sharifi, S. (۲۰۱۰). A survey on Relationship between Organizational Culture & TFL and LMX Leadership Styles. *Journal of Public Administration*, 2.(۴) (In Persian)
- Hu, B. (2014). Linking business models with technological innovation performance through organizational learning. *European Management Journal*, 32(4), 587-595.
- Kim, S., & Shin, M. (2017). The effectiveness of transformational leadership on empowerment: the roles of gender and gender dyads. *Cross Cultural & Strategic Management*, 24(2), 271-287.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Khorshid, S., & Pashazadeh, A. (2015). The impact of transformational leadership style on organizational learning capability with mediating role of organizational intelligence. *Managment*, 6(11), 1-28. <https://doi.org/10.22067/pmt.v6i11.44303>. (In Persian)
- Li, A., Early, S. F., Mahrer, N. E., Klaristenfeld, J. L., & Gold, J. I. (2014). Group cohesion and organizational commitment: protective factors for nurse residents' job satisfaction, compassion fatigue,

- compassion satisfaction, and burnout. *Journal of Professional Nursing*, 30(1), 89-99.
- Liang, T. L., Chang, H. F., Ko, M. H., & Lin, C. W. (2017). Transformational leadership and employee voices in the hospitality industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(1), 374-392.
- Lyles, M. A. (2014). Organizational Learning, knowledge creation, problem formulation and innovation in messy problems. *European Management Journal*, 32(1), 132-136.
- Ojha, D., Acharya, C., & Cooper, D. (2018). Transformational leadership and supply chain ambidexterity: Mediating role of supply chain organizational learning and moderating role of uncertainty. *International Journal of Production Economics*, 197, 215-231.
- Rowley, C., Kang, H. R., & Lim, H. J. (2016). Female manager career success: the importance of individual and organizational factors in South Korea. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 54(1), 98-122.
- Sanghe, Peter (2014). *Dance of Change: The Challenges of lasting change in the learning organization*. Translated by Alainiqi Mashayekhi, Masoud Soltani and Hossein Akbari. Publisher: Ariana Industrial Research Group, Ariana Ghalam. (In Persian)
- Shabani, A., Nosoghi, M., Saadat, R., & Rajaeipoor, S. (2018). A Study of the Relationship between Knowledge Sharing and the Application of Learning Organization Components in the Libraries of the State Universities Located in Isfahan City. *Library and Information Science Research (LISRJ)*, 8(1), 121-137. <https://doi.org/10.22067/riis.v8i1.52068>. (In Persian)
- Watkins, K., & Marsick, V. (1996). *Information and incidental learning in the workplace*.

رابطه بین سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان آموزی دانش‌آموزان دوره متوسطه

جواد سلیمان پور^۱

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۶/۱۰

تاریخ پذیرش: ۹۸/۸/۱۸

چکیده

توجه به سبک‌های یادگیری و مؤلفه‌های تعیین‌کننده آن برای دانش‌آموزان از ضروریات تعلیم و تربیت در دنیای امروز است. پژوهش حاضر درصدد بررسی رابطه بین سبک‌های یادگیری (با توجه به مؤلفه‌های اصلی آن) با مهارت‌های زبان آموزی (زبان انگلیسی) است. بدین منظور جامعه آماری پژوهش، دبیرستان‌های شهرستان چالوس به تعداد ۱۲۶۰ نفر است که به روش نمونه‌گیری تصادفی پسرانه از نوع طبقه‌ای به تعداد ۱۵۴ نفر بر اساس جدول کرجسی-مورگان انتخاب شده‌اند. این پژوهش براساس نظریه ورمونت و ریجسویک (برای سنجش سبک‌های یادگیری) و مهارت‌های زبان آموزی (مهارت‌های گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن) زبان انگلیسی تدوین شده است. ابزار اصلی گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد سبک‌های یادگیری است و تجزیه و تحلیل پژوهش حاضر با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام انجام پذیرفت. یافته‌های حاصل از

۱. استادیار گروه علوم تربیتی-برنامه ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، ایران

javadsolleymanpoor@gmail.com

پژوهش حاضر نشان می‌دهد که کلیه سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی ارتباط مثبت و مستقیم دارد. اما دو سبک یادگیری غیرمتمرکز با ضریب ۰/۴۹۷ و سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف با ضریب ۰/۲۸۳ بیشترین اهمیت را داشته‌اند. در نتیجه، می‌توان گفت که اگر نظام آموزشی برای ارتقاء و فهم هر چه بیشتر سبک یادگیری غیرمتمرکز و متکی بر معنا و هدف موردتوجه قرار دهد، به دانش‌آموزان در کسب مهارت زبان‌آموزی کمک و مساعدت بیشتری اعمال خواهد نمود. به عبارت دیگر، ضرورت بازشناسی نقش سبک‌های یادگیری در پیش‌بینی مهارت‌های زبان‌آموزی دانش‌آموزان مورد تأیید واقع شد.

کلیدواژه‌ها: سبک‌های یادگیری، زبان، مهارت‌های یادگیری، سبک غیرمتمرکز، دوره متوسطه.

مقدمه

بررسی مطالعات انجام‌شده در زمینه روان‌شناسی شناخت گرا، بیانگر این نکته است که افراد دارای تفاوت‌های فردی مهمی در زمینه مسائل شناختی و یادگیری هستند که در حل مشکلات و تصمیم‌گیری‌های افراد با این زمینه‌های ذهنی کمک می‌کند. یکی از این ابعاد سبک‌های یادگیری است که در مسائل آموزشی نیز از جایگاه مهمی برخوردار است. پژوهش در مورد سبک‌های یادگیری از مطالعات مربوط به روان‌شناختی اجتماعی و فیزیولوژیک فرایند آموزش سرچشمه گرفته است (Faramarzi, Abedi, Karimi, 2013). شناخت و درک مدل‌های مرتبط با سبک‌های یادگیری یکی از پیشرفت‌های اساسی روان‌شناسی به شمار می‌آید. امروزه همه نظریه‌پردازان علیرغم وجود نظریه‌ها و مدل‌های متفاوت در سبک یادگیری توافق دارند که افراد به شیوه‌های متفاوتی اطلاعات و تجارب را درک، سازمان‌بندی، تحلیل و پردازش می‌کنند. یعنی افراد به جهان به‌طور یکسان نمی‌گیرند و ممکن است هر فرد در مقایسه با فرد دیگر در زندگی علائق و تمایلات متفاوتی در نحوه یادگیری داشته باشد (Hosseini, 2008, p15).

توانایی‌های تحصیلی و آزمون‌های پیشرفت سنتی تنها می‌توانند مقدار کمی از تغییرپذیری تفاوت‌های فردی را در پیشرفت تحصیلی نشان دهند. از این رو، تعداد زیادی از

محققان نقش با اهمیت و پیش‌بینی‌کننده‌ای اندازه‌های نامرتبط با توانایی یا عوامل غیرتحصیلی را بر پیشرفت تحصیل، سرلوحه فعالیت‌های پژوهشی خود قرار داده‌اند، این عوامل گسترده وسیعی از سبک‌های یادگیری را دربر می‌گیرد (Suleiman Nejad, Shahrarai, 2001, p21). آنچه در مدارس فعلی فزونی دارد، تمرکز بیشتر بر ادراک و پردازش انفعالی است و غالب معلمان نیز از چنین شیوه‌ای استفاده می‌کنند. دانش‌آموزانی که سبک یادگیری آن‌ها با سبک تدریس یا کسب آموزش هم‌خوانی داشته باشد در مقایسه، با دانش‌آموزانی که سبک یادگیری آن‌ها با سبک تدریس یا کسب آموزش هم‌خوانی نداشته باشد، عملکرد بهتری دارند. برای مثال آن‌ها اطلاعات را برای مدت طولانی‌تری در حافظه نگهداری می‌کنند و آن را مؤثرتر بکار می‌گیرند و نسبت به آنچه آموخته می‌شود نگرش مثبت‌تری دارند (kompeau, 2001; Pazargadi, Tahmasebi, 2010).

لذا با شناخت سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان نه تنها می‌توان در زمینه آموزش و یادگیری به آن‌ها کمک کرد و توان یادگیری آنان را بالا برد بلکه می‌توان هر فرد را با توجه به پیچیدگی جوامع امروزی، افزایش تفاوت‌های فردی و تنوع مشاغل و رشته‌های گوناگون تحصیلی به رشته تحصیلی و شغلی مناسب هدایت نمود (Khankjan, 2006, p39). بنا بر نظریه‌های موجود در زمینه روان‌شناسی تربیتی در مدارس، عوامل متعددی در گسترش مهارت‌های زبان‌آموزی (زبان دوم) دانش‌آموزان مقطع متوسطه تأثیرگذار است که از جمله آن میزان انطباق میان سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان است. مسئله سبک‌های یادگیری در سال‌های اخیر توجه متخصصان و روان‌شناسان پرورشی را به خود جلب کرده است. تنوع سبک‌های یادگیری و راهبردهای جدید و شیوه‌های یادگیری و مطالعه از جمله موضوعات مورد علاقه متخصصان و روان‌شناسان تربیتی است (Azadmard, 2010, p62). یادگیری غالباً به عنوان یک فرایند سودمند تعریف می‌شود که به فراگیر در آن به صورت، فعالانه با نزدیک شدن به اطلاعات مرتبط کردن آن‌ها با دانش قبلی خود و کنترل و هدایت فرایند یادگیری خود عمل می‌کند (Rezaei, 2008, p47). سبک‌های یادگیری شامل باورها، رجحان‌ها و

رضایت‌هایی است که افراد به کار می‌برند تا در یک موقعیت معین به یادگیری خود کمک کنند اما تمام سبک‌ها، الزاماً کمک‌کننده نخواهند بود و حتی ممکن است در برخورد مؤثر با موقعیت اختلال ایجاد کند؛ بنا بر اعتقاد فولک^۱ (1997) سبک‌های یادگیری را می‌توان توجیه‌کننده بسیاری از تفاوت‌های فردی در کلاس درس دانست. به عبارت دیگر یکی از متغیرهایی که تأثیر بسزایی بر میزان یادگیری افراد و درعین حال ارتباط کمی باهوش دارد سبک یادگیری یا سبک‌شناختی افراد داشت (Hosseini Largani, Seif, 2006, p25). سیف در تحقیق خود اصطلاح ترجیحی یادگیری را بهتر از سبک یادگیری می‌داند و تعریف زیر را ارائه می‌کند راه‌های موردپسند فرد برای مطالعه و یادگیری مانند استفاده از تصاویر، نوار، به جای کتاب، کار کردن با دیگران به عوض تنها کار کردن، بنابراین سبک‌های مختلف یادگیری می‌تواند اثرات بسیاری در میزان یادگیری دانش آموز داشته باشد. لذا یادگیری، تغییری است که در رفتار یادگیرنده بر اثر تجربه ایجاد می‌شود (Rashidi, Moghadami, 2017; Saif, 2001). هرچه دانش آموزان ترجیحات متفاوتی در یادگیری داشته باشند نتایج آن مطلوب‌تر خواهد بود، هرچند می‌توان سبک‌های یادگیری را به دانش آموزان آموزش داد و اما در هر حال سبک یادگیری یک ویژگی شخصیتی است که برای یادگیرنده مناسب‌ترین باشد (Cassidy, 2014). سبک‌های یادگیری دانش آموز با توجه به توانمندی‌های او می‌تواند نقش مؤثری گسترش مهارت‌های یادگیری زبان دوم وی داشته باشد. مهارت‌های یادگیری زبان انگلیسی شامل مهارت‌های گوش کردن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن است که خود نوعی فرایند شناختی مؤثر برای یادگیری موردنیاز است. دانش آموزان بعد از دریافت اطلاعات به یادگیری فنون سازنده‌ای برای تمرین مطالب نیاز دارند تا بتوانند آن را به خاطر بسپارند و درواقع آن‌ها به یادگرفتن بهتر نیاز دارند و اگر فنون مناسب و مورد دلخواه خود برای کنترل درک داشته باشند منجر به نگرش در یادگیری می‌شود (Faramarzi, Abedi, Karimi, 2013, p67). از دیرباز مسئله گسترش مهارت‌های زبان انگلیسی موردبحث و تخصص متخصصان تعلیم

1. Foolk

و تربیت بوده است که دانش‌آموزان دارای ضعف‌های عمده‌ای هستند. با توجه به اختصاص ساعات کم تدریس در مدارس به یادگیری زبان دوم و توقع یادگرفتن سریع و مهارت‌های مربوطه آن بعضاً فراگیران را در امر یادگیری دلسرد نموده است. لذا همواره پیشنهادها، راهکارها و سیاست‌هایی به همین منظور وجود داشته تا بتوان جلوی این معضل گرفته شود یا شاید برای همیشه این مشکل اساسی زوده شود و قرار بر تدوین و گنجانیدن این مهارت‌ها در محتوای کتب درسی در سال‌های آتی در آموزش و پرورش مدنظر است؛ اما آنچه امروزه گریبان‌گیر خانواده‌ها و دانش‌آموزان است اهمیت تحصیل، چگونگی و کیفیت و میزان موفقیت دانش‌آموزان در گسترش مهارت‌های زبان‌آموزی است. باید توجه داشته باشیم که اگرچه تحقیقات زیادی درباره سبک‌های یادگیری و مهارت‌های گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن انجام شده است نظر مهم بودن موضوع و به‌روز بودن این مسئله، روند فعالیت در این حوزه همچنان می‌تواند ادامه یابد (Rashidi, Moghadami, 2017).

آموزش فرایندی پیچیده است که هرگونه اهمال و ساده‌نگری در آن می‌تواند منجر به هدر رفتن نیروها و امکانات شده و تلاش‌ها را با شکست مواجه کند. بنابراین، توسعه آموزش و ایجاد تحول در آن نیازمند شناخت فرایند آموزش و عوامل مؤثر بر آن است. ازاین‌جهت، سبک‌ها و ترجیحات یادگیری فردی در زبان اهمیت خاص پیدا می‌کند (Amin Khandaqi, 2013). یکی از عوامل مهم در آموزش سبک یادگیری است. هر فرد با روش منحصر به فرد خود مطالب را یاد می‌گیرد چراکه فرد با توجه به روشی که آن را ترجیح می‌دهد، اطلاعات را پردازش و درک می‌نماید سبک یادگیری به چگونگی یادگیری یادگیرنده اشاره می‌کند نه اینکه به چه خوبی از عهده یادگیری برمی‌آید. به بیان دیگر، سبک‌های یادگیری گفته می‌شود نه توانایی یادگیری (Rashidi, Moghadami, 2017). با توجه به مطالب مطرحه، دانش مربوط به سبک‌های یادگیری می‌تواند در سازمان‌دهی محیط آموزش و چگونگی تعامل معلمان دانش‌آموزان و چگونگی یاددهی و یادگیری محتوا و افزایش کارایی و موفقیت شاگردان مورد استفاده قرار گیرد. براین اساس، اگر بین سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان

انگلیسی رابطه‌ای به دست می‌آید آیا می‌توان با کاربر روی سبک‌های یادگیری موجبات پیشرفت در دانش آموزان هدایت آن‌ها در تحصیل، انتخاب رشته، یافتن بازار کار به‌طور مؤثرتری وارد شد؟ از نتایج این پژوهش می‌توان در محیط‌های آموزشی، آموزشگاهی نظیر مؤسسات آموزش آزاد، مدارس و مراکز آموزش عالی در دانشگاه‌ها جهت افزایش کارایی یادگیرندگان استفاده نمود. در مجموع مرور ادبیات و پیشینه پژوهش نشان می‌دهد، رابطه بین سبک‌های یادگیری با ابعاد و اهداف پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی و بازده‌های یادگیری مانند پایه تحصیلی چندان روشن نیست و مستلزم بررسی مجدد است. بنابراین، مسئله اصلی این پژوهش شفاف کردن روابط میان سبک‌های یادگیری و انواع مختلف آن با مهارت‌های زبان انگلیسی در مقطع متوسطه است. بنابراین، هدف کلی تحقیق بررسی و تعیین رابطه بین سبک‌های یادگیری و مهارت‌های زبان‌آموزی در انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه است.

روش پژوهش

این روش پژوهش با توجه به ماهیت، موضوع مورد نظر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری برای پژوهش حاضر از دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهرستان چالوس به تعداد ۱۲۶۰ نفر در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ است. روش نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی از نوع طبقه‌ای است که براساس جدول کرجسی-مورگان، ۱۵۴ نفر گزینش شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد سبک‌های یادگیری با مقیاس فاصله‌ای و طیف لیکرت است. مهارت چهارگانه زبان‌آموزی شامل گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن براساس طرح عملی تدریس اجرا شده است که براساس آزمون پیشرفت تحصیلی معلم ساخته اندازه‌گیری شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار اسپاس پی‌اس در سطح توصیفی (جدول توزیع فراوانی و نمودار) در سطح استنباطی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام به پیش‌بینی مهارت‌های زبان‌آموزی پرداخته شد.

یافته‌های تحقیق

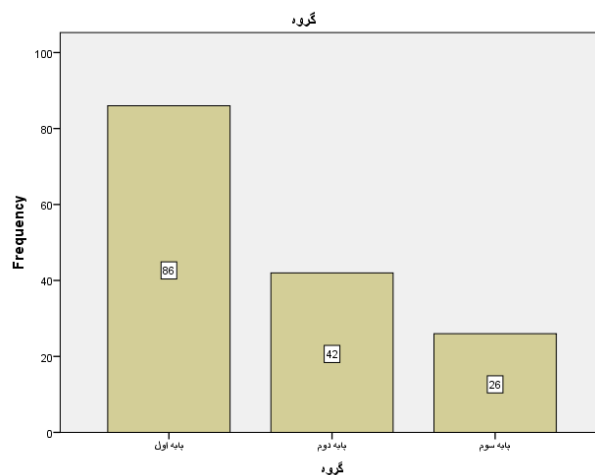
اطلاعات توصیفی درباره برخی از ویژگی‌های افراد مورد مطالعه از جمله پایه و دوره تحصیلی در قالب جدول و نمودار نمایش داده شده است. توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب پایه تحصیل در جدول ۱ نمایش داده شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب پایه تحصیلی

پایه تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
اول	۸۶	۵۵/۸
دوم	۴۲	۲۷/۳
سوم	۲۶	۱۶/۹
جمع کل	۱۵۴	۱۰۰

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد تعداد برای پایه اول ۸۶ نفر با درصد فراوانی ۵۵/۸ و برای پایه دوم ۴۲ نفر با درصد فراوانی ۲۷/۳ و برای پایه سوم ۲۶ نفر با درصد فراوانی ۱۶/۹ است.

توزیع فراوانی نمونه بر حسب پایه تحصیلی در نمودار ۱ نمایش داده شده است.

نمودار ۱. توزیع فراوانی نمونه بر حسب پایه تحصیلی

تحلیل داده‌ها: ابتدا مشخصه‌های آمار توصیفی افراد گروه نمونه در جدول ۲ ارائه

می شود.

جدول ۲. مشخصه‌های آمار توصیفی متغیرها

مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد
مهارت‌های زبان‌آموزی	۶۲/۳۲	۱۲/۴۸۹
سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی	۸۷/۴۶	۷/۷۲۱
سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف	۹۱/۹۳	۸/۲۷۷
سبک یادگیری معطوف به کاربرد	۸۰/۹۸	۷/۶۹۵
سبک یادگیری غیرمتمرکز	۱۳۱/۸۹	۱۲/۷۶۲

چنانکه در جدول بالا ملاحظه می‌شود میانگین مهارت‌های زبان‌آموزی ۶۲/۳۲ با انحراف استاندارد ۱۲/۴۸۹ است و در بین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده نیز بیشترین میانگین مربوط به متغیر کسب یادگیری غیرمتمرکز با میانگین ۱۳۱/۸۹ با انحراف استاندارد ۱۲/۷۶۱ و کمترین میانگین مربوط به کسب یادگیری معطوف به کاربرد ۸۰/۹۸ با انحراف استاندارد ۷/۶۹۵ است. به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش ابتدا نتایج ضریب همبستگی بین متغیرهای مختلف پژوهش در جدول ۳ نمایش داده شده است.

جدول ۳. ماتریس ضریب همبستگی متغیرهای مهارت‌های زبان‌آموزی پیش‌بینی‌کننده

متغیر	۱	۲	۳	۴
مهارت‌های زبان‌آموزی	۰/۱۷۹*	۰/۲۸۳**	۰/۲۰۲**	۰/۴۹۷**
سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی	-	۰/۵۲۵**	۰/۵۱۷**	۰/۵۱۱**
سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف	-	-	۰/۵۳۸**	۰/۵۵۲**
سبک یادگیری معطوف به کاربرد	-	-	-	۰/۵۸۲**
سبک یادگیری غیرمتمرکز	-	-	-	-

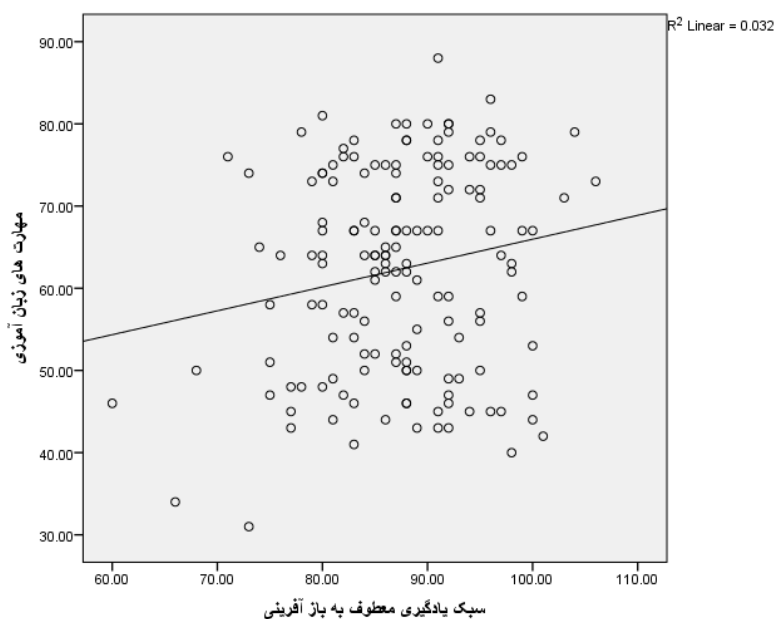
$$P^{**} < 0.01, \quad P^* < 0.05$$

با استفاده از داده‌های جدول فوق فرضیه‌های پژوهش موردبررسی قرار گرفت.

فرضیه ۱: بین سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی با مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه معنادار وجود دارد ($r = ۰/۱۷۹$ و $p = ۰/۱۳$)

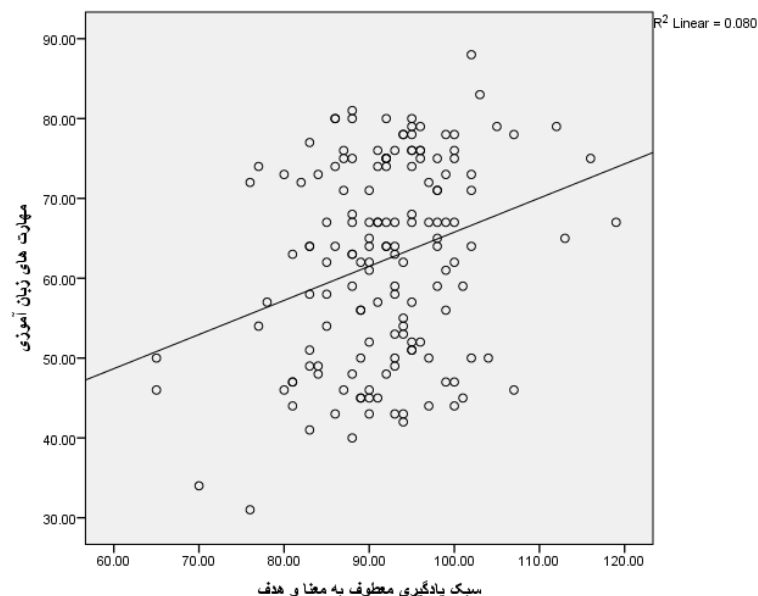
براساس داده‌های جدول فوق ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح $۰/۰۵$ معنادار است و نشان می‌دهد که بین سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی و مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد به عبارت دیگر هرچقدر سبک یادگیری، معطوف به بازآفرینی افزایش یابد، مهارت‌های زبان‌آموزی نیز افزایش می‌یابد. این رابطه در نمودار ۲ نمایش داده شده است.

نمودار ۲. رابطه بین سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی و مهارت‌های زبان‌آموزی

فرضیه ۲: بین سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف با مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه معنادار وجود دارد. ($r = ۰/۲۸۳$ و $p = ۰/۰۰۰$)

براساس داده‌های جدول فوق ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ معنادار است و نشان می‌دهد که بین سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف با مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. به عبارت دیگر، هرچقدر سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف افزایش یابد مهارت‌های زبان‌آموزی نیز افزایش می‌یابد.

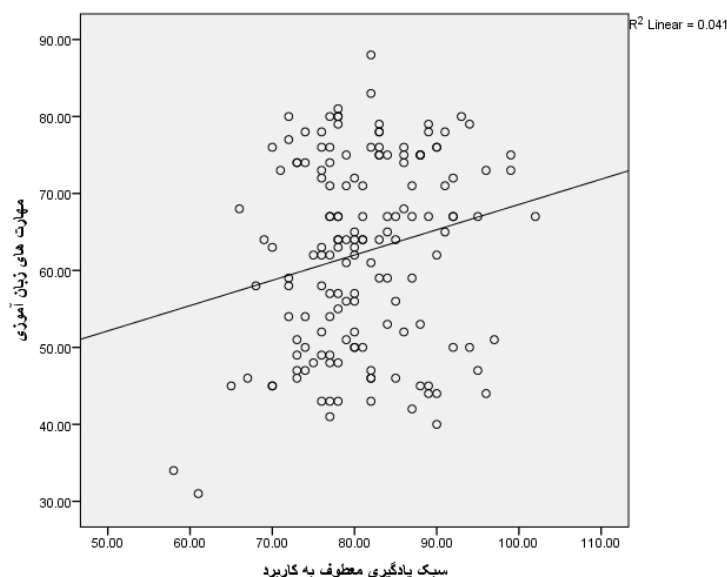
نمودار ۳. رابطه بین سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف با مهارت‌های زبان‌آموزی

فرضیه ۳: بین سبک یادگیری کاربرد و مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه معنادار وجود دارد.
($r=0/202$ و $p=0/006$)

براساس داده‌های جدول فوق ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ معنادار است و نشان می‌دهد که بین سبک یادگیری و مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد به عبارت دیگر هرچقدر سبک یادگیری کاربرد افزایش یابد و مهارت‌های زبان‌آموزی نیز افزایش می‌یابد.

این رابطه در نمودار زیر نمایش داده شده است.

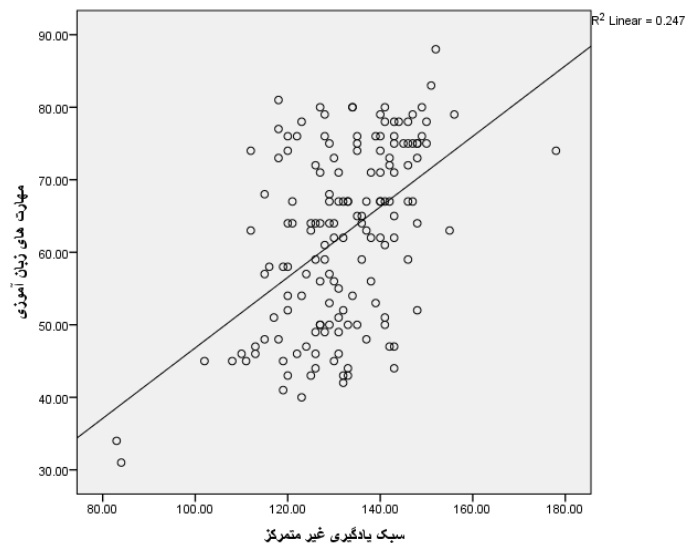

نمودار ۴. رابطه بین سبک یادگیری معطوف به کاربرد و مهارت‌های زبان‌آموزی

فرضیه ۴: بین سبک یادگیری غیرمتمرکز و مهارت‌های زبان‌آموزی رابطه معنادار وجود دارد.

$$(r = ۰/۴۹۷ \text{ و } p = ۰/۰۰۰)$$

براساس داده‌های جدول فوق ضریب همبستگی محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ معنادار است و نشان می‌دهد که بین سبک یادگیری غیرمتمرکز و مهارت‌های زبان‌آموزی معنی‌دار وجود دارد. به عبارت دیگر، هرچه سبک یادگیری غیرمتمرکز افزایش یابد مهارت‌های زبان‌آموزی نیز افزایش می‌یابد. این رابطه در نمودار زیر نمایش داده شده است.

نمودار ۵. رابطه بین سبک یادگیری غیر متمرکز و مهارت های زبان آموزی

جهت تعیین بهترین پیش بینی کننده مهارت های زبان آموزی از بین متغیرهای پیش بینی کننده از مدل رگرسیون با روش گام به گام استفاده شده است. قابل ذکر است که سبک یادگیری غیر متمرکز وارد مدل شده است. نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام متغیرها

مدل	R	R^2	تعدیل یافته R	خطای معیار
۱	۰/۴۹۷ ^a	۲۴۷	۰/۲۴۲	۱۰/۸۷۵۱۱

جدول فوق خلاصه را نشان می دهد. مطابق داده های جدول مشخص می شود گام ۱ نمره سبک یادگیری غیر متمرکز وارد مدل شده و این متغیر قادر به توجیه ۲۵٪ درصد از واریانس است ($R^2 = ۰/۲۴۷$).

نتایج حاصل از تحلیل واریانس مدل ۱ در جدول ۵ نمایش داده شده است.

جدول ۵. نتایج تحلیل واریانس حاصل از رگرسیون ۱ مدل

مدل	منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P
۱	رگرسیون	۵۸۸۹/۰۱۷	۱	۵۸۸۹/۰۱۷	۴۹/۷۹۴	۰/۰۰۰
	خطا	۱۷۹۷۶/۷۵۰	۱۵۲	۱۱۸/۲۶۸		
	جمع	۲۳۸۶۵/۷۶۶	۱۵۳			

داده‌های جدول فوق نتایج واریانس یک مدل را نشان می‌دهد. در مدل ۱ همان‌طور که دیده می‌شود F به‌دست‌آمده در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است. ($F(1, 153) = 49 / 794, P = 0 / 000$) بنابراین با اطمینان ۰/۹۹ نتیجه می‌گیریم که بین متغیر سبک یادگیری غیرمتمرکز و متغیر مهارت‌های زبان آموزی رابطه وجود دارد و متغیر مستقل سبک یادگیری غیرمتمرکز قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک را دارد. نتایج حاصل برای تعیین ضرایب تحلیل رگرسیون و تعیین توان پیش‌بینی معنادار برای متغیرهای مستقل و تنظیم معادله رگرسیون در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. ضرایب تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام

مدل	مؤلفه	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده		
		ضریب شیب (B)	خطای استاندارد	Beta	t
۱	عدد ثابت	-۱/۷۸۴	۹/۱۲۹		-۰/۱۹۶
	کیفیت	۰/۴۸۶	۰/۰۶۹	۰/۴۹۷	۷/۰۵۶

توجه به نتایج جدول فوق و معناداری F در جدول ۶ تحلیل واریانس و t در جدول فوق می‌توان معادله رگرسیون برای مدل ۱ را به قرار زیر نوشت.

$$Y = a + b_1 x_1$$

(سبک یادگیری غیرمتمرکز) شیب + مقدار ثابت = پیش‌بینی مهارت‌های زبان آموزی

بنابراین، با جایگزینی ضرایب در فرمول فوق، معادل پیش‌بینی مهارت‌های زبان‌آموزی از روی متغیر سبک یادگیری غیرمتمرکز به قرار زیر به دست می‌آید.

(سبک یادگیری غیرمتمرکز) $0/486 + 1/794 -$ = مهارت‌های زبان‌آموزی

با توجه به مقدار شیب، هرچه مقدار سبک یادگیری غیرمتمرکز بیشتر باشد مقدار بیشتر را برای مهارت‌های زبان‌آموزی پیش‌بینی می‌کند.

همچنین با توجه به نتایج جدول ۶ مشخص می‌شود که مقدار T مربوط به متغیر سبک یادگیری غیرمتمرکز $7/056$ در سطح $0/01$ معنادار است و این نشان‌دهنده رابطه مستقیم و مثبت بین سبک یادگیری غیرمتمرکز و مهارت‌های زبان‌آموزی است. با توجه به مقدار B استاندارد شده مربوط به سبک یادگیری غیرمتمرکز ($0/497$) مشخص می‌شود که به ازای یک واحد تغییر در متغیر سبک یادگیری غیرمتمرکز مقدار $0/497$ به متغیر مهارت‌های زبان‌آموزی افزوده می‌شود.

در تبیین نتایج حاصله می‌توان اشاره کرد که سبک‌های یادگیری شامل باورها، اعتقادات، رجحان‌ها و رفتارهایی است که افراد به کار می‌برند تا در یک موقعیت معین به یادگیری خود کمک کنند اما تمام سبک‌ها الزاماً کمک کننده نخواهد بود و حتی ممکن است در برخورد مؤثر با موقعیت اختلال ایجاد کنند. بنابراین، به اعتقاد وول فولک سبک‌های یادگیری را می‌توان توجیه کننده بسیاری از تفاوت‌های فردی در کلاس درس دانست. به سخن دیگر یکی از متغیرهایی که تأثیر بسزایی بر میزان یادگیری افراد و درعین حال ارتباط کمی با هوش دارد، سبک یادگیری یا سبک شناختی افراد است. درواقع، سبک یادگیری روش ثابت یادگیرنده برای پاسخ‌گویی و به کارگیری محرک‌های موجود در موقعیت یادگیری است. همه نظریه پردازان باوجود نظریه‌ها و مدل‌های متفاوت در زمینه سبک‌های یادگیری، توافق دارند که افراد به شیوه‌هایی متفاوت اطلاعات و تجارب را ادراک، سازمان‌دهی، تحلیل و پردازش می‌کنند، یعنی افراد یکسان به جهان نمی‌نگرند و هر فرد در مقایسه با دیگری ممکن است علایق و تمایلاتی متفاوت در سبک یادگیری داشته باشد. در پژوهشی که در رابطه با

سبک‌های یادگیری کلب صورت گرفت معلوم شد که بین سبک‌های یادگیری دانشجویان و رشته‌های تحصیلی ارتباط وجود دارد. همچنین در پژوهش دیگر مشخص شد که بین رویکردها و سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد (Seif, Hosseini Largani, 2006). مهارت‌های زبان‌آموزی (انگلیسی) مسئله آموزشی و فرهنگی مهمی است و تاکنون مطالعات بسیاری را به خود معطوف کرده است، ولی باوجود موفقیت‌آمیز بودن نسبی این پژوهش‌ها، در اکثر پژوهش‌ها تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود و نتایج پژوهش‌ها متفاوت‌اند. از این‌رو، نیاز به بررسی بیشتر این مسئله و بررسی ارتباط این متغیر با متغیرهای گوناگون ضروری می‌نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که بین سبک یادگیری معطوف به بازآفرینی و مهارت‌های زبان‌آموزی (انگلیسی) دانش‌آموزان مقطع متوسطه رابطه وجود دارد. براساس این نتیجه می‌توان گفت با توجه به اینکه مهارت‌های زبان‌آموزی (انگلیسی)، توجه به انتظارات آموزش در یادگیری درسی است و در برنامه‌های درسی عامل‌های بسیاری دخالت دارند که ازجمله می‌توان به روش تدریس معلمان و روش‌هایی اشاره کرد که دانش‌آموزان را به یادگیری بهتر می‌رساند. یادگیرندگانی که از سبک معطوف به بازآفرینی استفاده می‌کنند، در چارچوب تدریس معلم تلاش می‌کند و اعتقاددارند که معلمان نباید از موضوع منحرف شوند، بلکه باید همواره بر امتحان توجه داشته باشند. در این سبک، یادگیرنده با دانش‌آموزان دیگر بحث نمی‌کند و شکل دادن عقاید درباره موضوع برای وی اهمیت ندارد. او همواره سعی می‌کند در امتحان موفق شود و آموخته‌های او به هدف‌های امتحان وابسته است.

همچنین نتایج تحقیق حاضر نشان داد بین سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف و مهارت‌های زبان‌آموزی (انگلیسی) رابطه وجود دارد. لذا، می‌توان نتیجه گرفت که مهارت‌های

زبان آموزی از روی نمره سبک یادگیری معطوف به معنا و هدف قابل پیش بینی است و با کار بر روی این سبک یادگیری (و دیگر متغیرهای مربوطه) می توان موجب یادگیری و مهارت های زبان آموزی دانش آموزان شود.

همچنین نتایج نشان داد که بین سبک یادگیری مبتنی بر کاربرد و مهارت های زبان آموزی (انگلیسی) رابطه وجود دارد. باید توجه داشت که افرادی که این سبک یادگیری را دارند، بیشتر به کاربرد دانش در موقعیت های واقعی توجه دارند و در پی این هستند که آموخته های خود را در انجام وظایف شغلی به کار بگیرند و تلاش می کنند شخصیت خود را با مطالعات خود غنی سازند و از دانش کسب شده در زندگی روزمره استفاده کنند. هم سو با اطلاعات آمده در پرسشنامه ILS مبنی بر اینکه سبک یادگیری معطوف به کار بست بر شانس موفقیت در امتحان اثر کمتری دارد.

همچنین نتایج نشان داد که بین سبک یادگیری غیر متمرکز و مهارت های زبان آموزی دانش آموزان همبستگی معنی داری وجود دارد. لذا می توان از روی سبک یادگیری غیر متمرکز به پیش بینی مهارت های زبان آموزی (انگلیسی) دانش آموزان اقدام کرد. باید توجه داشت افرادی که این سبک را دارند، از لحاظ ویژگی های شخصیتی ممکن است نامتعادل، علاقه مند به تدریس مهیج و خواهان همکاری با دانش آموزان دیگر می باشند. از دیدگاه این افراد وظیفه معلمان ارائه توضیحات لازم و آموختن روش یادگیری است. دارندگان سبک غیر متمرکز به مطالعه منظم علاقه دارند ولی به ندرت این کار را انجام می دهند.

در مجموع برخی از نتایج پژوهش حاضر، ضرورت بازشناسی نقش سبک های یادگیری را در پیش بینی مهارت های زبان آموزی (انگلیسی) دانش آموزان مورد تأکید قرار می دهد و همچنین بستری فراهم شود تا تمرکز بر روی نقش سبک های یادگیری بر مهارت های زبان آموزی (انگلیسی) دانش آموزان، تصمیمات لازم برای تحول سبک های یادگیری مولدِ خلاقیت و رویکردهای عمیق نسبت به یادگیری اتخاذ شود. بنابراین، در این پژوهش نقش تعیین کننده و محوری اندازه های ناوابسته به یادگیری (سبک های یادگیری) در بهینه سازی

یادگیری و آموزش دانش‌آموزان تأکید شده است. بنابراین، نتایج کلی حاکی از آن است که فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر رابطه سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی انگلیسی در دوره متوسطه معنی‌دار است و هر یک از سبک‌های یادگیری چهارگانه قابلیت پیش‌بینی مهارت‌های زبان‌آموزی را دارند.

Reference

- Amin Khandaqi, M., Rajee, M. (2013). The Effect of Students' Learning Styles on Their Preferred Teaching Styles. *Educational Psychology*, 9(28), 16-40. (In Persian)
- Azadmard, Sh.. (2010). Investigating the relationship between contextual and context-independent cognitive styles and problem solving abilities, MA thesis, University of Allameh Tabatabaei. (In Persian).
- Cassidy, J. (2014). Learning styles An overview of theories models and measures Educational psychology. 24 N o4,419 -444(page 84).
- Campeau, A. G. (2001). Distribution of learning styles and preferences for learning environment Characteristics among Emergency Medical Care Assistants (EMCAs) in Ontario, Canada. *Prehosp Disaster Med*,13.
- Faramarzi, S., Abedi, M., Karimi, M. (2013). The Relationship between Coping Styles and Adolescents' Depression. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 3(2), 17-26. (In Persian)
- Hosseini Doroughi, M. (2008). Investigating the Relationship between the Postgraduate and Postgraduate Students' Learning Styles in Strong and Weak Male and Female Three Degrees in Humanities, Medicine and Engineering in Tehran Universities: Master's Thesis, Allameh Tabatabai University. (In Persian)
- Hosseini Largani, M, Seif, A A. (2006). Comparison of Students' Learning Styles with regard to Gender, Degrees and Degree, Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education, No. 19. (In Persian)
- Khankjan, A. (2006). Evaluation of Cognitive Learning Styles of Students, Masters Thesis, Shiraz University. (In Persian)

- Rashidi, Z., Moghadami, M. (2017). The relationship between learning styles with Academic Achievement and Creativity of students senior Department of Education, Psychology and Social Sciences, Islamic Azad University Roudehen Branch., 7(2), 1-38.. (In Persian).
- Pazargadi M., Tahmasebi S. 2010. Learning styles and their application in nursing. *Educ Strategy Med Sci.*; 3 (2):73-76.URL: <http://edcbmj.ir/article-1-84-fa.html>. (In Persian)
- Rezaei, A A. (2008). Investigating the Relationship between Background-Related and Background-Independent Learning Styles in Humanities and Mathematics Students, MSc Thesis, Allameh Tabataba'i University. (In Persian)
- Suleiman Nejad, A; Shahrarai, M. (2001). The Relationship between Source of Control and Self-Regulation with Academic Achievement, *Journal of Psychology and Education Sciences*, Thirty-first Year, No. 2, 175-198. **(In Persian)**
- Shams Esfand-Abad, H., Emami-Pour, S. (2003). The Study of Learning Styles In Middle School Students Who Speak in One Language or Are Bilingual and Its Relationship with Educational Achievement and the Gender. *Educational Innovations*, 2(3), 11-28. (In Persian)
- Saif, A A. (2001). Educational Psychology (Learning and Teaching Psychology) Tehran: aghah. (In Persian)

تحلیل استنادی مآخذ تولیدات علمی منتشر شده اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن در پایگاه‌های آی‌اس‌آی^۱، آی‌اس‌سی^۲ و اسکاپوس^۳

سید رسول تودار^۴

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۶/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۸/۹/۱۵

چکیده

در این پژوهش به بررسی مقالات منتشر شده اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن در منابع معتبر علمی در پایگاه‌های آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی و اسکاپوس پرداخته شده است. نوع این پژوهش کاربردی است و به روش کتاب‌سنجی و با استفاده از فن تحلیل استنادی انجام شده است. یافته‌های این پژوهش نشان داد در مجموع ۷۱۶۶ استناد توسط این گروه در سه پایگاه، که از این تعداد ۳۹۱۷ مورد (۵۵ درصد) به حوزه علوم پایه، فنی و مهندسی ۸۶۰ مورد (۱۲ درصد) به حوزه علوم انسانی و اجتماعی ۲۳۳۳ (۳۳ درصد) و حوزه پزشکی با ۵۷ مورد و (۰/۸ درصد) اختصاص داشت. بیشترین میزان استناد (۸۸/۸۷ درصد) به صورت مقالات بوده است. فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به مقالات نشریات استناد می‌کنند را اثبات می‌کند. بیشترین میزان درصد استناد در بین گرایش‌های اعضای هیئت علمی به پژوهشگران گرایش علوم پایه با

1 . ISI

2 . ISC

3 . Scopus

۴. استادیار، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، ایران Toudar@yahoo.com

۵۵٪ و کمترین میزان درصد استناد به گرایش پزشکی اختصاص دارد و گرایش های علوم انسانی و فنی مهندسی با میزان درصد استناد ۳۳٪ و ۱۲٪ است. از لحاظ زبان، منابع انگلیسی بیش از منابع سایر زبان ها مورد استناد قرار گرفته بود. میزان استناد به منابع چاپی / الکترونیکی در مقالات اعضای هیئت علمی کلیه دانشکده ها بسیار بالا بود. فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به منابع چاپی استناد می کنند تا منابع غیر چاپی را رد می کند و آن را اثبات نمی کند. میزان کم درصد استنادها به پایان نامه ها فرضیه پایان نامه ها سهم اندکی در پدید آمدن مقالات پژوهشگران دانشگاه مورد تحقیق را دارد تأیید می کند.

کلیدواژه ها: تحلیل استنادی، مأخذ، اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی.

مقدمه

امروزه استناد و رتبه بندی اطلاعات به جنبه های کلیدی مدیریت دانش در نهادهای دانشگاهی و پژوهشی تبدیل شده است. رویه علمی چنین است که هرگاه پژوهشگر مطرح ای مقاله ای منتشر می کند، باید خوانندگان خود را به مقالات قبلی که به موضوع کار وی مربوط می شوند ارجاع دهد. تصور بر این است که این ارجاعات نشان دهنده آن دسته از محققانی است که مفاهیم، روش ها یا وسایلی که به کار برده اند الهام بخش نویسنده اخیر در پدید آوردن مقاله اش بوده اند. چنین ارجاع هایی رویدادهای پیشین یک فعالیت را نشان می دهند و اطلاعات کتاب شناختی لازم را در اختیار خواننده ای که مایل است درباره جنبه خاصی از موضوع اطلاعات بیشتری به دست آورد، قرار می دهند (Zhong, at:Garfield, 1998, p136). (el. 2019).

با توجه به اینکه تنها روش علمی بررسی کیفی مقالات در نشریات محاسبه ضریب تأثیر و تعداد ارجاعات در این زمینه است به نظر می رسد هرچه تعداد ارجاعات بیشتر باشد مقاله و نویسنده آن از اعتبار بالایی برخوردار است و مقبولیت علمی بیشتری نیز دارد. امروزه میلیون ها مقاله پژوهشی در مجلات علمی دنیا منتشر می شود که تمام این مقالات حاوی فهرست منابعی در انتهای خود هستند که نشان دهنده استناد نویسندگان مقالات به منابع مستند علمی دیگر است

(Zandian, Hassanzadeh, Kiaei, 2011). پایگاه‌های اطلاعاتی همچنین فهرستی از این منابع را تهیه و بانک‌های اطلاعاتی ایجاد کرده‌اند که تحلیل استنادهای مقالات داده‌هایی به دست می‌آورند که مقاصدی چون: شناسایی پر استنادترین نشریات با تأثیرگذاری بالا و شناسایی برجسته‌ترین پژوهشگران و مشخص شدن اثرگذارترین دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی در کشورهای مختلف را دنبال می‌کند (Zalzadeh, 2016؛ Hazari & Safi Najaf Abadi).

امروزه ارزیابی تحقیقات علمی به‌طور فزاینده‌ای رو به گسترش است و در این میان جریان بهره‌وری از اطلاعات یکی از اهداف عمده ارزیابی‌هاست. در این فضای جدید تحقیقاتی مطالعات استنادی یکی از جنبه‌های مهم ارزیابی فعالیت‌های تحقیقاتی است. عنصر مهمی که در موفقیت اقدامات مربوط به منابع تحقیقاتی اهمیت زیادی دارد، دسترسی به اطلاعات و آماری است که در مورد تحلیل استنادی، کتاب‌سنجی، ارزیابی استنادها و غیره تهیه شده‌اند. با مراجعه به بانک‌های اطلاعاتی مختلف در ارتباط با تحلیل استنادی پایان‌نامه‌ها، تحقیقات و پژوهش‌ها مشاهده شد که با عنوان پژوهش‌های انجام‌شده در ایران و پژوهش‌های انجام‌شده در جهان معرفی می‌شوند. حجم زیادی از پژوهش‌های محققان کشور به‌صورت مقالات فارسی و در مجلات فارسی منتشر می‌شود (Sedghi, Mousakhani, Talachi, 2015). دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن با قدمت چندین ساله پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و با داشتن دانشکده‌های پزشکی، علوم انسانی، علوم پایه و غیره ... یکی از قطب‌های علمی در شمال کشور به‌حساب می‌آید که سالانه بالغ بر چند صد مقاله در پایگاه‌های معتبر علمی موجود در داخل و خارج از کشور توسط اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود منتشر می‌نماید. در راستای شناخت بیشتر وضعیت کیفی تولیدات علمی مذکور و خصوصاً ارزیابی نوع محمل، زبان، زمان و غیره با یکی از معتبرترین روش‌های کتاب‌سنجی (تحلیل استنادی) بر آن شدیم تا بدین وسیله وضعیت اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از منابع مختلف را ارزیابی کنیم. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی مآخذ مقالات منتشر شده توسط اعضای هیئت علمی در پایگاه اطلاعاتی

آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی و اسکاپوس است و به دنبال آن است که نوع، زبان و میزان استناد منابع مورد استفاده اعضای هیئت علمی چگونه است؟

تیمورخانی (2002) در تحقیقی با عنوان: تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصلنامه کتاب که در این تحقیق ۱۷۳۰ استناد مربوط به سال‌های ۱۳۶۹-۱۳۷۹ در فصلنامه کتاب مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که میزان استناد به کتاب با ۶۱/۴۸ درصد در رتبه اول و پس از آن نشریات با ۷۱/۳۹ درصد قرار داشته است. همچنین ۸/۵۴ درصد مقالات را مقالات تألیفی و ۲۶/۲۲ درصد را مقالات ترجمه‌ای تشکیل داده‌اند. استناد به منابع خارجی با ۴۸/۵۲ درصد رتبه اول و استناد به منابع فارسی با ۵۲/۴۷ درصد رتبه دوم قرار دارد.

در طرح پژوهشی (Mehdiani, and et al, 2003) با عنوان "تحلیلی بر وضعیت دو شاخص: تعداد مقالات علمی (آی‌اس‌آی) و تعداد اختراعات ثبت شده در جهان و جایگاه ایران در آن (۱۹۸۱-۲۰۰۱)"، نرخ رشد و رتبه ایران بر مبنای سال و به تفکیک تعداد پروانه ثبت اختراع در USPTO و تعداد تولیدات علمی آی‌اس‌آی در بین کشورهای همسایه و همچنین کشورهای اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است.

(Siamian. et al, 2006) در بررسی استندهای رساله‌های فارغ‌التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در مقطع دکتری پزشکی عمومی و تخصصی در سال‌های ۱۳۷۱-۱۳۷۹ باهدف شناخت الگوی رفتار علمی نویسندگان این رساله‌ها و تعیین منابعی که بیشتر مورد استفاده دانشجویان برای تهیه رساله‌ها قرار گرفتند، به این نتیجه دست یافتند که در مجموع ۴۱۰۱ استناد در ۳۷۰ رساله مورد بررسی وجود داشتند که به‌طور متوسط در هر رساله ۸/۱۱ استناد وجود داشته است. مجلات با ۹۵/۵۲٪ بیشتر از سایر منابع مورد استفاده قرار گرفته‌اند و از نظر زبان منابع مورد استناد، منابع لاتین با ۸۵/۹۵٪ بر منابع فارسی غالب بوده است. همچنین نیم‌عمر منابع مورد استناد معادل پنج سال برآورد شده است.

دهقانزاده و همکاران (2016) در مقاله خود تحت عنوان تحلیل استنادی مقالات اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام آی‌اس‌سی از سال ۱۳۸۵ تا

۱۳۹۰ پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند از کل ۱۶۴۰ نفر عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، ۱۲۳۷ نفر، ۱۲۴۷۷ عنوان مقاله در این پایگاه داشته‌اند. تعداد استناد به مقالات بسیار کم و به میزان ۳۴۱ استناد بوده است. پردیس کشاورزی و منابع طبیعی بیشترین میزان مقاله و بیشترین درصد استناد را در این پایگاه داشته است. رشد تولید مقالات از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ به صورت صعودی بوده، تنها در سال ۱۳۹۰ با افت کم مقاله نسبت به سال ۱۳۸۹ مواجه شده است؛ رشد استنادها نیز در این مدت، روندی نزولی را طی کرده است.

فرندسن^۱ (۲۰۰۵) در پژوهشی تحت عنوان «ارتباط مجلات: بررسی کتاب‌سنجی مجلات اقتصادی» باهدف کاربرد تحلیل استنادی به منظور بررسی ارتباط بین ۱۹ مجله اقتصادی، بعضی از ساختارهای پنهان را در علم اقتصاد نشان داد که عوامل مؤثری برای نتایج به دست آمده از تحلیل استنادی بودند. او از یک روش تحلیل استنادی به همراه استفاده از رگرسیون خطی چندگانه هم برای مجلات اقتصادی استناد کننده و هم استناد شونده استفاده کرد. در روش برنامه‌ریزی شده، ویژگی‌های متفاوت مجلات علاوه بر درجه ارتباط آن‌ها کنترل می‌شد. همچنین او چندین عامل نهفته در الگوهای استنادی علم اقتصاد را مشخص کرد که برای انجام تحلیل‌های استنادی با هدف ارزیابی ارتباط مجلات می‌بایست آن‌ها را در نظر گرفت. این عوامل عبارت‌اند از: روابط جغرافیایی مجلات، روابط موضوعی مجلات و روابط عامل تأثیر مجله.

روش پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر تحلیل استنادی و از نوع کتاب‌سنجی است. رایج‌ترین نوع کتاب‌سنجی تحلیل استنادی است این روش از روش‌های کمی است که به ارزیابی متون علمی بر اساس روش شمارش استندهای تعلق گرفته به آن متون می‌پردازد در این پژوهش تحلیل استنادی از بررسی و شمارش ارجاع به پایگاه‌های آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی و اسکاپوس به منظور

1. Frandsen

تعیین مآخذ مقاله‌های تولیدشده توسط جامعه آماری در پایگاه‌های مذکور که از طبقه‌بندی و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اکسل و اس‌پی‌اس‌اس^۱ استفاده شده است.

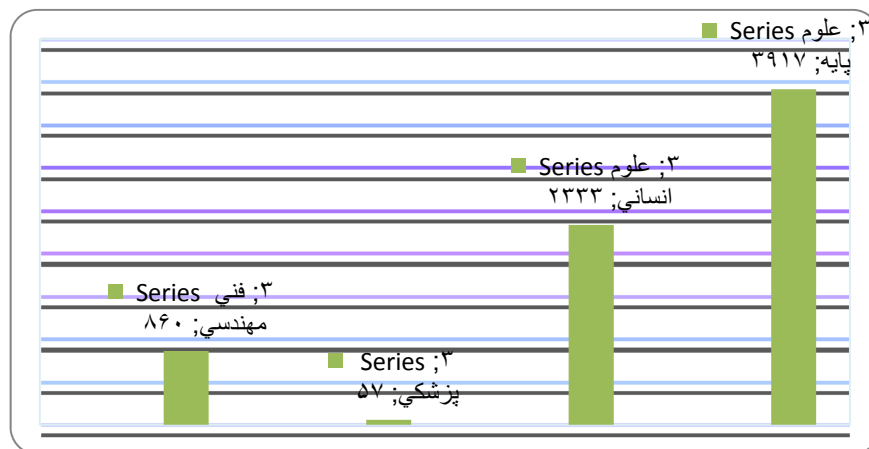
یافته‌های تحقیق

پژوهشگران دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن در نگارش مقالات خویش بیشتر از منابع علمی به چه زبان استفاده می‌کنند؟

جدول ۱. میزان استناد به منابع اطلاعاتی برحسب گرایش پژوهشگران دانشگاه آزاد واحد تنکابن

گرایش	فنی مهندسی		پزشکی		علوم انسانی		علوم پایه	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
میزان استناد	۸۶۰	٪۱۲	۵۷	٪۰/۸	۲۳۳۳	٪۳۳	۳۹۱۷	٪۵۵

بر اساس جدول ۱، بیشترین میزان درصد استناد در بین گرایش‌های اعضای هیئت علمی واحد تنکابن به پژوهشگران گرایش علوم پایه با ٪۵۵ و کمترین میزان درصد استناد به گرایش پزشکی اختصاص دارد و گرایش‌های علوم انسانی و فنی مهندسی با میزان درصد استناد ٪۳۳ و ٪۱۲ مقام سوم و چهارم را دارند.

نمودار ۱. میزان استناد برحسب گرایش دانشگاه

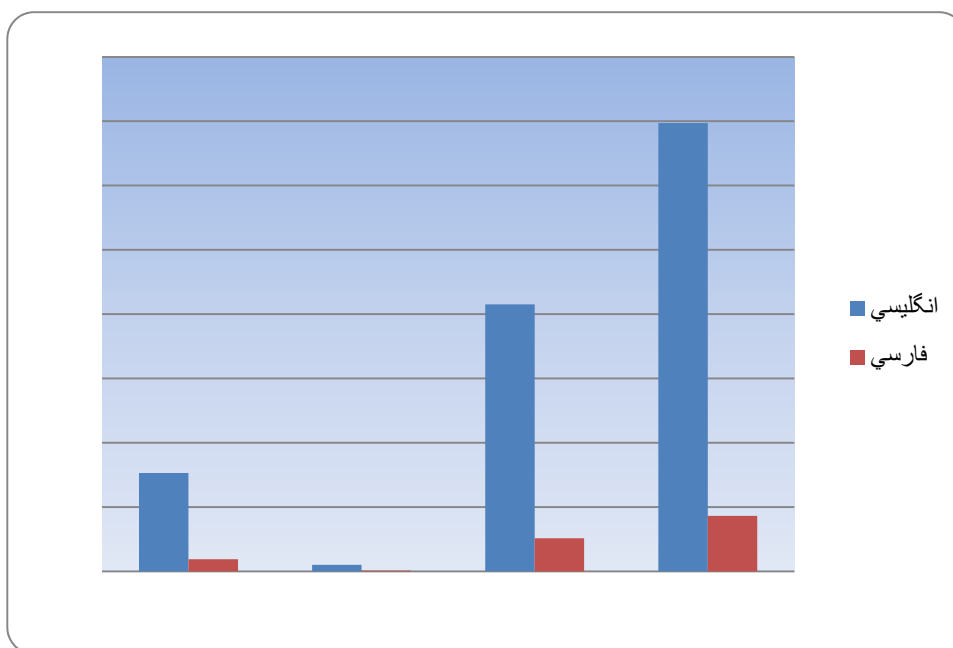
جدول ۲. میزان درصد استناد به منابع اطلاعاتی برحسب زبان منابع

گرایش زبان	فنی مهندسی		پزشکی		علوم انسانی		علوم پایه	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
انگلیسی	۷۶۵	۸۸/۹۵	۵۱	۸۹/۴۷	۲۰۷۶	۸۸/۹۸	۳۴۸۶	۸۸/۹۸
فارسی	۹۵	۱۱/۰۵	۶	۱۰/۵۷	۲۵۷	۱۱/۰۱	۴۳۱	۱۱/۰۰

گرایش علوم پایه بیشترین درصد استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۸ درصد و مقالات زبان فارسی را با ۱۱/۰۰ درصد ۹۱۷۳ مورد و گرایش پزشکی با کمترین میزان درصد استناد به مقالات زبان انگلیسی ۸۹/۴۷ درصد و استناد به مقالات زبان فارسی ۱۱/۵۷ درصد با ۵۷ مورد است و گرایش علوم انسانی با استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۸ درصد و استناد به مقالات زبان فارسی با میزان ۱۱/۰۱ درصد و ۲۳۳۳ مورد و گرایش فنی مهندسی با استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۵ درصد و استناد به مقالات زبان فارسی با میزان ۱۱/۰۵ درصد و ۹۵ مورد استناد مقام سوم و چهارم را بین گرایش‌ها به خود اختصاص داده‌اند. این امر

حکایت از این مسئله دارد که اعضای هیئت علمی گرایش پزشکی به منابع انگلیسی وابستگی بیشتری نسبت به منابع سایر زبان‌ها دارد.

قابل ذکر است که گرایش پزشکی بیشترین میزان استناد به مقالات زبان انگلیسی را در بین گرایش‌ها داراست. از علل این گرایش ممکن است بیشتر بودن مقالات در پایگاه‌های آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی و اسکاپوس به زبان انگلیسی است. این امر در واقع مانعی در استناد به مقالات زبان فارسی برای نویسندگان مقالات است و می‌تواند ناشی از عدم دسترسی مطلوب به مقالات فارسی زبان به دلیل ضعف در نمایه‌سازی آنان باشد.

نمودار ۲. میزان استناد بر حسب زبان

توزیع منابع مورد استناد پژوهشگران بر اساس نوع مدرک (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و غیره) چگونه است.

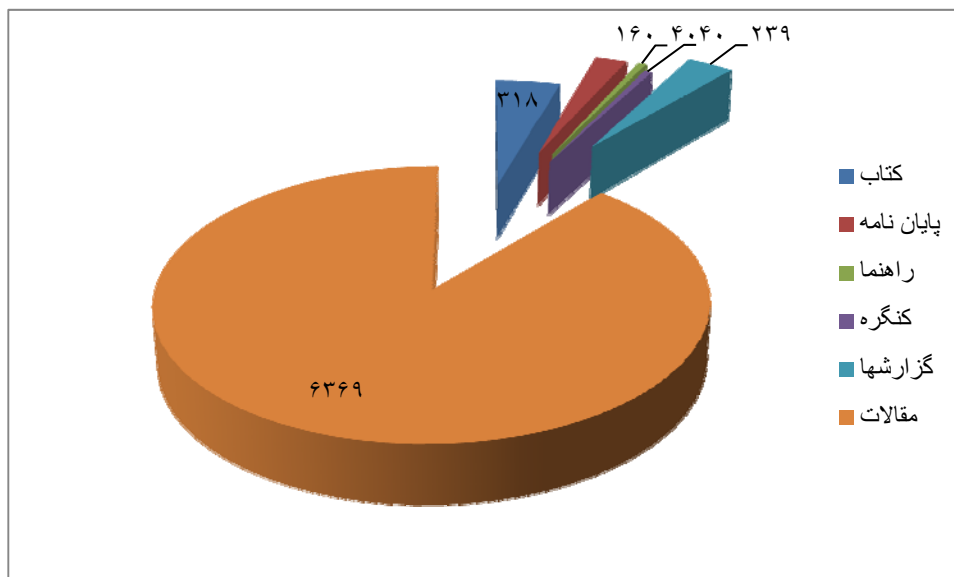
جدول ۳. میزان استناد به انواع منابع		
نام منابع	استنادها	درصد
کتاب	۳۱۸	۴/۴
پایان نامه	۱۶۰	۲/۲
راهنما	۴۰	۰/۰۵
کنگره	۴۰	۰/۰۵
گزارش	۲۳۹	۳/۳
مقالات	۶۳۶۹	۸۸/۸۷

داده‌های جدول سه، نشان می‌دهد که مقالات مورد استناد در مقالات مورد استناد پژوهشگران، با ۶۳۶۹ مورد استناد، ۸۸/۸۷٪ درصد از کل استنادها (۷۱۶۶ مورد استناد) را به خود اختصاص داده‌اند.

به‌طور کلی میانگین استناد به مقالات در میان کل استنادها ۸۸٪ است و این میانگین با توجه به رشد دانش‌آموختگان سطوح تحصیلات تکمیلی دکتری و کارشناسی ارشد و مجلات تخصصی به نظر بالاست و این نشانگر این است که نویسندگان بیشتر به مقالات تا سایر منابع توجه دارند.

قابل ذکر است که کمتر بودن میزان استنادها به راهنما و کنگره‌ها یکی از مشکلات اساسی در زمینه استناد به منابع تازه و روزآمد همچون مقالات مطرح شده در کنگره‌ها و همایش‌هاست. آنچه مسلم است این نتیجه فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی و دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به مقالات نشریات استناد می‌کنند را اثبات می‌کند. کتاب با ۳۱۸ مورد و با ۴/۴ درصد میزان استناد و گزارش‌ها با ۲۳۹ مورد و با ۳/۳ درصد و پایان‌نامه‌ها با ۱۶۰ مورد و با ۲/۲ درصد مقام دوم و سوم و چهارم در بین منابع مورد استناد به خود اختصاص داده‌اند و از علل کمتر بودن میزان درصد استنادها به پایان‌نامه‌ها

می توان گفت از آنجاکه بسیاری از مؤسسات و مراکز آموزشی، متن کامل پایان نامه ها را در اختیار عموم قرار نمی دهند دسترس پذیری به پایان نامه ها نسبت به سایر منابع کمتر است. این کم میزان درصد استنادها به پایان نامه ها فرضیه ۳ را پایان نامه ها سهم اندکی در پدید آمدن مقالات پژوهشگران دانشگاه مورد تحقیق را دارد تأیید می کند.

نمودار ۳. میزان استناد به انواع منابع اطلاعاتی

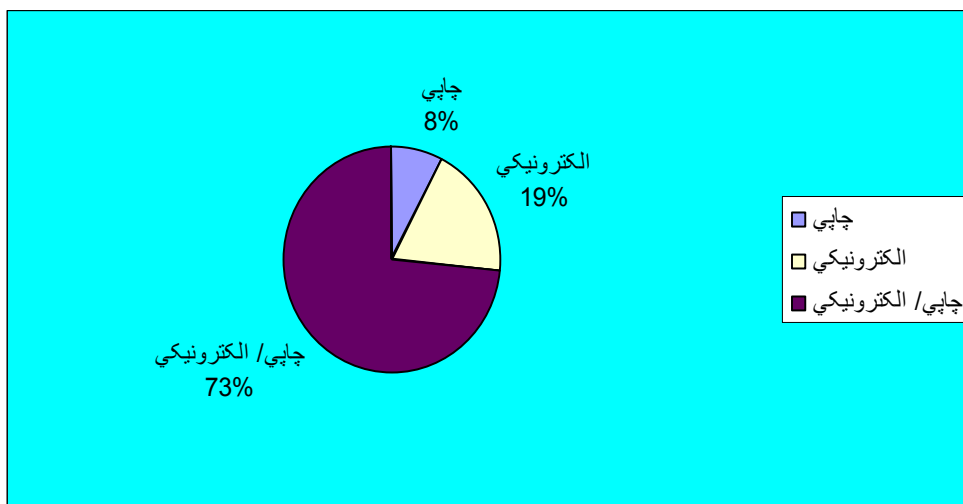
اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به منابع چاپی استناد می کنند تا منابع غیر چاپی.

جدول ۴. میزان استناد به انواع قالب منابع اطلاعاتی

منابع چاپی		منابع الکترونیکی		چاپی / الکترونیکی	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۵۵۷	۷/۷	۱۳۵۴	۱۸/۸۹	۵۲۵۵	۷۳/۳۲

بر اساس داده‌های جدول بیشترین میانگین استناد بر اساس شکل با ۷۳/۳۲ درصد به منابعی که هم به صورت پیوسته و چاپی موجود است تعلق گرفته است و منابع الکترونیکی با ۱۳۵۴ مورد و میانگین ۱۸/۸۹ در مقام دوم و منابع چاپی با ۵۵۷ مورد و با میانگین ۷/۷ درصد کمترین میزان استناد را دارد.

نمودار ۴. میزان استناد به انواع قالب منابع اطلاعاتی

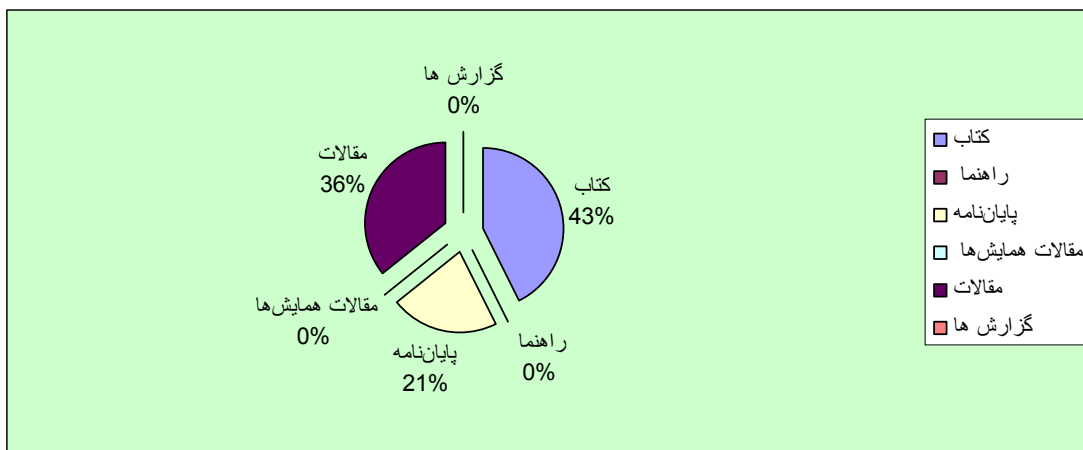
نمودار چهار نتیجه نهایی استنادها به منابع چاپی و الکترونیکی و منابع چاپی / الکترونیکی را نشان می‌دهد و بر اساس این نمودار می‌توان گفت که استناد به چاپی / الکترونیکی بیشتر از استناد به چاپی و الکترونیکی و رویکرد نویسندگان پایگاه‌های مورد پژوهش به منابع چاپی / الکترونیکی بیشتر است. از علل این گرایش بیشتر ممکن است به نویسندگان از منابع چاپی / الکترونیکی استفاده می‌کنند. این امر درواقع مانعی در استناد به مقالات چاپی و استناد به

مقالات الکترونیکی ایجاد نمی‌کند. آنچه مسلم است این است که این نتیجه فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی و دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به منابع چاپی استناد می‌کنند تا منابع غیر چاپی، را رد می‌کند و آن را اثبات نمی‌کند.

جدول ۵. میزان استناد به انواع منابع چاپی

نوع منبع	چاپی	
	تعداد	درصد
کتاب	۲۳۹	٪۴۳
راهنما	۰	۰
پایان نامه	۱۱۹	٪۲۱
مقالات همایش‌ها	۰	۰
مقالات	۱۹۹	٪۳۶
گزارش‌ها	۰	۰
مجموع	۵۵۷	٪۱۰۰

جدول ۵. میزان استناد به منابع چاپی را نشان می‌دهد که در میان منابع چاپی کتاب‌ها با ۲۳۹ مورد و میزان ٪۴۳ بیشترین میزان استناد را به منابع چاپی دارد و مقالات با ۱۹۹ مورد و میزان استناد ٪۳۶ در مقام بعدی قرار دارد و پایان‌نامه‌ها با ۱۱۹ مورد استناد و میزان استناد ٪۲۱ درصد مقام سوم را داراست و راهنماها و مقالات همایش‌ها و گزارش‌ها هیچ گونه استنادی به منابع چاپی ندارند.

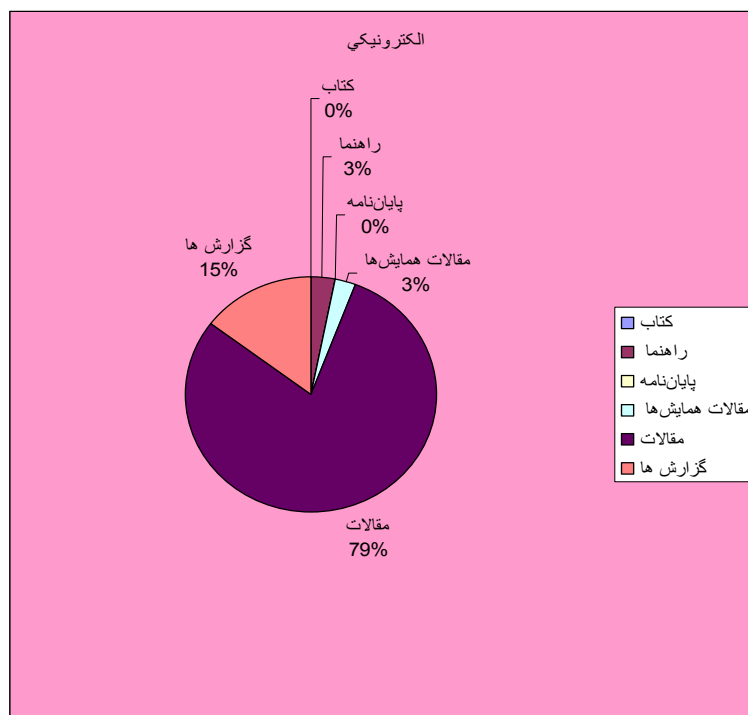
نمودار ۵. میزان استناد به انواع منابع اطلاعاتی چاپی

جدول ۶. میزان استناد به انواع منابع الکترونیکی

نوع منبع		الکترونیکی	
		تعداد	درصد
کتاب	۰	۰	۰
راهنما	۴۰	۳٪	
پایان نامه	۰	۰	
مقالات همایش ها	۴۰	۳٪	
مقالات	۱۰۷۵	۷۹٪	
گزارش ها	۱۹۹	۱۵٪	
مجموع	۱۳۵۴	۱۰۰٪	

جدول ۶. میزان استناد به منابع الکترونیکی را نشان می‌دهد که در میان منابع الکترونیکی مقالات با ۱۰۷۵ مورد و میزان ۷۹٪ بیشترین میزان استناد را به منابع الکترونیکی دارد و گزارش‌ها با ۱۹۹ مورد و میزان استناد ۱۵٪ در مقام بعدی قرار دارد و راهنماها و مقالات

همایش‌ها به‌طور مساوی با ۴۰ مورد استاندارد و میزان استاندارد ۳٪ درصد مقام سوم را داراست و پایان‌نامه‌ها و کتاب‌ها هیچ گونه استنادی به منابع الکترونیکی ندارند.

نمودار ۶. میزان استناد به انواع منابع اطلاعاتی الکترونیکی

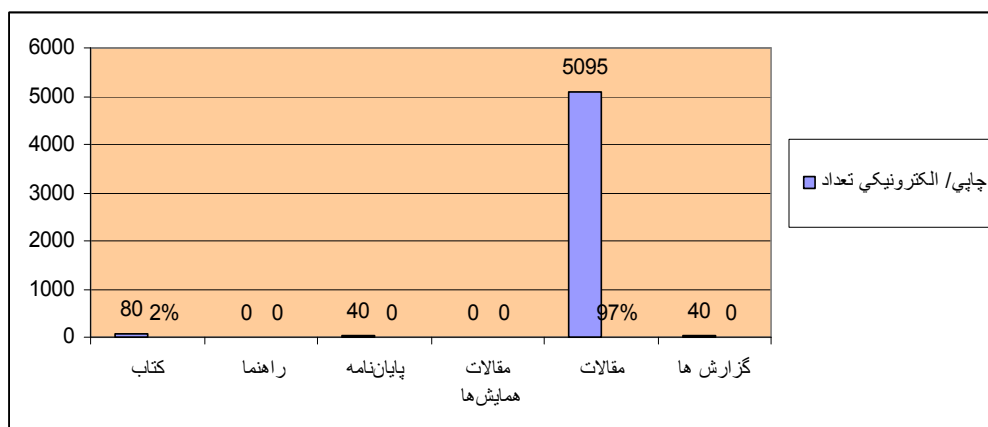
جدول ۷. میزان استناد به انواع منابع الکترونیکی

نوع منبع		چاپی / الکترونیکی	
		تعداد	درصد
کتاب	۸۰	۲٪	
راهنما	۰	۰	
پایان‌نامه	۴۰	۰/۸٪	
مقالات همایش‌ها	۰	۰	
مقالات	۵۰۹۵	۹۷٪	
گزارش‌ها	۴۰	۰/۸٪	

مجموع	۵۲۵۵	%۱۰۰
-------	------	------

جدول ۵ میزان استناد به منابع چاپی/الکترونیکی را نشان می‌دهد که مقالات با ۵۰۹۵ مورد و میزان ۹۷٪ بیشترین میزان استناد را به منابع چاپی/الکترونیکی را دارد و کتاب‌ها با ۸۰ مورد و میزان استناد ۲٪ در مقام دوم قرار دارد گزارش‌ها و پایان‌نامه‌ها به‌طور مساوی با ۴۰ مورد و میزان استناد ۰/۸٪ در مقام بعدی قرار دارد و راهنماها و مقالات همایش‌ها هیچ گونه استنادی به منابع الکترونیکی ندارند.

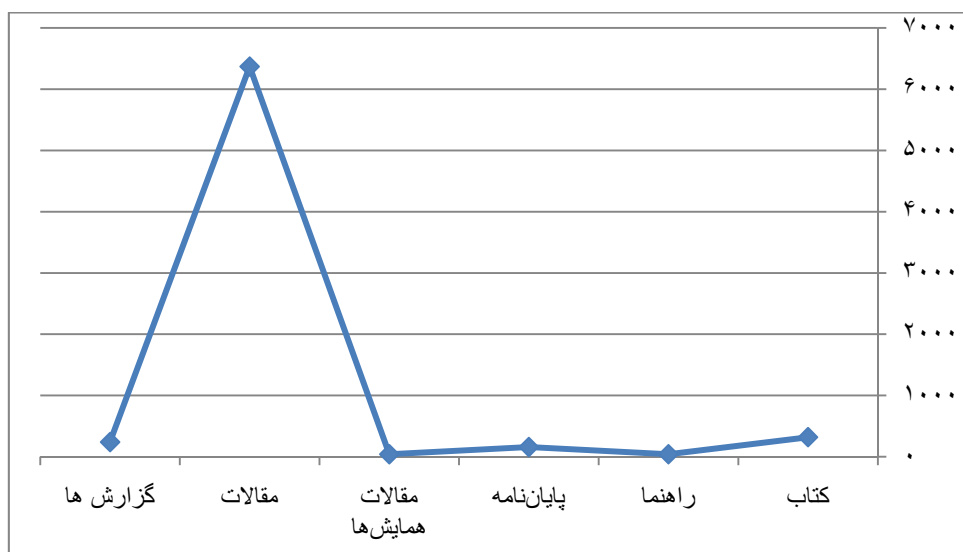

نمودار ۷. میزان استناد به انواع منابع اطلاعاتی چاپی الکترونیکی

جدول ۶. میزان استناد به انواع منابع چاپی الکترونیکی

نوع منبع	تعداد	درصد	مجموع
کتاب	۳۱۹	%۴/۵	
راهنما	۴۰	%۰/۶	
پایان‌نامه	۱۵۹	%۲/۲	
مقالات همایش‌ها	۴۰	%۰/۶	
مقالات	۶۳۶۹	%۸۹	
گزارش‌ها	۲۳۹	%۳/۳	

مجموع	۷۱۶۶	٪۱۰۰
-------	------	------

نمودار ۶. میزان استناد به انواع منابع چاپی و الکترونیکی و چاپی الکترونیکی

بحث و نتیجه گیری

بیشترین میزان درصد استناد در بین گرایش های اعضای هیئت علمی واحد تنکابن به پژوهشگران گرایش علوم پایه با ۵۵٪ و کمترین میزان درصد استناد به گرایش پزشکی اختصاص دارد و گرایش های علوم انسانی و فنی مهندسی با میزان درصد استناد ۳۳٪ و ۱۲٪ مقام سوم و چهارم را دارند. حوزه علوم پایه در تولید علمی از تحرک و پویایی بیشتری نسبت به اعضای هیئت علمی حوزه های فنی مهندسی و علوم انسانی پزشکی برخوردار است و حوزه علوم پایه با بیشترین میزان درصد استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۸ درصد و مقالات زبان فارسی را با ۱۱/۰۰ درصد و ۹۱۷۳ مورد و گرایش پزشکی با کمترین میزان درصد استناد به مقالات زبان انگلیسی ۸۹/۴۷ درصد و استناد به مقالات زبان فارسی ۱۱/۵۷ درصد با ۵۷ مورد است و گرایش علوم انسانی با استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۸ درصد و استناد به

مقالات زبان فارسی با میزان ۱۱/۰۱ درصد و ۲۳۳۳ مورد و گرایش فنی مهندسی با استناد به مقالات زبان انگلیسی با ۸۸/۹۵ درصد و استناد به مقالات زبان فارسی با میزان ۱۱/۰۵ درصد و با ۸۶۰ مورد استناد مقام سوم و چهارم را بین گرایش‌ها به خود اختصاص داده‌اند. در بین اعضای هیئت علمی ۴ گرایش مختلف تنها گرایش پزشکی با بیشترین استناد به مقالات زبان انگلیسی است، گرچه پرایس و بیور، ساراسویک، لنگستر، گارفیلد در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده بودند که دانشمندان کشورهای در حال توسعه به خاطر مسئله شهرت و اعتبار ترجیح می‌دهند مقالات خود را در مجلات معتبر بین‌المللی به چاپ برسانند و استناد به مقالات زبان انگلیسی نشان‌دهنده میزان استناد بیشتر به مجلات معتبر بین‌المللی است. با بررسی استادهای موجود درواقع بسیاری از رشته‌ها ریشه در غرب دارد و در همان محیط رشد و بالندگی کرده است و امروزه تخصیص اعتبارات کلان پژوهشی همراه با بهره‌گیری از پیشرفته‌ترین فناوری‌های نوین مطالب متنوع و همچنین منعکس نمودن نتایج تحقیقات از نتایج تحقیقات کلی گرفته تا تحقیقات بسیار دقیق در زمینه موضوعی ریز و تخصصی باعث شده که این منابع درصد بالایی از استفاده را به خود اختصاص دهند. به علاوه در میان زبان‌های خارجی، زبان انگلیسی در کشور ما رواج بیشتری دارد.

قابل ذکر است، گرایش پزشکی با بالا بودن میزان استناد به مقالات زبان انگلیسی در بین گرایش‌ها داراست. از علل این گرایش ممکن است بیشتر بودن مقالات در پایگاه‌های آی‌اس‌آی، آی‌اس‌سی و اسکاپوس به زبان انگلیسی است. این امر درواقع مانعی در استناد به مقالات زبان فارسی برای نویسندگان مقالات است و این ناشی از عدم دسترسی مطلوب به مقالات فارسی زبان به دلیل ضعف در نمایه‌سازی آنان باشد.

این امر، خود نشانگر چندین مطلب است. یکی آنکه منابع داخل کشور، به‌تنهایی، جوابگوی نیازهای پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تنکابن نیست و در نتیجه از منابع منتشر شده در خارج از کشور برای پیشبرد پژوهش‌های خود استفاده نمودند. دوم اینکه،

این درصد بالای استناد به منابع به زبان انگلیسی، نشان از تسلط نویسندگان این واحد به زبان‌های خارجی دارد (منظور از زبان خارجی در این پژوهش، زبان انگلیسی است). از آنجا که تقریباً ۹۰ درصد منابع سطح دیگر اتکایی، به زبان انگلیسی است، پس می‌توان گفت که اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تنکابن، در نوشتن مقالات خود از منابع انگلیسی زبان بیش از سایر منابع، بهره گرفته‌اند. یکی از دلایل استفاده بیشتر از منابع انگلیسی زبان، وجود نمایه‌ها یا پایگاه‌های اطلاعاتی مورد نظر است که مقالات مجلات را منعکس می‌سازد. یکی دیگر از دلایل استفاده بیشتر از منابع انگلیسی، جنبه پژوهشی بودن کار از سوی مخاطبان است. پیام دیگری که از این یافته بر می‌آید، این است که مجموعه کتابخانه‌های دانشگاه آزاد واحد تنکابن باید به نسبت بسیار بیشتری از منابع غیرفارسی برخوردار باشد.

مقالات مورد استناد در مقالات مورد استناد پژوهشگران این دانشگاه، با ۶۳۶۹ مورد استناد، ۸۸/۸۷٪ درصد از کل استنادها (۷۱۶۶ مورد استناد) را به خود اختصاص داده‌اند. به‌طور کلی میانگین استناد به مقالات در میان کل استنادها ۸۸٪ است و این میانگین با توجه به رشد دانش‌آموختگان سطوح تحصیلات تکمیلی دکتری و کارشناسی ارشد و مجلات تخصصی به نظر بالا است و این نشانگر این نکته است که نویسندگان بیشتر به مقالات تا سایر منابع توجه دارند.

قابل ذکر است که کمتر بودن میزان استنادها به راهنما و کنگره‌ها یکی از مشکلات اساسی در زمینه استناد به منابع تازه و روزآمد همچون مقالات مطرح شده در کنگره‌ها و همایش‌هاست.

آنچه مسلم است این است که این نتیجه فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به مقالات نشریات استناد می‌کنند را اثبات می‌کند. کتاب با ۳۱۸ مورد و با ۴/۴ درصد میزان استناد و گزارش‌ها با ۲۳۹ مورد و با ۳/۳ درصد و پایان‌نامه‌ها با ۱۶۰ مورد و با ۲/۲ درصد مقام دوم و سوم و چهارم در بین منابع مورد

استناد به خود اختصاص داده‌اند و از علل کمتر بودن میزان درصد استنادها به پایان‌نامه‌ها می‌توان گفت از آنجاکه بسیاری از مؤسسات و مراکز آموزشی، متن کامل پایان‌نامه‌ها را در اختیار عموم قرار نمی‌دهند دسترس‌پذیری به پایان‌نامه‌ها نسبت به سایر منابع کمتر است و این میزان کم درصد استنادها به پایان‌نامه‌ها سهم اندکی در پدید آمدن مقالات پژوهشگران دانشگاه مورد تحقیق را دارد تأیید می‌کند.

مقایسه میزان استناد به منابع چاپی و الکترونیکی به تفکیک انواع منابع در سطح دیگرانکایی نشان داد که از ۷۱۶۶ مورد استناد در سطح خوداتکایی در دانشگاه آزاد واحد تنکابن، ۵۵۷ مورد (۷/۷ درصد) به مواد چاپی استناد شده و منابع الکترونیکی، ۱۳۵۴ مورد استناد (۱۸/۸۹ درصد) را و منابع چاپی و الکترونیکی، ۵۲۵۵ مورد استناد (۷۳/۳۲) به خود اختصاص دادند.

نتیجه نهایی استنادها به منابع چاپی و الکترونیکی و منابع چاپی / الکترونیکی نشان می‌دهد که استناد به منابع چاپی / الکترونیکی بیشتر از استناد به چاپی و الکترونیکی و رویکرد نویسندگان پایگاه‌های موردپژوهش به منابع چاپی / الکترونیکی بیشتر است. و از علل این گرایش بیشتر ممکن است به نویسندگان از منابع چاپی / الکترونیکی استفاده می‌کنند. این امر درواقع مانعی در استناد به مقالات چاپی و استناد به مقالات الکترونیکی ایجاد نمی‌کند.

آنچه مسلم است، نتیجه فرضیه پژوهش که اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد تنکابن در نگارش مقالات علمی بیشتر به منابع چاپی استناد می‌کنند تا منابع غیر چاپی، را رد می‌کند و آن را اثبات نمی‌کند.

در میان منابع چاپی مورد استناد، بیشترین میزان استناد، متعلق به مجلات بود (۲۳۹ مورد استناد). در میان منابع الکترونیکی مورد استناد نیز، بیشترین میزان استناد به مقالات مجلات اختصاص داشت (۱۰۷۵ مورد استناد) در میان منابع چاپی / الکترونیکی (۵۰۹۵ مورد استناد).

در میان سایر منابع چاپی مورد استناد، مقالات با ۱۹۹ مورد استناد، پایان نامه ها با ۱۱۹ مورد استناد، راهنماها، گزارش ها و مقالات همایش ها با هیچ مورد استناد، به ترتیب رتبه های دوم تا پنجم را به خود اختصاص دادند.

استفاده کم از منابع چاپی در تحقیقات اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تنکابن، به چند دلیل قابل توجیه است، پس از رواج اینترنت در کشور ما، سایت های فارسی زبان، غنای علمی چندانی نداشتند و از آنجا که بیشتر مطالب موجود در اینترنت را منابع انگلیسی زبان تشکیل می داد، بسیاری از دانشجویان به دلیل تسلط کافی به زبان انگلیسی، قادر به استفاده از منابع الکترونیکی بودند. همچنین، به دلیل آشنایی بسیاری از پژوهشگران با نحوه جست و جو در پایگاه های اطلاعاتی، به ویژه پایگاه های مجلات الکترونیکی و همچنین وجود بسیاری از آن ها به صورت چاپی، جست و جو در مجلات چاپی/الکترونیکی را بر جست و جو در منابع چاپی ترجیح می دادند.

میزان استناد به منابع الکترونیکی نشان می دهد که در میان منابع الکترونیکی مقالات با ۱۰۷۵ مورد و میزان ۷۹٪ بیشترین میزان استناد را به منابع الکترونیکی دارد و گزارش ها با ۱۹۹ مورد و میزان استناد ۱۵٪ در مقام بعدی قرار دارد و راهنماها و مقالات همایش ها به طور مساوی با ۴۰ مورد استناد و میزان استناد ۳٪ درصد مقام سوم را داراست و پایان نامه ها و کتاب ها هیچ گونه استنادی به منابع الکترونیکی ندارند. بررسی میانگین استنادهای الکترونیکی، نشان داد که مقالات با ۱۰۷۵ مورد و میزان ۷۹٪، بیشترین و پایان نامه ها و کتاب ها، کمترین میانگین استناد را به خود اختصاص داده اند. گزارش ها و راهنماها و مقالات همایش ها، به ترتیب با ۱۵٪، ۴۰٪، در مرتبه های دوم تا سوم قرار دارند.

بررسی میانگین استنادهای چاپی/الکترونیکی نشان می دهد که مقالات با ۵۰۹۵ مورد و میزان ۹۷٪ بیشترین میزان استناد به منابع چاپی/الکترونیکی را دارد و کتاب ها با ۸۰ مورد و میزان استناد ۲٪ در مقام دوم قرار دارد گزارش ها و پایان نامه ها به طور مساوی با ۴۰ مورد و میزان استناد

۸/۰٪ در مقام بعدی قرار دارد و راهنماها و مقالات همایش‌ها هیچ‌گونه استنادی به منابع الکترونیکی ندارند.

گزارش طرح‌های تحقیقاتی با ۲۳۹ مورد استناد رتبه سوم را به خود اختصاص داد. از آنجا که چنین گزارش‌هایی جریان مفصلی از پژوهش‌ها و مراحل پیشرفت یک موضوع را نشان می‌دهند، استفاده زیاد از این منابع دور از انتظار نبوده است و حتی توقع میزان استناد بیشتری به این منابع می‌رفت. شاید این رقم، چون استناد به گزارش طرح‌های تحقیقاتی انجام شده در سطح دانشکده/دانشگاه را نشان می‌دهد، حاکی از این مطلب باشد که تعداد طرح‌های تحقیقاتی انجام شده در دانشگاه آزاد واحد تنکابن، کم بوده است یا اینکه موضوع پایان‌نامه‌های نوشته شده در این دانشگاه ارتباط همخوانی یا مشابهت زیادی با طرح‌های پژوهشی انجام گرفته در این دانشگاه ندارند یا اینکه به‌طور معمول، ادامه‌دهنده موضوع‌های پژوهشی طرح‌های تحقیقاتی نیستند.

Reference

- Dehghanizadeh, M., Haji Zeinolabedini, M., hasanzadeh, M. (2016). Citation analysis of the articles from the faculty members of Tehran University indexed in Islamic World Science Citation Center (ISC), 2006-2011. *Journal of Scientometrics*, 2(3), 99-111. doi: 10.22070/rsci.2016.471. (In Persian)
- Frandsen, T.F. (2005). "Journal interaction: a bibliometric analysis of economics journals". *Journal of Documentation*, 61(3): 385-401
- Garfield, E (1998). "Random thoughts on citationology: its theory and practice". *Scientometrics*. 43 (1): PP: 69-76.
- Mehdiani, A, and al (2003). "An Analysis of the Status of Two Indices: The Number of Scientific Papers (ISI) and the Number of Inventions Registered in the World and Iran's Position (1981-2001)". National Center for Scientific Policy Research, Department of Scientometrics. (In Persian).

- Timour Khani, A, (2002). Citation Analysis of Compiled Articles in Book Quarterly, Book Quarterly, Volume 13. (In Persian).
- Siamian, H; Ali Golbandi, K; Ball Ghafari, A; Kabirzadeh, A; Shahrabi, A; Abbasi Rad, A M; dorshap, B (2006). "Citation of Thesis Alumni of Mazandaran University of Medical Sciences and Health Services". *Electronic Journal of Research Institute of Scientific Information and Documentation Iran*. (In Persian).
- Sedghi S, Mousakhani G, Talachi H. 2015, Citation Analysis and Scientific Mapping of Iranian Researchers' Publications in Stem Cell Indexed in Science Citation Index Up to 2015. *jha*. 2017; 19 (66):7-19 URL: <http://jha.iums.ac.ir/article-1-2073-fa.html>. (In Persian).
- Zalzadeh, E; Hazari, A ; Safi Najaf Abadi, Z. (2016). Citation Analysis of Sources and References of Masters Theses in Information Science and Isfahan University of Medical Sciences from 2009 to 2010. Governmental Ministry of Science, Research, and Technology - Yazd University - Faculty of Social Sciences. (In Persian).
- Zandian, F; Hassanzadeh, M; Kiaei, Re, (2011) Investigating the Status of Publishing and Citation Analysis of Iranian Scientific Articles in the Scopus Citation Database during 2001-2010. Ministry of Science, Research and Technology - Tarbiat Modares University. (In Persian).
- Zhong, B., Wu, H., Li, H., Sepasgozar, S., Luo, H., & He, L. (2019). A scientometric analysis and critical review of construction related ontology research. *Automation in Construction*, 101, 17-31.

رابطه عدالت سازمانی و تعهد سازمانی با پاسخ گوئی مدیران در دانشگاه آزاد اسلامی (مطالعه موردی: واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی غرب استان مازندران)

اباصلت نورایی^۱

فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۶/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۸/۹/۲۰

چکیده

رسالت اصلی هر سازمان دستیابی به اهداف تعیین شده در چارچوب راهبرد سازمان است، ازاین رو پاسخ گوئی در حال گذر از شکل های قدیمی مسئولیت به طرف سایر شکل ها، به ویژه نظام های مدیریت کارآمدتر و پاسخ گوتر است. مطالعه حاضر با هدف شناخت میزان رابطه عدالت سازمانی و تعهد سازمانی با پاسخ گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه های آزاد اسلامی غرب استان مازندران انجام شد. روش مطالعه حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری شامل ۶۲۵ نفر از کلیه کارکنان دانشگاه های آزاد اسلامی غرب استان مازندران بود. نمونه مورد مطالعه ۲۰۹ نفر بر اساس نمونه گیری احتمالی و به صورت تصادفی هستند که در مطالعه شرکت کردند. ابزارهای اندازه گیری پرسشنامه تعهد سازمانی آلن و می یر (۱۹۹۰)، پرسشنامه عدالت سازمانی نیهوف و مورمن (۱۹۹۳) و پرسشنامه

۱. کارشناس ارشد مدیریت دولتی گرایش مالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، ایران

abasalt.nooraee@gmail.com

پاسخ‌گوئی عمومی جنسن (۲۰۰۰) بودند. یافته‌های این مطالعه نشان داد بین عدالت سازمانی و تعهد سازمانی و پاسخ‌گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران رابطه وجود دارد. جهت افزایش پاسخ‌گوئی سازمانی بهتر است دوره‌های آموزشی مناسب به‌منظور آشنایی مدیران با اصول و مبانی عدالت برگزار شود و همچنین تشویق شوند تا عملاً از عدالت سازمانی در سازمان استفاده کنند.

کلیدواژه‌ها: تعهد سازمانی، عدالت سازمانی، پاسخ‌گوئی مدیران.

مقدمه

سازمان‌های دولتی و غیردولتی به‌وسیله مردم و برای مردم ایجاد می‌شوند و باید در برابر آنان پاسخ‌گو باشند (Hughes, Translated by Alvani, Khalili and Memarzade, 2018). پاسخ‌گوئی^۱ به تأیید یا فرض مسئولیت در قبال اقدامات یا تصمیمات و تعهد نسبت به ارائه گزارش و توضیح در مورد پیامدها و نتایج ایجادشده اشاره دارد (Rezaei, 2018) و صرفاً به ارائه اطلاعات یا پاسخ به برخی سؤالات محدود نمی‌شود؛ بلکه به مفاهیمی اخلاقی مانند بی‌طرفی و عدالت نیز دلالت دارد و دامنه آن به فعالیت‌هایی که شامل وضع اهداف و گزارشگری نتایج آن اهداف و پیامدهای صحیح یا اشتباه آنان گسترش می‌یابد (Parker & Guthrie, 1993). پاسخ‌گوئی با ایجاد شفافیت موجب از بین رفتن شکاف میان مسئولان و مردم یا حاکمیت‌کنندگان و حاکمیت‌شوندگان می‌شود (Rahimi & Imanpour, 2018). در مدیریت نوین، موضوع پاسخ‌گوئی اهمیت زیادی دارد زیرا بحث مصالح و منافع عمومی مطرح است. تغییر الگوی اداره و ظهور شیوه‌های نوین حکومت‌داری مانند مدیریت عمومی نوین مسئله پاسخ‌گوئی را با شدت بیشتری دنبال کرده است (Taleb Nia, Rajab Dorri, Khani, 2019). اجرای اثربخش سیستم مدیریت پاسخ‌گوئی در آموزش عالی به معنی در نظر گرفتن دانشجویان به‌عنوان مشارکت‌کنندگان فعال در فرایند آموزشی، اساتید به‌عنوان

1. Accountability

آموزش‌دهنده، مدیر و رهبر و واحد آموزشی در نقش مدل منابع انسانی پاسخ‌گو نسبت به جامعه است (Sandu, Solomon, Morar & Muhammad, 2014) و بر اهمیت آن می‌افزاید. به نظر می‌رسد این مهم در صورتی تحقق یابد که با کارکنان سازمان به عدالت رفتار شود. مطالعه عدالت^۱ در محیط‌های کاری، در سال‌های اخیر رشد فزاینده و چشمگیری داشته است. مطالعه در باب انصاف و عدالت با فعالیت (Adams, 1963) در باب نظریه تساوی آغاز شده است. آدامز استدلال می‌کند که نابرابری درک شده در مورد توزیع نتایج باعث واکنش‌های احساسی منفی در میان کارکنان از جمله نارضایتی می‌شود (Jung, Brown, & Zablah, 2017). در این نظریه بر روی عدالت ادراک شده نسبت به پیامدها تأکید شده است (Moliner, 2017). این تأکید بر پیامدها چنان که محققان دیگر نیز بررسی کرده‌اند بعدها با عنوان عدالت توزیعی در حوزه نظریه‌پردازی‌ها مطرح شد. عدالت توزیعی^۲ به عادلانه بودن پیامدها و نتایجی که کارکنان دریافت می‌کنند و به نحوه پاسخ‌دهی افراد نسبت به مداخله‌ها و رفتارهای ناعادلانه مدیران و سرپرستان در توزیع امکانات و پاداش‌ها در سازمان اشاره دارد (Khosravizadeh, Kamankesh, Moghadasi, Zohrevandian, 2019). با این حال، تحقیقات بعدی در محیط‌های مختلف نشان داده که نظریه تساوی آدامز، قادر به تبیین و پیش‌بینی کامل واکنش‌های انسان‌ها به بی‌عدالتی ادراک شده نیست. این ناتوانی انگیزه لازم را فراهم ساخت تا محققان بر بعد دیگری از عدالت موسوم به عدالت رویه‌ای تمرکز کنند (tayyebi sani, siavashi, ameriyan, 2019). در عدالت رویه‌ای^۳ تأکید ویژه بر فرایندهای تصمیم‌گیری است که منجر به دستیابی به شرایط، امکانات، فرصت‌ها و امثال آن می‌شود. این گسترش ابعاد عدالت نشان می‌دهد که در بسیاری شرایط نحوه توزیع امکانات و فرصت‌ها به اندازه‌ای که فرایند این توزیع و به‌ویژه تصمیم‌گیری درباره نحوه توزیع برای افراد اهمیت دارد، مهم نیست (Tornblom & Vermunt, 2016). در کنار عدالت رویه‌ای، بعد سوم

1. justice

2. distributive justice

3. procedural justice

موسوم به عدالت تعاملی یا مراوده‌ای به منصفه ظهور رسید. عدالت مراوده‌ای^۱ عبارت است از ادراک افراد نسبت به عادلانه بودن نوع برخوردی که دیگران با آن‌ها می‌کنند (Abedi Jafari, Hosseinzadeh, 2014). توجه به عدالت در سازمان‌ها ضامن شیوه رفتار با کارکنان است و اولین عامل سلامت در سازمان‌ها محسوب می‌شود (Turani, Rajabi Fard, Seyedin, 2014). چگونگی توزیع عدالت در سازمان اهمیت زیادی بر رفتار افراد در سازمان دارد. کارکنانی که احساس بی‌عدالتی در سازمان می‌کنند به طرق مختلف از جمله پایین آوردن سطح عملکرد کاری و سطح بهره‌وری در سازمان، واکنش نشان می‌دهند (Mehrabani, Taleghani, Mohammadian Saravi, 2018). ادراک بی‌عدالتی در سازمان‌ها موجب افزایش تناوب رفتارهای نامولد یا خودشکننده میان اعضای سازمان می‌شود و رفتارهایی چون ابراز خستگی، غیبت و افزایش مقاومت در برابر تغییر را افزایش می‌دهد (Azeem, Abrar, Bashir, 2015). مطالعات پیشین به‌عنوان مثال (Rahmanian, Arab, Hosseini, Mardani, 2017). از رابطه بین عدالت سازمانی با پاسخ‌گویی مدیران حمایت کرده‌اند (Gharaee, Bahrami, Rejalian, Atashbahar, Homayoun, Ataollahi, et al, 2013). عدالت سازمانی ادراک شده دارای رابطه معنادار آماری با پاسخ‌گویی اجتماعی است. مطالعه جانگ و همکاران (2017) نیز نشان داد عدالت تعاملی مشتری، تناسب بین مشتری-کارمند را افزایش می‌دهد و عدالت اطلاعاتی مشتری هم تناسب کارمند-مشتری و هم خودکارآمدی را افزایش می‌دهد. مفهوم دیگری که امروزه در سازمان‌ها و به‌ویژه در سازمان‌های آموزشی مورد بحث است تعهد سازمانی است. تعهد سازمانی^۲ نوعی احساس دل‌بستگی و وفاداری کارمند به کار سازمانی است و هنگامی که هدف وی در مطابقت با اهداف سازمان قرار دارد، متعهد به سازمان نامیده می‌شود (Tabli, Moradi Shahrabak, Irannejad Parizi, 2019). کارکنانی که خود را برای یک شغل ناقص می‌شمارند سازمان را ترک می‌کنند و زمان زیادی را در

1. interactional justice

2. organizational commitment

سازمان نمی‌گذرانند و در صورتی که احساس رفتار اخلاقی از سازمان داشته باشند تصمیم کمتری برای ترک سازمان دارند (Wong & Laschinger, 2015; Devi & Vijayakumar, 2015). سازمان‌ها از دو طریق می‌توانند تعهد سازمانی کارمندان را افزایش دهند. ابتدا سازمان‌ها می‌توانند درک کارمندان را از عضویت سازمانی افزایش دهند و دوم اینکه سازمان‌ها می‌توانند به کارمندان نشان دهند که آن‌ها مورد توجه مدیران هستند و این هم از لحاظ نظری و هم عملی مهم است (bakhtazmaybonab, Roshani, 2019). افزایش میزان تعهد کارکنان می‌تواند منجر به افزایش بهره‌وری، کاهش جابجایی و غیبت کارکنان در سازمان شود (Khan & Jan, 2015). مطالعات پیرامون رابطه بین تعهد سازمانی با پاسخ‌گوئی مدیران نشان داد مسئولیت‌های اجتماعی سازمان تأثیر مثبتی بر تعهد سازمانی دارد (Mohammadi, Mohebinejad, Zohori, Biglari, 2018). همچنین ادراکات کارکنان در زمینه پاسخ‌گوئی اجتماعی بر تعهد سازمانی تأثیر معناداری دارد (Mousavi, 2018). در مطالعه بایر (2018) تعهد سازمانی به عنوان متغیر تعدیل‌کننده توانست بر پاسخ‌گوئی عملکرد آژانس‌های دولتی تأثیر بگذارد. کرمی و عباسپور (2016) نیز نشان دادند در صورتی که مدیران پاسخ‌گو باشند، با بالا بردن کیفیت‌های خدماتی دریافتی مشتریان خواهند توانست میزان تعهد مؤدیان مالیاتی را افزایش دهند. با توجه به پژوهش‌های انجام شده و اشاره به اهمیت موضوع پاسخ‌گوئی که در مدیریت دولتی نوین در حکم یکی از اهداف اصلاح اداری مطرح می‌شود، به نظر می‌رسد در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی غرب استان مازندران با حساسیت کاری و فراگیری آن در سطح کل کشور پاسخ‌گوئی و عوامل مؤثر بر آن چندان مورد توجه قرار نگرفته است. به همین جهت هدف تحقیق حاضر پاسخ‌گوئی به این پرسش است که آیا عدالت سازمانی و تعهد سازمانی با پاسخ‌گوئی مدیران در دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران ارتباط دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است که جامعه آماری آن شامل کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران هستند ($N = ۶۲۵$). برای تعیین نمونه پژوهش از جدول مورگان استفاده شد و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، ۲۰۹ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه است.

پرسشنامه تعهد سازمانی: این پرسشنامه به‌وسیله (Allen & Meyer, 1990) ساخته شده است و شامل ۲۴ عبارت است که ابعاد سه‌گانه تعهد عاطفی (عبارات ۱ تا ۸)، تعهد مستمر (عبارات ۹ تا ۱۶) و تعهد هنجاری (عبارات ۱۷ تا ۲۴) را می‌سنجد. این عبارات بر مبنای مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (امتیاز ۰) تا کاملاً موافقم (امتیاز ۵) نمره‌گذاری می‌شود. شاخص روایی محتوای این ابزار در مطالعات متعدد بیش از ۰/۸۹ گزارش شده است (Nabizadeh Gharghozar, Atashzadeh Shoorideh, Khazaei, Alavi- (Majd, 2013). پایایی این پرسشنامه در مطالعه (Zarbashi, et al, 2015) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای تعهد عاطفی ۰/۸۹، برای تعهد مستمر ۰/۸۶ و برای تعهد هنجاری ۰/۸۷ به‌دست آمده است.

پرسشنامه عدالت سازمانی: این مقیاس توسط (Niehoff & Moorman, 1993) ساخته شد و سه مؤلفه عدالت توزیعی (عبارات ۱ تا ۵)، عدالت رویه‌ای (عبارات ۶ تا ۱۰) و عدالت مراوده‌ای (عبارات ۱۱ تا ۱۵) را می‌سنجد. (Ghafouri Varnosfaderani, (Golparvar, 2009 ضریب پایایی (آلفای کرونباخ) این پرسشنامه را برای عدالت توزیعی ۰/۸۴، عدالت رویه‌ای ۰/۷۸ و عدالت مراوده‌ای ۰/۸۶ به دست آوردند. در مطالعه (Hatamian, Yoseliani, G, Abdollahi, 2014) پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای عدالت توزیعی ۰/۷۹، عدالت رویه‌ای ۰/۸۳ و عدالت مراوده‌ای ۰/۹۲ به دست آمد.

پرسشنامه پاسخ گوئی عمومی: این پرسشنامه به وسیله (Jensen, 2000) ساخته شد و مشتمل بر ۴۳ عبارت است که پنج مؤلفه پاسخ گوئی سازمانی، قانونی، اخلاقی، عملکردی و مالی را می سنجد. عبارات این پرسشنامه در طیف لیکرت پنج درجه ای نمره گذاری می شود و پاسخ گوئی سازمانی عبارات ۱ تا ۱۲، پاسخ گوئی قانونی عبارات ۱۳ تا ۲۱، پاسخ گوئی اخلاقی عبارات ۲۲ تا ۳۴، پاسخ گوئی عملکردی عبارات ۳۵ تا ۴۱ و پاسخ گوئی مالی عبارات ۲۴ و ۴۳ را شامل می شود. پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴۲ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مورد قبولی است.

تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری انجام شده است.

یافته های تحقیق

در پژوهش حاضر سه متغیر تعهد سازمانی، عدالت سازمانی و پاسخ گوئی وجود دارد که هر یک با استفاده از یک پرسشنامه استاندارد شده سنجیده شده است. پرسشنامه تعهد سازمانی دارای سه زیر مؤلفه، پرسشنامه عدالت سازمانی دارای سه زیر مؤلفه و پرسشنامه پاسخ گوئی دارای پنج زیر مؤلفه است. در جدول ۱ شاخص های توصیفی نمره کل هر یک از این پرسشنامه ها آورده شده است.

جدول ۱. آمار توصیفی پرسشنامه های پژوهش

نام مؤلفه	میانگین	میانه	انحراف معیار	دامنه	کمترین	بیشترین
تعهد سازمانی	۱۱۲/۸۱	۱۱۳	۲۴/۷۲	۱۳۶	۳۲	۱۶۸
تعهد عاطفی	۳۸/۴۶	۳۹	۹/۳۲	۴۸	۸	۵۶
تعهد مستمر	۳۶/۳۸	۳۶	۹/۱۸	۴۸	۸	۵۶
تعهد هنجاری	۳۷/۹۶	۳۸	۹/۸۰	۴۸	۸	۵۶
عدالت سازمانی	۶۵/۱۳	۶۶	۱۲/۰۴	۶۳	۲۷	۹۰
عدالت توزیعی	۲۲/۷۴	۲۳	۴/۹۹	۲۵	۵	۳۰

عدالت	۲۰/۰۵	۲۱	۴/۸۷	۲۵	۷	۳۰
رویه‌ای						
عدالت	۲۲/۳۴	۲۳	۴/۸۷	۲۳	۷	۳۰
مراوده‌ای						
پاسخ‌گوئی	۱۳۵/۷۳	۱۳۶	۱۸/۶۸	۱۰۶/۳۰	۷۸/۷۰	۱۸۵
سازمانی	۲۸/۸۲	۲۹	۷/۱۵	۳۸	۸	۴۶
قانونی	۳۰/۸۵	۳۱	۴/۵۹	۲۸	۱۵	۴۳
اخلاقی	۴۵/۴۱	۴۶	۶/۰۲	۳۸	۲۵	۶۳
عملکردی	۲۲/۳۸	۲۲	۴/۱۹	۲۲	۱۱	۳۳
مالی	۸/۲۵	۸	۲/۳۲	۱۰	۲	۱۲

جهت بررسی نرمال بودن دادها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شد که نتایج در جدول ۲ نمایش داده شده است. بر این اساس متغیرهای تعهد مستمر و تعهد هنجاری دارای توزیع نرمال و سایر متغیرهای پژوهش دارای توزیع غیر نرمال هستند.

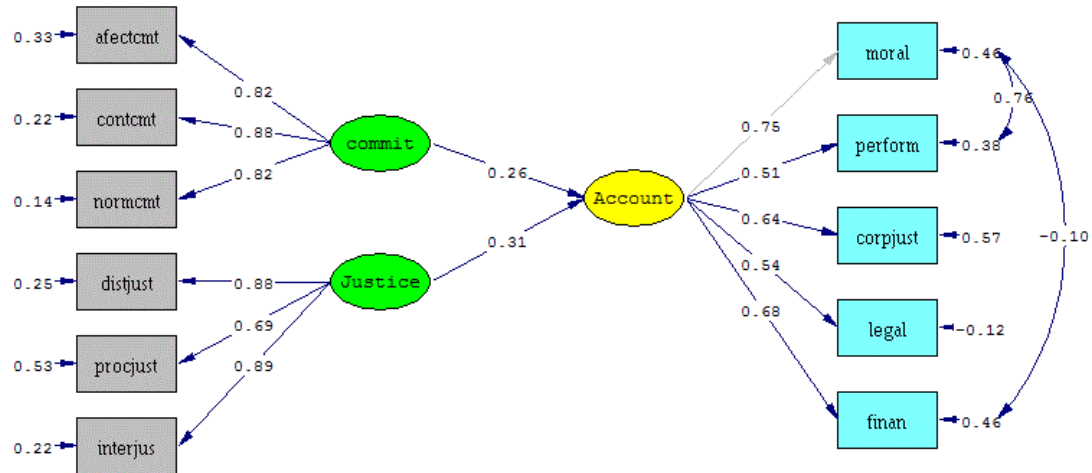
جدول ۲. آزمون کولموگروف - اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرها

نام مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری
تعهد عاطفی	۳۸/۴۶	۹/۳۲	۰/۰۶۳	۰/۰۰۳
تعهد مستمر	۳۶/۳۸	۹/۱۸	۰/۰۴۱	۰/۲۰۰
تعهد هنجاری	۳۷/۹۶	۹/۸۰	۰/۰۴۸	۰/۰۶۴
عدالت توزیعی	۲۲/۷۴	۴/۹۹	۰/۰۷۸	۰/۰۰۰
عدالت رویه‌ای	۲۰/۰۵	۴/۸۷	۰/۰۸۴	۰/۰۰۰
عدالت مراوده‌ای	۲۲/۳۴	۴/۸۷	۰/۰۹۰	۰/۰۰۰
پاسخ گوئی سازمانی	۲۸/۸۲	۷/۱۵	۰/۰۶۵	۰/۰۰۲
پاسخ گوئی قانونی	۳۰/۸۵	۴/۵۹	۰/۰۶۷	۰/۰۰۱
پاسخ گوئی اخلاقی	۴۵/۴۱	۶/۰۲	۰/۰۶۸	۰/۰۰۱
پاسخ گوئی عملکردی	۲۲/۳۸	۴/۱۹	۰/۰۵۵	۰/۰۱۷
پاسخ گوئی مالی	۸/۲۵	۲/۳۲	۰/۱۰۷	۰/۰۰۰

جهت پاسخ به پرسش پژوهش از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده است. اما قبل از بررسی روابط بین متغیرهای موجود در مدل بهتر ابتدا از برازش مدل اطمینان حاصل کنیم. شکل های ۱ و ۲ برون دادهای نرم افزار لیزرل را جهت آزمون فرضیات نمایش می دهند.

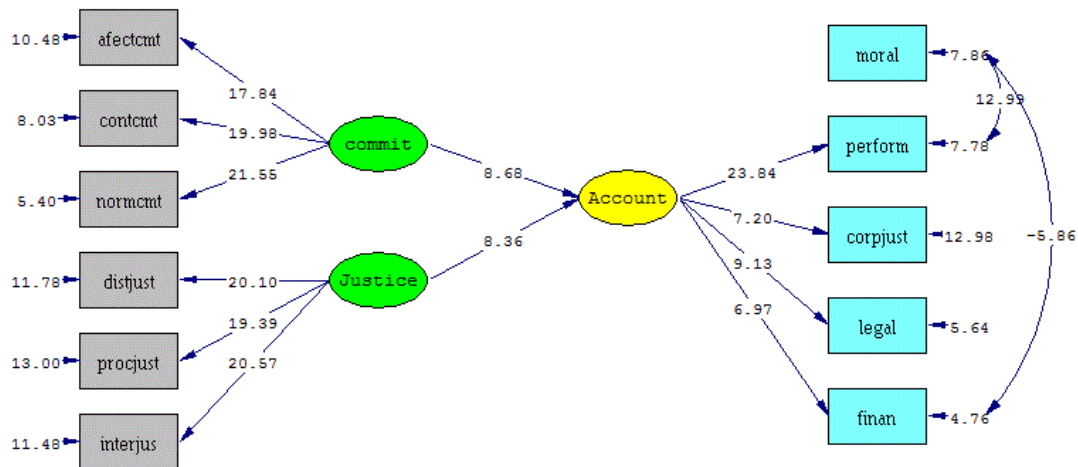
جدول ۳. آستانه مورد پذیرش و مقادیر مشاهده شده شاخص های برازش در پژوهش حاضر

نام شاخص	مقدار توصیه شده	مقدار مشاهده شده در پژوهش حاضر
نسبت کای دو به درجه آزادی	بین ۱ تا ۳	۳/۰۴۹
ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی (RMSEA)	کمتر از ۰/۱	۰/۰۹۹
شاخص نرم شده برازندگی (NFI)	بیشتر از ۰/۹	۰/۸۴
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	بیشتر از ۰/۹	۰/۸۵
شاخص نیکویی برازندگی (GFI)	بیشتر از ۰/۹	۰/۷۸
شاخص برازش افزایشی برابر (IFI)	بیشتر از ۰/۹	۰/۸۵
شاخص خوبی برازندگی تعدیل شده (AGFI)	بیشتر از ۰/۸	۰/۶۲

Chi-Square=118.78, df=39, P-value=0.00000, RMSEA=0.099

شکل ۱. ضرایب استاندارد مدل معادلات ساختاری آزمون فرضیات پژوهش

Chi-Square=118.78, df=39, P-value=0.00000, RMSEA=0.099

شکل ۲. ضرایب معناداری مدل معادلات ساختاری آزمون فرضیات پژوهش

مقدار کای اسکوائر برابر با $118/78$ به دست آمده است، با توجه به سطح معناداری $0/01$ در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. این مقدار نشان دهنده برازش پایین مدل است. در مدل پژوهشی ارائه شده، مقدار کای دو به درجه آزادی برابر با $3/45$ به دست آمده است. مقدار جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر با $0/099$ است. که از مقدار توصیه شده $0/1$ بزرگ‌تر است. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با $0/85$ شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با $0/78$ شاخص برازش افزایشی برابر (IFI) با $0/85$ شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) برابر با $0/62$ و شاخص برازندگی هنجار یافته (NFI) برابر با $0/84$ به دست آمده است. بنابراین، حداقل ۳ مورد از شاخص‌های برازش در حد مطلوب قرار دارد این امر نشان دهنده برازش مناسب مدل است. جدول ۳ خلاصه‌ای از مقادیر توصیه شده شاخص‌های برازش و مقادیر مشاهده شده و جدول ۴ مقادیر ضرایب استاندارد و ضرایب معناداری هر یک از متغیرهای پژوهش را نمایش می‌دهد.

جدول ۴. نتایج حاصل از مدل ساختاری

نتیجه	ضرایب معناداری	ضرایب استاندارد	فرضیات مدل مفهومی پژوهش
تائید	۸/۶۸	۰/۲۶	بین تعهد سازمانی و پاسخ‌گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران رابطه وجود دارد.
تائید	۸/۳۶	۰/۳۱	بین عدالت سازمانی و پاسخ‌گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران رابطه وجود دارد.

با توجه به مقادیر معناداری تأثیر هر دو متغیر تعهد سازمانی و عدالت سازمانی بر روی پاسخ‌گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران در سطح اطمینان ۹۹ درصد تائید می‌شود؛ بنابراین، بین عدالت سازمانی و تعهد سازمانی و پاسخ‌گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی غرب استان مازندران رابطه وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف شناخت میزان رابطه عدالت سازمانی و تعهد سازمانی با پاسخ گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه های آزاد اسلامی غرب استان مازندران انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد عدالت سازمانی با پاسخ گوئی مدیران و کارکنان دانشگاه های آزاد اسلامی غرب استان مازندران رابطه دارد. این یافته همسو با مطالعه (Rahmanian, et al, 2016) و (Gharae, et al, 2013) است که نشان دادند عدالت سازمانی با پاسخ گوئی رابطه دارد. بر اساس این یافته، اجرای عدالت از سوی مدیران از طرفی بر اساس یک نظام علت و معلولی می تواند به پاسخ گوئی بهتر ارباب رجوع منجر شود. از جمله اهداف عمده پاسخ گوئی می توان به اطمینان از عملکرد درست و مطابق برنامه، تصحیح اشتباهات، تعیین ضعف ها برای جلوگیری از تکرار آن ها، کاربرد مؤثر منابع فیزیکی، مالی و نیروی انسانی و به دست آوردن بیشترین کارایی، اجرای صحیح قوانین و مقررات نام برد. از طرف دیگر اجرای عدالت به بهره وری بیشتر سازمان و موسسه منجر خواهد شد؛ یعنی اینکه وقتی کارکنان احساس کنند که با آنان با عدالت رفتار می شود منجر به افزایش تعهد و انگیزه خواهد شد و این افزایش انگیزه و تعهد منجر به جذب مشتری بیشتر و سوددهی بیشتر و بهره وری بیشتر موسسه خواهد شد. هرگونه اقدامی که منجر به عادلانه تر شدن پرداخت ها، رویه ها و فرآیندهای رسمی سازمان و رفتار سرپرستان با کارکنان شود سطح پاسخ گوئی سازمان را بهبود خواهد داد. چراکه منجر به ایجاد تصویر بهتر از سازمان در ذهن مشتریان خواهد شد. از سویی دیگر یافته های مطالعه حاضر نشان داد بین تعهد سازمانی با پاسخ گوئی مدیران رابطه وجود دارد. این یافته با مطالعه (Mohammadi, et al, 2018) و (Mousavi, 2018) همخوان است که نشان دادند مسئولیت های اجتماعی سازمان تأثیر مثبتی بر تعهد سازمانی دارد و ادراک کارکنان از پاسخ گوئی اجتماعی بر تعهد سازمانی تأثیر دارد. در همین راستا، (Abbaspour, 2016) نیز نشان دادند در صورتی که مدیران پاسخگو باشند، با بالا بردن کیفیت های خدماتی دریافتی مشتریان، خواهند توانست میزان تعهد کارکنان را افزایش دهند. در تبیین این

یافته می توان گفت پاسخ گوئی به عنوان تضمین کننده منافع عمومی، ابزاری برای بهبود خدمات و همچنین کنترل سازمان ها است. پاسخ گوئی اشتیاق برای کمک به مشتری و عرضه خدمات به او را دربر دارد و در صورت قصور در این امر، نارضایتی و برداشت منفی نسبت به کیفیت خدمات ارائه شده را ایجاد می کند و میزان تعهد مشتری را نسبت به سازمان کاهش می دهد. این یافته از این نظر همسو با مطالعه (Bayer, 2018) بود که نشان داد تعهد سازمانی می تواند بر پاسخ گوئی سازمان تأثیر بگذارد. پیشنهاد می شود جهت افزایش پاسخ گوئی سازمانی، دوره های آموزشی کافی و مناسب به منظور آشنا شدن مدیران با اصول و مبانی عدالت سازمانی و نحوه به کارگیری آن برگزار شود و درعین حال مدیران تشویق شوند تا در تعامل با زیردستان خود، عملاً از اصول و یافته های نظریه عدالت سازمانی استفاده کنند.

Reference

- Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of occupational psychology*, 63(1), 1-18.
- Abedi Jafari, H; Hosseinzadeh, A, (2014). The Impact of Rawls's Justice-Based Ethics on Organizational Knowledge and Management. *Islam and Management*. 2 (4). 120-107. (In Persian).
- Abbaspour, E; Karami, A, (2016). The Role of Service Quality and Accountability of Managers in Taxpayers Commitment. International Conference on Innovation in Science and Technology. (In Persian).
- Abdollahi, B; Yoseliani, G; Hatamian, J, (2014). The Relationship between Components of Organizational Justice and Organizational Commitment in Elementary School Teachers. *New Educational Thoughts*. 10 (2). 118-92. (In Persian).
- Azeem, M. M., Abrar, M., Bashir, M., & Zubair, A. (2015). Impact of organizational justice and psychological empowerment on perceived organizational performance: The mediating role of organizational

- citizenship behaviour. *American Journal of Industrial and Business Management*, 5(05), 272.
- Bayer, E. (2018). The Influence of Budget Goal Clarity, Internal Control System, Reporting System, with Organizational Commitment as Moderating Variable on the Performance Accountability of Government
- bakhtazmaybonab, M., Roshani, S. (2019). Monitoring the Organizational Paranoid Effectiveness of Spiritual Leadership by Mediating Organizational Commitment. *Quarterly Journal of Public Organizations Management*, 7(4), 140-128. (In Persian) doi: ۱۰.۳۰۴۷۳/ipom.۲۰۱۹.۳۵۱۴۵.۲۷۷۳.
- Devi, M. N. U., & Vijayakumar, C. (2015). A Study on Impact of Morale on Organisational Commitment, Through Structural Equation Modelling (SEM). *Annual Research Journal of Symbiosis Centre for Management Studies*, 4, 16-38.
- Jensen, L. (2000). Image of accountability in Danish public sector reform. In IPMN Conference on Learning form Experience with New Public Management (pp. 4-6).
- Jung, J. H., Brown, T. J., & Zablah, A. R. (2017). The effect of customer-initiated justice on customer-oriented behaviors. *Journal of Business Research*, 71, 38-46.
- Hughes, O. E, (2018). Modern State Management: A Strategic Approach to the Development of Thoughts, Concepts and Theories. Translated by Seyyed Mahdi Alvani, Sohrab Khalili Shorini and Gholamreza Memarzadeh. Tehran: Pearl. (In Persian).
- Gharaee H, Bahrami M, Rejalian F, Atashbahar O, Homayoun A, Ataollahi F et al. (2013). The relationship of organizational perceived justice and social responsibility in Yazd hospitals, Iran. 3.; 1 (1):26-37. (In Persian).URL: <http://jms.kmu.ac.ir/article-1-30-fa.html>.
- Ghafouri Varnosfaderani, M., Golparvar, M. (2009). A survey of Relationship between Organizational Justice with Organizational Commitment among Staff of Esfahan Municipality. *Journal of*

- Psychological Studies*, 5(4), 129-148. (In Persian). doi: 10.22051/psy.2009.1616.
- Khan, A. S., & Jan, F. (2015). The study of organization commitment and job satisfaction among hospital nurses. A survey of district hospitals of dera ismail khan. *Global Journal of Management and Business Research*.
- Khosravizadeh, E., Kamankesh, A., Moghadasi, H., Zohrevandian, K. (2019). The relationship between Organizational Justice and Job Eengagement with Organizational Performance of coaches (case study: Arak Sports boards). *Scientific Journal Of Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 6(1), 55-63. (In Persian).doi: 10.30473/fmss.2019.45213.1913.
- Mohammadi, M; Mohebinejad, M; Zohori, Z; Biglari, Z, (2018). The Role of Organizational Social Responsibility in the Organizational Commitment of Managers of Government Organizations. International Conference on Interdisciplinary Studies in Management and Engineering. (In Persian)
- Moliner, C., Cropanzano, R., & Martínez-Tur, V. (2017). Organizational justice: International perspectives and conceptual advances. Routledge.
- Mehrabi Taleghani, A; Mohammadian Saravi, M, (2018). Investigating the Relationship between Leadership Styles and Organizational Justice with Employee Confidence. Human Resource Management in the Oil Industry. 10 (40). 228-207. (In Persian)
- Mousavi, Seyed Alireza (2018). The Effect of Employee Perceptions on Social Responsibility on Organizational Commitments with the Mediating Role of Organizational Trust (Case Study: Zanjan Province Social Security Organization). Second International Conference on New Developments in Management, Economics and Accounting. (In Persian)
- Nabizadeh Gharghozar Z, Atashzadeh Shoorideh F, Khazaei N, Alavi-Majd H.(2013). Assessing organizational commitment in clinical

- nurses. *Nursing Management.*; 2 (2): 41-48. (In Persian).URL: <http://ijnv.ir/article-1-147-fa.htm>
- Niehoff, B. P., & Moorman, R. H. (1993). Justice as a mediator of the relationship between methods of monitoring and organizational citizenship behavior. *Academy of Management journal*, 36(3), 527-556.
- Parker, L. D., & Guthrie, J. (1993). The Australian public sector in the 1990s: new accountability regimes in motion. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 2(1), 59-81.
- Rahmanian E, Arab M, Hosseini S M, Mardani M.. 2017 The Relationship between Organizational Justice and Responsibility in Hospitals of Tehran University of Medical Sciences. *ioh.*; 14 (3):152-163. (In Persian).URL: <http://ioh.iums.ac.ir/article-1-1753-fa.html>.
- Rahimi Gh., & Imanpour AH. (2018). The Role of accountability and its impact on sustainable development management. *Modern Research Approaches in Management and Accounting*, 2 (4), 115-123. (In Persian).Retrieved from <http://majournal.ir/index.php/ma/article/view/48>
- Rezaei, Sh, (2018). Transparency, accountability in the public sector and integrated reporting framework. *Applied Studies in Management and Development Sciences*. 3 (14). 88-81.. (In Persian).
- Seyedin, S H; Ahadinejad, B; Turani, S; Rajabi Fard, F, (2014). The Relationship between Perceived Organizational Justice and Productivity in Hospitals of Iran University of Medical Sciences. *Biological ethics*. 4 (13). 116-97.. (In Persian).
- Sandu, E. A., Solomon, G., Morar, D., & Muhammad, A. S. (2014). Considerations on implementation of a social accountability management system model in higher education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 142, 169-175.
- Taleb Nia, Gh; Rajab Dorri, H; Khani Zlan, A R, (2019). Predict Accountability in Professional Accountants Based on Professional

- Ethics. *Ethics in Science and Technology*. 14(1). 107-103. (In Persian).
- tayyebi sani, S., siavashi, M., ameriyan, H. (2019). Designing and fitting the structural model of organizational justice impact on job commitment with mediating role of job involvement in sports federations staffs. *journal of motor and behavioral sciences*, 2(1), 45-60. (In Persian)
- Tabli, H; Moradi Shahrabak, MR; Irannejad Parizi, SJ, (2019). The Relationship between Ethical Leadership and Individual Performance: *Mediating Role of Organizational Commitment*. *Ethics in science and Technology*. 14(2):136-143. (In Persian). URL: <http://ethicsjournal.ir/article-1-1459-fa.html>
- Tornblom, K., & Vermunt, R. (2016). Distributive and procedural justice: Research and social applications. Routledge.
- Wong, C. A., & Laschinger, H. K. S. (2015). The influence of frontline manager job strain on burnout, commitment and turnover intention: A cross-sectional study. *International journal of nursing studies*, 52(12), 1824-1833.
- Zarbashi, S 'Kamrani, M 'Bayat, Mohammad, (2015). Application of Allen & Meyer's Three-Factor Model in Prioritizing Factors Affecting Organizational Commitment (Case Study: Tehran Regional Electricity Company). International Conference on Electricity. Tehran Regional Electricity Company, Tehran.

نقش میانجی سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه در دانشجویان

سرور حسن زاده^۱

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۸

تاریخ دریافت: ۹۸/۷/۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۹/۲۸

چکیده

مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه با میانجی‌گری سبک‌های پردازش هیجانی انجام شد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بود که جامعه آماری آن را دانشجویان روان‌شناسی مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامشهر تشکیل می‌دادند ($N = 2300$). روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. حجم نمونه بر اساس نظر تاپاچنیک و فیدل (۲۰۰۱) در مطالعات با رویکرد مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین شد ($n=200$). ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر مقیاس ریتم‌های شبانه‌روزی هورن و اوستبرگ (1976)، مقیاس اعتماد به حافظه و شناخت ندلجکویک و کایریوس (۲۰۰۷) و مقیاس پردازش هیجانی باکر و همکاران (۲۰۰۷) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. یافته‌ها نشان داد ریتم‌های شبانه‌روزی با ضریب $0/421$ و به بیان دیگر به اندازه $42/1$ درصد بر فراحافظه تأثیر دارد ($P < 0/05$) و با

۱. مربی، گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، ایران.

S_hasanzadeh7@yahoo.com

توجه به مقدار t -value که برابر ۷/۵۲۳ است می‌توان بیان کرد سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه نقش میانجی را ایفا می‌کند.

کلیدواژه‌ها: سبک‌های پردازش هیجانی، ریتم‌های شبانه‌روزی، فراحافظه.

مقدمه

طی دهه‌های اخیر، توجه متخصصان تعلیم و تربیت به فرایندهای شناختی معطوف شده است؛ زیرا رشد مهارت‌های شناختی یادگیرندگان را از اهداف مهم در آموزش و پرورش تلقی می‌کنند. از جمله فرایندهای شناختی مهم، فراحافظه است. دانش فراشناختی مربوط به حافظه، فراحافظه نامیده می‌شود (Flavell, 1988). فراحافظه^۱ به بازبینی و کنترل حافظه شخص توسط خودش در حین کسب اطلاعات جدید و بازبینی اطلاعات از پیش کسب‌شده گفته می‌شود و شامل توانایی‌های حافظه شخص و راهبردهایی است که می‌تواند به حافظه وی در مراحل که در خودکنترلی حافظه درگیرند کمک کند (Zare, Abazarian Tehrani, Alipour, 2013). کارکرد فراحافظه‌ای بهینه شامل برآورد دقیق توانایی‌های حافظه فردی و استفاده از اصول حافظه برای تقویت عملکرد است (Castel, McGillivray, & Friedman, 2012). به لحاظ محتوایی فراحافظه شامل دو مؤلفه اصلی است که هر کدام از این مؤلفه‌ها برابر با نوع خاصی از دانش هستند. مؤلفه نخست مؤلفه متغیرهاست که نشان‌دهنده دانش پایدار درباره متغیرهای اثرگذار بر حافظه است. مؤلفه دوم شامل نظارت و کنترل بر حافظه است که با نام دانش روندی نیز خوانده می‌شود (Pourtahari, Naei Prisoners & Rahimi, 2014). حافظه تحت تأثیر زمان روز تغییر می‌یابد (Snider & Obrietan, 2018)؛ بنابراین، نقص حافظه ناشی از اختلال در ریتم شبانه‌روزی امری است بدیهی (Kim, et al, 2019). ریتم‌های شبانه‌روزی^۲ بخشی از ریتم‌های زیستی به شمار می‌روند. ریتم‌های زیستی مجموعه فعالیت‌های مداوم زیستی هستند

1. metamemory

2. circadian rhythms

که دوره و دامنه آن‌ها از لحاظ آماری معنی‌دار است و حداقل در دو دوره متوالی تکرار شوند (Clark, 2005). این ریتم‌ها مانند روز و شب و جزر و مد هستند که به دلایل زیر به وجود می‌آیند: ۱) چرخش زمین، که نتیجه آن پدید آمدن روز شمسی (تقریباً ۲۴ ساعته) است. ۲) حرکت زمین به دور خورشید که سال خورشیدی را به وجود می‌آورد و همراه با چرخش مایل به دور خورشید سبب پیدایش فصول می‌شود، که برای موجودات اشارات ضمنی مهمی مانند زمان تولیدمثل یا خواب زمستانی را در بردارد. ۳) چرخش ماه به دور زمین سال قمری را موجب می‌شود. همچنین تأثیر جاذبه ماه باعث جزر و مد شده که می‌تواند حتی تولیدمثل را کنترل کند (Sanders, 1999). ریتم‌های زیستی عبارت‌اند از ریتم‌های فراشبانه‌روزی^۱ (اولترادین)، ریتم‌های شبانه‌روزی^۲ (سیرکادین) و ریتم‌های فروشبانه‌روزی^۳ (اینفرادین) (Clark, 2005). پیرامون رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی و فراحافظه پژوهش‌ها نشان داده‌اند ریتم شبانه‌روزی در تحکیم حافظه نقش دارد و اختلال ریتم شبانه‌روزی بر حافظه و تحکیم حافظه آسیب وارد می‌کند (Kim, et al, 2019). لیونز و رومان^۴ (2009) نشان دادند ساختار حافظه بر اساس یک الگوی شبانه‌روزی تنظیم شده است. (Shamsipour Dehkordi, p; Najafian Fatemeh Mir, F. 2018) نیز در مطالعه‌ای نشان دادند بین عملکرد حافظه با ریتم شبانه‌روزی رابطه وجود دارد. یکی دیگر از متغیرهایی که در مطالعه حاضر رابطه آن با فراحافظه و ریتم‌های شبانه‌روزی مورد بررسی قرار گرفته است، پردازش هیجانی است. پردازش هیجان^۵ فرایندی است که به وسیله آن آشفتگی‌های هیجانی روبه‌زوال می‌روند تا رفتار و تجربه‌های دیگر در افراد بدون مانع پیش رود و افزایش یابد. استفاده از راهبردهای پردازش هیجان می‌تواند در افزایش مهارت‌های عاطفی برای کاهش آشفتگی و مشکلات هیجانی و

-
1. ultradien rhythms
 2. circadien rhythms
 3. infradien rhythms
 4. Lyons., & Roman
 5. emotional processing

روانی مؤثر باشد. شواهد (Soleymani, 2017) نشان می‌دهند که تنظیم و پردازش مناسب هیجان با موفقیت یا عدم موفقیت در حوزه‌های مختلف زندگی مرتبط است. همچنین مشخص شده است که استفاده از راهبردهای شناختی همچون ارزیابی مجدد، شدت تجارب منفی را کاهش می‌دهد (Basharpoor, Tolo Mehmandoostolya, Narimani, 2014). مطالعات پیرامون رابطه پردازش هیجانی و فراحافظه نشان داده‌اند سرکوب هیجان موجب کاهش توانایی افراد در کارکردهای اجرایی و حافظه هیجانی می‌شود (Amiri, 2017). همچنین پردازش اطلاعات هیجانی در حافظه آشکار و ناآشکار سوگیری ایجاد می‌کند و موجب می‌شود که اطلاعات همخوان با خلق بیشتر به خاطر آید (Birami, et al, 2014). مطالعات پیرامون رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی و پردازش هیجانی نیز نشان داده‌اند تیپ عصرگاهی با افزایش تشخیص بیان‌های چهره‌ای غمگین رابطه دارد (Horne, Marr-Phillips, Jawaidd, Gibson & Norbury, 2017). (Amiri, Isa) (Zadegan, 2015) نیز طی مطالعه‌ای نشان دادند بین میزان تجربه عاطفی مثبت و منفی بر اساس تیپ‌های صبحگاهی، عصرگاهی و بینایی تفاوت معنادار وجود دارد. با توجه بررسی متغیر فراحافظه در جامعه دانشجویان، می‌توان به نقش کلیدی آن در فرایندهای یادگیری اشاره کرد. از سویی دیگر متغیر خصیصه‌ای همچون ریتم شبانه‌روزی به عنوان عناصری که در زندگی روزمره هر فردی وجود دارد و جدا از او نیست بررسی شده است. محقق بر آن است تا نقش آن را بر سبک‌های پردازش هیجانی مطالعه کند. زیرا عوامل هیجانی نقشی کلیدی در رفتارهای فرد ایفا می‌کند. از این رو، این پژوهش بر آن است تا روابط متقابل این متغیرها را در قالب ارائه مدل، مورد بررسی و آزمون قرار دهد و این فرضیه را بیان می‌کند که سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه نقش میانجی دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری مطالعه حاضر کلیه دانشجویان روان‌شناسی مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامشهر هستند ($N = 2300$). روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است؛ بدین ترتیب که پس از تعیین حجم کل جامعه آماری، حجم زیرگروه دانشجویان سال اول، دوم، سوم و چهارم نیز مشخص شد و پس از تعیین حجم نمونه، نسبت هر زیرگروه تعیین و در حجم نمونه ضرب شده است و مشخص شد که در هر زیرگروه به چند نفر از دانشجویان نیاز است. تاپاچنیک و فیدل^۱ (2001) پیشنهاد می‌کنند حجم نمونه در روش‌شناسی مدلیابی معادلات ساختاری باید برابر با بزرگ‌ترین مقدار هشت برابر تعداد متغیرهای پیش‌بین، به علاوه پنجاه باشد. با توجه به تعداد متغیرهای پیش‌بین (ریتم‌های شبانه‌روزی) و با احتساب خرده‌آزمون‌های آن به ۶۶ نمونه نیاز داریم. اما به منظور افزایش روایی بیرونی حجم نمونه ۲۰۰ در نظر گرفته شد ($n=200$). ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر به شرح زیر است:

مقیاس ریتم‌های شبانه‌روزی: مقیاس ریتم‌های شبانه‌روزی یک پرسشنامه خودارزیابی ۱۹ سؤالی است که به منظور مشخص کردن تیپ شبانه‌روزی افراد توسط (Horne & Östberg, 1976) هورن و اوستبرگ تدوین شده است. خرده‌آزمون‌های این مقیاس شامل (۱) صبحگاهی و (۲) عصرگاهی است. گزینه‌های پرسشنامه دارای ارزش‌های مساوی نیستند و بر اساس تحلیل‌های اولیه سازندگان آن به گزینه‌های برخی از سؤالات ارزش‌های متفاوتی از سایر سؤالات داده شده است. به‌طوری‌که سؤالات ۱-۲-۱۰-۱۷-۱۸ پنج گزینه‌ای و بقیه سؤالات چهارگزینه‌ای است. برای سؤالات ۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۱-۱۴-۱۵-۱۶-۱۹ نمرات بین ۱ تا ۴ است. برای سؤالات ۱-۲-۱۰-۱۷-۱۸ نمرات بین ۱ تا ۵ است و برای سؤال ۱۲ نمرات بین ۰ تا ۳ است. بنابراین، دامنه نمرات بین ۱۷ تا ۷۶ متغیر است و نمره بالاتر نشان‌دهنده صبحگاهی بودن بیشتر است و نمره پایین‌تر نشانه عصرگاهی بودن بیشتر است. در مطالعه

(Rahafar, sadeghi jujilee, Sadeghpour & Mirzaei, 2013) اعتبار سازه نسخه فارسی این پرسشنامه با توجه به همبستگی‌های به دست آمده بین مقیاس صبحگاهی - عصرگاهی و سه پرسشنامه افسردگی بک، شادکامی آکسفورد و سلامت عمومی مورد تأیید قرار گرفت. در ایران (Ziaei, Amiri, Molavi, 2007) اعتبار صوری پرسشنامه را تأیید کردند و میزان آلفای کرونباخ آن را ۰/۷۷ گزارش کردند. در مطالعه (Rahafar & et al, 2013) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ برای پایایی این پرسشنامه گزارش شد.

مقیاس اعتماد به حافظه و شناخت: این مقیاس ساخته ندلجکویک و کایربوس (Nedeljkovic, & Kyrios, 2007) و شامل ۲۸ سؤال است که در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (۱= خیلی مخالفم تا ۵= خیلی موافقم) درجه بندی می شود. خرده آزمون‌های این مقیاس شامل اعتماد به حافظه عمومی (۱-۴-۵-۶-۱۰-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۲۰-۲۱-۲۳-۲۵-۲۶)، اعتماد به توانایی تصمیم گیری و برنامه ریزی (۳-۸-۱۱-۱۸-۲۴)، اعتماد به تمرکز (۷-۹-۱۲-۲۲) و کمال گرایی شناختی (۲-۱۹-۲۷-۲۸) است. در پژوهش کشت کارقلاتی و همکاران برای بررسی پایایی نسخه فارسی مقیاس، از دو روش دونیمه سازی و آلفای کرونباخ استفاده شد که به ترتیب ضرایب ۰/۸۳ و ۰/۹۲ به دست آمد. برای مطالعه روایی نیز روش روایی همزمان، همگرا و تحلیل عوامل به کار رفت. روایی همزمان مقیاس اعتماد به حافظه و شناخت از طریق اجرای همزمان با مقیاس وسواسی اجباری مادزلی انجام شد که حاصل آن ضریب همبستگی ۰/۲۲ بود. برای بررسی روایی همگرایی این مقیاس، از ضرایب همبستگی خرده مقیاس‌های اعتماد به حافظه و شناخت استفاده شد. نتایج نشان داد که ارتباط عوامل مقیاس اعتماد به حافظه و شناخت معنادار و مطلوب است. دامنه ضرایب میان عوامل، بین ۰/۲۰ تا ۰/۶۹ بود. افزون بر این هریک از عوامل نیز با کل مقیاس، همبستگی بالایی نشان دادند که کمترین و بیشترین آن‌ها به ترتیب ۰/۲۵ و ۰/۹۳ بود. نتایج تحلیل عاملی داده‌ها، مدل چهار عاملی مقیاس اعتماد به حافظه و شناخت را تأیید کرد (keshtkar, et al, 2013).

مقیاس پردازش هیجانی: این مقیاس به وسیله باکر، توماس، توماس و آونز (Baker, Thomas, Thomas, & Owens, 2007) تهیه شد و یک مقیاس خودگزارشی ۳۸ گویه ای است که برای اندازه گیری سبک‌های پردازش هیجانی استفاده می‌شود. هر ماده بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (هیچ وقت = نمره ۱ تا تقریباً همیشه = نمره ۵) درجه بندی می‌شود. این مقیاس دارای هشت خرده آزمون مزاحمت (عبارات ۱ تا ۸)، سرکوب (عبارات ۹ تا ۱۲)، فقدان آگاهی (عبارات ۱۳ تا ۱۷)، عدم کنترل (عبارات ۱۸ تا ۲۱)، جدایی (عبارات ۲۲ تا ۲۵)، اجتناب (عبارات ۲۶ تا ۲۸)، آشفتگی (عبارات ۲۹ تا ۳۵) و برونی سازی (عبارات ۳۶ تا ۳۸) است (Lotfi, 2010). در تحقیقی مقدماتی که بر روی ۴۰ نفر از دانشجویان انجام داد، ضریب همبستگی این مقیاس را با مقیاس تنظیم هیجان ۵۴/۰- به دست آورد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری و با نرم افزار اسمارت پی ال اس^۱ انجام شد.

یافته‌های تحقیق

یافته توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش از طریق خروجی نرم افزار اس پی اس به دست آمده و مورد تفسیر و تجزیه و تحلیل توصیفی قرار گرفته است. جدول ۱ شاخص‌های توزیع مشاهدات (چولگی - کشیدگی) را نشان می‌دهد.

جدول ۱. شاخص‌های توزیع مشاهدات متغیرهای پژوهش

متغیرها و مؤلفه‌ها	تعداد	انحراف معیار	چولگی	خطای استاندارد چولگی	کشیدگی
فرا حافظه	۲۰۰	۰/۵۸۳۲۱	-۰/۸۴۵	۰/۱۷۲	۰/۸۴۹
اعتماد به حافظه عمومی	۲۰۰	۰/۵۸۴۶۰	-۰/۶۷۴	۰/۱۷۲	-۰/۰۳۲
اعتماد به توانایی تصمیم گیری	۲۰۰	۰/۵۸۰۲۲	-۰/۱۸۳	۰/۱۷۲	-۰/۱۴۰
اعتماد به تمرکز	۲۰۰	۰/۷۷۱۲۶	-۱/۱۸۵	۰/۱۷۲	۱/۳۷۰
کمال گرایی شناختی	۲۰۰	۰/۶۹۰۹۱	-۰/۸۱۳	۰/۱۷۲	۱/۰۶۴

1. partial least squares regression

۱/۰۶۴	۰/۱۷۲	-۰/۹۶۰	۰/۴۲۲۹۹	۲۰۰	پردازش هیجانی
۳/۴۰۹	۰/۱۷۲	-۱/۳۵۱	۰/۶۳۵۶۲	۲۰۰	مزاحمت
۰/۰۱۵	۰/۱۷۲	-۱/۰۴۵	۰/۵۵۷۸۱	۲۰۰	سرکوب
-۰/۵۱۸	۰/۱۷۲	-۰/۶۶۶	۰/۵۷۵۱۱	۲۰۰	فقدان آگاهی
-۰/۴۹۷	۰/۱۷۲	-۰/۶۷۶	۰/۶۲۵۸۵	۲۰۰	عدم کنترل
-۰/۳۳۶	۰/۱۷۲	-۰/۸۱۹	۰/۴۷۳۳۸	۲۰۰	جدایی
۳/۱۵۰	۰/۱۷۲	-۱/۳۳۱	۰/۵۴۱۹۲	۲۰۰	اجتناب
۰/۹۷۰	۰/۱۷۲	-۰/۷۷۱	۰/۴۸۲۱۵	۲۰۰	آشفته‌گی
۰/۱۷۰	۰/۱۷۲	-۰/۶۵۷	۰/۶۴۶۵۸	۲۰۰	برونی‌سازی
-۰/۷۱۲	۰/۱۷۲	-۰/۳۸۲	۰/۵۰۵۷۵	۲۰۰	ریتیم‌های شبانه‌روزی

همان‌طور که در جدول ۱ به صورت یافته‌های پژوهشی حاصل گردیده بیشترین انحراف معیار مربوط به متغیر اعتماد به تمرکز است که نشان از پراکندگی این مؤلفه نسبت به سایر مؤلفه‌ها است و کمترین مقدار انحراف معیار مربوط به متغیر پردازش هیجانی است و در نتیجه کمترین مقدار پراکندگی مربوط به این مؤلفه است.

فرض نرمال بودن داده‌ها در سطح معناداری ۰/۰۵ با آزمون کولموگروف-اسمیرنف^۱ بررسی شده است. جدول ۲ شامل آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنف و سطح معنی‌داری متغیرهای پژوهش است.

جدول ۲. شاخص توصیفی و آماره آزمون کولموگروف-اسمیرنف متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره آزمون	سطح معناداری
فراحافظه	۳/۹۶۰۵	۰/۵۸۳۲۱	۰/۱۱۳	۰/۰۰۰۱
اعتماد به حافظه عمومی	۳/۸۸۳۶	۰/۵۸۴۶۰	۰/۱۳۲	۰/۰۰۰۱
اعتماد به توانایی تصمیم‌گیری	۳/۸۳۲۰	۰/۵۸۰۲۲	۰/۱۷۸	۰/۰۰۰۱
اعتماد به تمرکز	۴/۱۲۷۵	۰/۷۷۱۲۶	۰/۲۰۴	۰/۰۰۰۱
کمال‌گرایی شناختی	۳/۹۹۵۰	۰/۶۹۰۹۱	۰/۱۵۳	۰/۰۰۰۱
پردازش هیجانی	۴/۳۵۰۲	۰/۴۲۲۹۹	۰/۰۸۶	۰/۰۰۱

1 Kolmogorov-Smirnov test

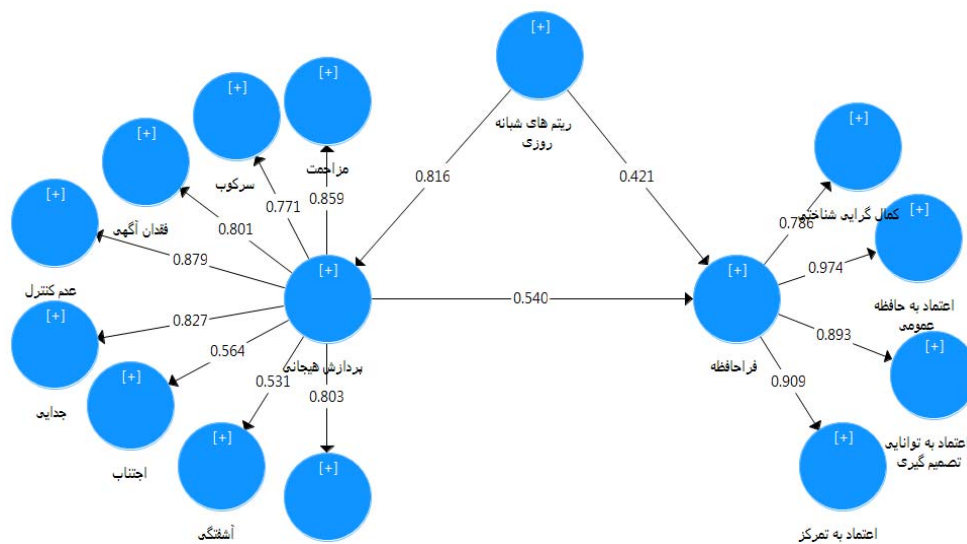

نقش میانجی سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های...

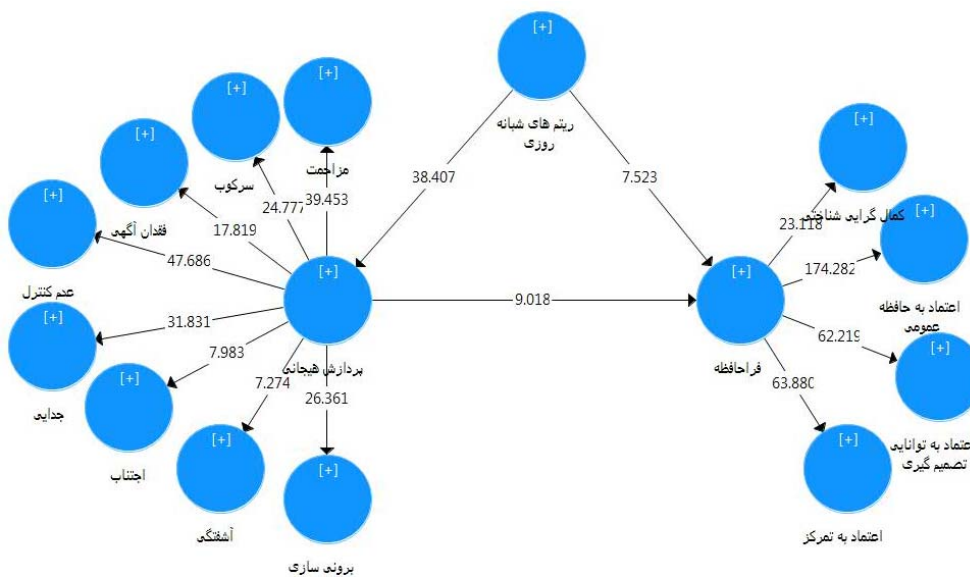
۰/۰۰۰۱	۰/۱۲۱	۰/۶۳۵۶۲	۴/۲۱۸۸	مزاحمت
۰/۰۰۰۱	۰/۲۴۶	۰/۵۵۷۸۱	۴/۴۸۰۰	سرکوب
۰/۰۰۰۱	۰/۱۷۳	۰/۵۷۵۱۱	۴/۳۵۰۰	فقدان آگاهی
۰/۰۰۰۱	۰/۲۰۱	۰/۶۲۵۸۵	۴/۳۴۵۰	عدم کنترل
۰/۰۰۰۱	۰/۲۰۳	۰/۴۷۳۳۸	۴/۵۳۷۵	جدایی
۰/۰۰۰۱	۰/۱۹۰	۰/۵۴۱۹۲	۴/۴۱۷۱	اجتناب
۰/۰۰۰۱	۰/۱۱۸	۰/۴۸۲۱۵	۴/۳۸۴۲	آشفتگی
۰/۰۰۰۱	۰/۲۰۱	۰/۶۴۶۵۸	۴/۰۶۳۸	برونی‌سازی
۰/۰۰۰۱	۰/۱۰۷	۰/۵۰۵۷۵	۴/۲۰۸۶	ریتم‌های شبانه‌روزی

با توجه به جدول ۲ و مقدار سطح معنی‌داری مؤلفه‌ها (کمتر از ۰/۰۵) لذا داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند. لذا استفاده از روش حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار پی‌ال‌اس با توجه به توزیع غیرنرمال منطقی است.

جهت آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزار پی‌ال‌اس استفاده شده است.

شکل ۱. مقدار بار عاملی در مدل پژوهش

شکل ۲. مقدار t-value در مدل پژوهش

در بررسی فرضیه پژوهش مشخص شد که سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه نقش میانجی را ایفا می‌کند لذا می‌توان گفت ریتم‌های شبانه‌روزی با ضریب $0/421$ و به بیان دیگر به اندازه $42/1$ درصد بر فراحافظه تأثیر دارد. در سطح اطمینان $0/95$ و با توجه به مقدار t -value که برابر $7/523$ است می‌توان فرضیه پژوهش را تأیید نمود.

جدول ۳. مقادیر بار عاملی فرضیه پژوهش

مسیر	بار عاملی	t-value	سطح معنی داری	نتیجه
ریتم‌های شبانه‌روزی فراحافظه (سبک‌های پردازش هیجانی متغیر میانجی)	$0/421$	$7/523$	$0/0001$	تأیید

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه با میانجی‌گری سبک‌های پردازش هیجانی انجام شد. نتایج بررسی فرضیه پژوهش نشان داد سبک‌های پردازش هیجانی در رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با فراحافظه نقش میانجی دارد و مدل ارائه‌شده از برازندگی خوبی برخوردار است. در حمایت از مدل ارائه‌شده می‌توان به یافته‌های پژوهشی ارائه‌شده پیرامون رابطه متقابل متغیرهای مدل اشاره کرد. چنانکه یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد بین پردازش هیجانی و فراحافظه رابطه وجود دارد. همسو با این یافته، می‌توان به مطالعه (Amiri, et al. 2017) اشاره کرد که نشان دادند سرکوب هیجان موجب کاهش توانایی افراد در کارکردهای اجرایی و حافظه هیجانی می‌شود. در تبیین این یافته می‌توان گفت بر اساس فرایند خاطرات روشن، اطلاعاتی که بار هیجانی دارند چه مثبت و چه منفی در مقایسه با داده‌های خنثی بیشتر در حافظه ثبت می‌شوند. علاوه بر این، بر مبنای فرایند تداخل اضطراب در بازیابی، هیجان‌های منفی مانع یادآوری و بازیابی اطلاعات از حافظه بلندمدت می‌شود. زیرا هیجان‌ات منفی موجب برانگیخته شدن شناخت‌ها و افکار نامربوطی می‌شوند که با تداخل در کار بازیابی موجب ناتوانی حافظه می‌شود. بر اساس فرایند اثر بافت، وقتی که هیجان منفی در

حال تجربه شدن است، خاطرات منفی بیشتر یادآوری می‌شوند و به هنگام تجربه هیجانات مثبت، اطلاعات مثبت بیشتر بازایی می‌شوند. این یافته از این نظر با مطالعه (Birami, et al, 2014) نیز همخوان است که نشان دادند پردازش اطلاعات هیجانی در حافظه آشکار و ناآشکار سوگیری ایجاد می‌کند و موجب می‌شود که اطلاعات همخوان با خلق بیشتر به خاطر آید.

پیرامون رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی و فراحافظه و در جهت تأیید این رابطه می‌توان به مطالعه (Kim, et al, 2019)؛ (Lyons & Roman, 2009) اشاره کرد مبنی بر اینکه ریتم شبانه‌روزی در تحکیم حافظه نقش دارد و اختلال ریتم شبانه‌روزی بر حافظه و تحکیم حافظه آسیب وارد می‌کند (Kim, et al, 2019). (Lyons & Roman, 2009) نیز نشان دادند ساختار حافظه بر اساس یک الگوی شبانه‌روزی تنظیم شده است. در همین راستا (Shamsipour, Dehkordi, et al, 2018) نیز در مطالعه خود نشان دادند عملکرد حافظه حرکتی در دانشجویان با ریتم سیرکادین عصرگاهی بهتر از دانشجویان با ریتم سیرکادین صبحگاهی است که همسو با یافته مطالعه حاضر بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که عادت به بیدار شدن در صبح زود دارند معمولاً شب‌ها زودتر می‌خوابند بنابراین صبح وقتی بیدار می‌شوند بدون عجله صبحانه می‌خورند و می‌دانیم که وعده صبحانه برای داشتن عملکرد شناختی مناسب در طول روز بسیار ضروری است. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که افراد عصرگاهی، عادت‌های غذایی نامطلوبی دارند؛ افراد عصرگاهی صبح‌ها به‌سختی از خواب برمی‌خیزند و اغلب خانه را بدون خوردن صبحانه ترک می‌کنند. این فرار از صبحانه خوردن (که احتمالاً به دلیل جلوگیری از دیر رسیدن به محل کار یا دانشگاه است) با مشکلاتی در زمینه سلامت و عملکرد همراه است، زیرا صبحانه نخوردن کارآمدی را کاهش می‌دهد و موجب کاهش عملکرد شناختی می‌شود. همچنین افراد عصرگاهی سبزیجات کمتر و غذاهای آماده بیشتری مصرف می‌کنند؛ همچنین تحقیقات نشان داده‌اند که بین ترجیح عصرگاهی و مصرف کم پروتئین، کلسیم، روی، ویتامین D و B6 و ریبوفلاوین همبستگی وجود دارد. از سویی دیگر افراد

عصرگاهی که مجبور به بیدار شدن در ساعات اولیه صبح می‌شوند، دچار نوعی محرومیت از خواب می‌شوند و عملکرد قشر پیشانی مغز پس از محرومیت از خواب دچار اختلال می‌شود (بلاتر و کاجوچن، ۲۰۰۷) و این به نوبه خود موجب کاهش عملکرد حافظه و فراحافظه در ابتدای صبح در این افراد می‌شود (Amiri,; Isa Zadegan, 2015).

پیرامون رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی و سبک‌های پردازش هیجانی (Horne, et al, 2017) نشان دادند تیپ عصرگاهی با افزایش تشخیص بیان‌های چهره‌ای غمگین رابطه دارد. همچنین (Amiri, Isa Zadegan, 2015) نیز طی مطالعه‌ای نشان دادند بین میزان تجربه عاطفی مثبت و منفی بر اساس تیپ‌های صبحگاهی، عصرگاهی و بینابینی تفاوت معنادار وجود دارد. هردوی این مطالعات همخوان با نتیجه مطالعه حاضر و در جهت تأیید آن است. در تبیین این یافته می‌توان گفت گرایش عصرگاهی بیشتر برون‌گرا، تکانشی و جستجو کننده تازگی هستند و در کل عامل خطری برای سلامتی جسمانی و روانی به شمار می‌روند. برعکس، تیپ‌های صبحگاهی بیشتر درون‌گرا و باوجدان بوده و دارای ثبات عاطفی هستند و این خود عاملی محافظتی در برابر اختلال‌های گوناگون است. بنابراین به نظر می‌رسد تیپ‌های عصرگاهی ارزیابی‌های منفی‌تری درمورد رویدادهای هیجانی دارند و این موجب ایجاد اختلالاتی در تجربه هیجانی و پردازش هیجانی آن‌ها می‌شود. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده، رابطه بین ریتم‌های شبانه‌روزی با دیگر عملکردهای اجرایی مورد بررسی قرار گیرد.

Reference

- Amiri S, Isazadegan A, Yaghobi A, Abdollahi M H. (2017). The Effects of Cognitive Appraisal and Emotional Suppression on Autonomic Nervous Reactions on the Basis of Sensory Processing Sensitivity. *IJPCP*.; 23 (2):148-163. (In Persian). URL: <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-2766-fa.html>.
- Amiri, S.; Isa Zadegan, A, (2015). Evaluation of affect and brain-behavioral systems based on morning and evening cycles. *Contemporary psychology*. 10 (20). 112-101. (In Persian).

- Basharpoor S, Tolo Mehmandoostolya A, Narimani M, Atadokht A. (2014). Relationship of Emotion Processing Styles and Alexithymia with Borderline Personality Disorder Symptoms. *JBUMS.*; 16 (7): 55-62. (In Persian).URL: <http://jbums.org/article-1-4830-en.html>.
- Birami, M. †Movahedi, YP†Mohammadi, M†Kharazi Notash, H†Ahmadi, L (2014). Cognitive bias in processing emotional information in anxious, depressed, and normal individuals. *Journal of Cognitive Psychology.* 2 (4). 60-51. (In Persian)
- Baker, R., Thomas, S., Thomas, P. W., & Owens, M. (2007). Development of an emotional processing scale. *Journal of Psychosomatic Research*, 62(2), 167-178.
- Castel, A. D., McGillivray, S., & Friedman, M. C. (2012). *Metamemory and memory efficiency in older adults: Learning about the benefits of priority processing and value-directed remembering.*
- Clark, A. (2005). Causes, Role and Influence of Mood States. Nova Science Publisher, Inc.
- Flavell, J. H. (1988). The development of children's knowledge about the mind: From cognitive connections to mental representations. *Developing theories of mind*, 244-267.
- Horne, C. M., Marr-Phillips, S. D. M., Jawaaid, R., Gibson, E. L., & Norbury, R. (2017). Negative emotional biases in late chronotypes. *Biological Rhythm Research*, 48(1), 151-155.
- Horne, J. A., & Östberg, O. (1976). A self-assessment questionnaire to determine morningness-eveningness in human circadian rhythms. *International journal of chronobiology.*
- Kim, S. E., Ko, I. G., Ji, E. S., Jin, J. J., Hwang, L., Kim, S. H., ... & Kim, K. H. (2019). Treadmill exercise alleviates circadian rhythm disruption-induced memory deficits by activation of glucocorticoid receptor and brain-derived neurotrophic factor-dependent pathway. *International neuourology journal*, 23(Suppl 1), S40.
- keshtkar, S†Rahimi, Ge†Mohammadi, N, (2013). Comparison of memory trust and cognition in patients with obsessive-compulsive disorder (checkup), generalized anxiety disorder and normal group. *Cognitive Science News.* 15 (1). 26-15. (In Persian)
- Lyons, L. C., & Roman, G. (2009). Circadian modulation of short-term memory in *Drosophila*. *Learning & memory*, 16(1), 19-27.
- Lotfi, S, (2010). A Preliminary Examination of Emotional Processing and Social Judgment Scales in Students. Master's thesis, University of Mohaghegh Ardabili.. (In Persian)

- Nedeljkovic, M., & Kyrios, M. (2007). Confidence in memory and other cognitive processes in obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 45(12), 2899-2914.
- Pourtahari, F, Naei Prisoners, A, Rahimi, M. (2014). Relationship between metacognition with students' qualitative and quantitative academic performance. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 6 (2), 137-157. doi: 10.22099/jsli.2015.2958. (In Persian)
- Rahafar A, sadeghi jujilee M, Sadeghpour A, Mirzaei S. 2013. Surveying Psychometric Features of Persian Version of Morning-Eventide Questionnaire. *CPAP*. 2013; 2 (8):109-122. (In Persian). URL: <http://cpap.shahed.ac.ir/article-1-646-fa.html>.
- Soleymani, E. (2017). The effectiveness of cognitive remediation on emotional processing and alexithymia students with specific learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 6(4), 83-103. doi: 10.22098/jld.2017.558 (In Persian.)
- Shamsipour Dehkordi, p; Najafian Fatemeh Mir, F. (2018). The effect of gender and circadian rhythm on motor memory performance and developmental motivation in youth. *Studies in Sport Psychology*. (26). 212-195. (In Persian)
- Sanders, M. (1999) *The biological sciences*. Department of Manchester university England. <http://www.teaching-biomed>.
- Snider, K. H., & Obrietan, K. (2018). Modulation of learning and memory by the genetic disruption of circadian oscillator populations. *Physiology & behavior*, 194, 387-393
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Computer-assisted research design and analysis* (Vol. 748). Boston: Allyn and Bacon.
- Zare, H., Abazarian Tehrani, M., Alipour, A. (2013). The Effect of Menstrual Cycle on Metamemory, Everyday Memory and Prospective Memory in Women Aged 18-45 Years. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 15(41), 1-8.. doi: 10.22038/ijogi.2013.554
- Ziaei, M; Amiri, S; Molavi, H, (2007). The Relationship between Boarding Type Scores and Student Response Time in Morning and Evening Times. *Cognitive Science News*. 9 (2). 53-47. (In Persian).

The mediating role of emotional processing styles in the relationship between circadian rhythms and Transcontinental In students

Received: 2019 September 23

Accepted: 2019 December 19

*Sorour Hasanazadeh*¹

Abstract

The purpose of this study was to determine the relationship between circadian rhythms with meta-memory with the mediation of emotional processing styles. This study was a descriptive-correlational study that the statistical population consisted of undergraduate psychology students of Islamshahr Azad University (N = 2300). The method is stratified random sampling. Sample size was determined according to Tapachnik and Fidel (2001) in studies using structural equation modeling (n = 200). The data gathering tools in this study were Horn and Ostberg circadian rhythms scale (1976), Nodeljkowicz and Kaieros (2007) memory trust and cognition scale and Bakker et al. (2007) emotional processing scale. Data analysis was performed using structural equation modeling. Results showed that circadian rhythms with coefficient of 0.421 and in other words 42.1% had effect on metacognition (P <0.05). Emotional processing plays a mediating role in the relation between circadian rhythms and meta-memory.

Keywords: emotional processing styles, circadian rhythms, meta-memory

1. Instructor, Department of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Iran. Email: S_hasanazadeh7@yahoo.com

The Relationship between Organizational Justice and Organizational Commitment with Managers Accountability In Islamic Azad University (Case Study: Islamic Azad University Units West Mazandaran Province)

Received: 2019 September 20

Accepted: 2019 December 11

*Abasalt noorae*¹

Abstract

The main mission of any organization is to achieve the goals set in the framework of the organization's strategy, hence the accountability is shifting from the traditional forms of accountability to other forms, especially the more efficient and responsive management systems. The purpose of this study was to determine the relationship between organizational justice and organizational commitment with the accountability of managers and staff of Islamic Azad University of Mazandaran province. The method of this study was descriptive - correlation. The statistical population consisted of 625 staff of all Islamic Azad universities in west of Mazandaran province. The sample consisted of 209 people who were randomly selected and participated in the study. The measuring tools were Allen & Meyer's Organizational Commitment Questionnaire (1990), Niehoff & Moorman's Organizational Justice Questionnaire (1993) and Jensen's General Accountability Questionnaire (2000). The findings of this study showed that there is a relationship between organizational justice and organizational commitment and accountability of managers and staff of Islamic Azad University of Mazandaran province. In order to increase organizational accountability, it is advisable to provide appropriate training courses for managers to familiarize them with the principles and principles of justice, as well as to encourage them to effectively use organizational justice in the organization.

Keywords: organizational commitment, organizational justice, accountability of managers.

1. Master of Public Administration in Finance, Islamic Azad University, Chalous Branch, Iran. Email: abasalt.noorae@gmail.com

Citation Analysis of Published Scientific Production References by Faculty Members of Islamic Azad University Tonekabon Branch At ISI, ISC, and Scopus databases

Received: 2019 October 17

Accepted: 2019 December 6

*Seyed Rasul Tudar*¹

Abstract

This study investigates the articles published by the faculty members of Islamic Azad University of Tonekabon in reputable scientific sources at ISI, ISC, and Scopus databases. The findings of this study showed a total of ۷۱۶۶ citations by the group in three bases, of which 3917 (%55) to basic science, 860 (%12) to humanities and social sciences 2333 (%33) and There were 57 cases (%0.8). Most citations (%88.7) were in the form of articles. The research hypothesis that faculty members of Tonekabon Azad University cite more scientific journals in journal articles proves the highest percentage of citations among faculty members' tendencies to basic science researchers with %55 and the lowest percentage of citations to physicians. And humanities and engineering sciences with citation rates of %33 and %12, respectively. In terms of language, English sources were more widely cited than sources in other languages. The number of citations to printed / electronic sources in faculty articles of all colleges was very high. And the research hypothesis that faculty members at Tonekabon Azad University rely more on print sources than on non-print sources to write scientific papers rejects and does not substantiate it. And the low percentage of citations to theses The thesis hypothesis confirms little contribution to the research papers of the researched university.

Keywords: Citation Analysis, Reference, Faculty Members of Islamic Azad University.

1. PhD in Higher Education Management, Assistant Professor, Faculty Member
Islamic Azad University Tonekabon Branch, Iran.
Email: toudar@yahoo.com

Relationship between learning styles and language instruction skills of high school

Received: 2019 September 1

Accepted: 2019 November 9

*Javad Solleymanpoor*¹

Abstract

Pay attention to learning styles and its determining components [determinants] for students is crucial in teaching and education of today's world. Therefore, current study's goal was to explore the relations between learning styles (with respect to its basic components) and language learning skills (English language). For this purpose, statistical population of this research is a total of 1260 male students from high schools in Chalous province among which 154 subject are selected randomly and by Morgan-Krejcie's Table. This research is conducted based on Vermont and Rijswijk's theory (for assessment of learning styles) and language learning skills (the skills of listening, speaking, reading and writing) in English language. Main tool for data collection is standardized questionnaire of learning styles and data analysis of current research is done by using of Pearson coefficient and stepwise regression. Results from this research indicate that all learning styles have a positive and direct relation with language learning skills, but two type of learning styles, namely decentralized with a coefficient of 0.497 and meaning and goal based learning style with a coefficient of 0.283 has got the highest importance. Hence it can be said that for as much enhancement and comprehension as possible, if educational system considers decentralized and meaning and goal based learning styles, it will be more helpful for students in achieve to language learning skills. In another word, importance of learning styles' role recognition in anticipation of students' language learning skills is confirmed.

Keywords: Learning styles, Language, Learning Skills.

1. Assistant Professor of Curriculum planning in Azad University of Tonekabon, iran. Email: javad solleymanpoor@gmail.com

The Impact of Transformational Leadership on Learning Organization Development (Case Study: West-Mazandaran Universities of Applied Sciences)

Received: 2019 August 22

Accepted: 2019 November 1

*Mahdi khodaparast*¹

Abstract

In today's complicated and dynamic world, in order to maintain their competitive advantage, the organizations need to be integrated into one entity so that they can learn faster than their competitors. The purpose of the present study was to investigate the impact of transformational leadership on learning organization development in the applied universities of the west of Mazandaran province. The statistical population of the study consisted of 220 staff members of Mazandaran province. The sample consisted of 136 of them who were selected by simple random sampling. Data collection tools were Watkins & Marseille Learning Organization Questionnaire (1996) and Bass & Avolio Transformational Leadership Questionnaire (2000). Data were analyzed using regression analysis. The results showed that subjective motivation, ideal influence, inspirational motivation, and personal considerations have positive effects on learning organization development in the applied universities of the west of Mazandaran province. Also, transformational leadership style has positive effect on learning organization development in the applied universities of the west of Mazandaran province.

Keywords: Learning Organization, Transformational Leadership, University of Applied Sciences.

1. Ph.d in human resources management. Managing Director of fekrenoandish ,Chalus, Iran. Email: mahdi.khodaparast@iauc.ac.ir

Assessing Factors Affecting the Orientation of the Course-of-Study Selection In Students

Received: 2019 August 16

Accepted: 2019 October 18

*Somayeh Mokhtar Zadeh bazargani*¹

*Saeed Alizadeh*²

Abstract

Choosing a field of study is one of the most important decisions that students make during their studies so that it can determine their career prospects. The aim of the present study was to investigate the factors affecting students' choice of educational field in Noshahr. The research method was descriptive and the statistical population consisted of both male and female high school students studying in three fields of high school mathematics physics, empirical sciences and humanities in the academic year 2015-2016. 200 subjects were selected according to the Krejcie and Morgan table using stratified random sampling. The research instrument used in this study is a researcher-made questionnaire of factors affecting educational field choice. Data were analyzed using one-sample t-test and Friedman test. The findings of this study showed that the opinion of the educational advisor, student interest, educational background, family opinion, and academic aptitude were effective in choosing the field of study in Noshahr city ($P < 0.05$). Also, the opinion of the family has the highest rating and the opinion of the secretary and the academic advisor is the lowest.

Keywords: Academic orientation, Field choice, Family, School environment

1. Master of Science in Educational Sciences, Development Curriculum, Islamic Azad University, Chalous Branch, Iran.

Email: s92.mokhtarzadeh@gmail.com

2. Assistant Professor, Faculty Member, Islamic Azad University West Tehran Branch, Tehran, Iran

The Role of In-Service Training Quality in Organizational Citizenship Behavior Secondary school teachers

Received: 2019 August 19

Accepted: 2019 October 21

*Ebadoullah Hadipour*¹

Abstract

The purpose of this study was to determine the effect of quality of in-service training on citizenship behavior of teachers in Tonekabon. This study was a descriptive-correlational study and its community consisted of all boys and girls teachers in Tonekabon in the academic year of 2018-2019. The sample was 207 according to Morgan table. The sampling method was simple. Data collection tool was in-service quality of education questionnaire and organizational citizenship behavior questionnaire. Data analysis was performed using ANOVA and Bonferroni post hoc test. Findings showed that the difference between the quality of in-service education was 45-31 with 91-76 at P /0 0.01 level and also, the 60-46 with 91-76 at P 05 0.05 level was significant and the quality of in-service training was significant. It affects the organizational citizenship behavior of Tonekabon teachers.

Keywords: In-service training, Organizational citizenship behavior, Teachers

¹PhD student, Human Resources Management, Islamic Azad University, Ghaemshahr Branch, Iran . Email: mirdar.abad@gmail.com

Journal of Management and educational perspective

Volume 1, Issue 1, Autumn 2019

Concessionaire: Institute of Management fekrenoandish

Managing Director: Mahdi Khodaparast

Editor in Chief: Saeed Alizadeh

Executive Editor: seyed javad mortazavi amiri

Persian Editor & Layout Designer: Javad Mehraban

Members of the Scientific Board			
Name	Rank	Course	Affiliation
Saeed Alizadeh	Assistant Professor	PhD in Higher Education Management	Faculty Member, Islamic Azad University West Tehran Branch, Tehran, Iran
seyyed javad mortazavi amiri	Assistant Professor	PhD in statistics and research in the humanities	Faculty Member, Department of Mathematical Statistics, Islamic Azad University Chalous Branch, Iran
Seyed Rasul Tudar	Assistant Professor	PhD in Higher Education Management	Faculty Member Islamic Azad University Tonekabon Branch , Iran
Mohammad hadi Mansour lakoorej	Assistant Professor	Phd in Social science Anthropology	Faculty Member, Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran
mojtaba moazzami	Assistant Professor	PhD in Higher Education Management	Faculty Member, Islamic Azad University North Tehran Branch, Iran

English Editor: Roshan Mirdar Mansur Panahi

Publisher :Institute of Management fekrenoandish

Address: Iran, Mazandaran, Chalous, Shariati Ave., After Golshan 1, Khodaparast Building, 1st Floor, Postal Code, 4661668187

Tel: +981152211444

+989118912539

Fax: +981152211444

www.jmep.ir

In The Name of God

**Journal of Management and
educational perspective**

Volume. 1, Issue 1, Autumn 2019

**Address: Iran, Mazandaran, Chalous, Shariati Ave.,
After Golshan 1, Khodaparast Building, 1st Floor, Postal
Code, 4661668187**

www.jmep.ir

E-mail: fekrenoandish.jmep.ir@gmail.com